

วัตถุประสงค์

วารสารกฎหมายและสังคมรังสิตเป็นวารสารวิชาการของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าทางด้านกฎหมายและสังคมและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา เพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยและงานวิชาการในมหาวิทยาลัยรังสิต และจากสถาบันภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขานิติศาสตร์ และสาขาสังคมศาสตร์ เปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน บทความที่เสนอจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อพิมพ์ลงในวารสารอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะระบบการอ้างอิงและรูปแบบการนำเสนอ

ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มาให้ถูกต้อง กำหนดออกวารสารปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน – ธันวาคม

เจ้าของ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

52/347 อาคารอุไรรัตน์ (ตึก 3) ถนนพหลโยธิน เมืองเอก ตำบลหลักหก

อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

โทร. 02-997-2222 ต่อ 1294 โทรสาร. 02-997-2222 ต่อ 1264

Email: RJLS@rsu.ac.th

ประธานที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ

คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นคร

อดีตอัยการสูงสุด, นักวิชาการอิสระ

ศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.โกเมศ ขวัญเมือง

กรรมการบริหารหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

ดร.กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

อาจารย์อนิสา มานะทน

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

กองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.สัญญาพงศ์ ลิ่มประเสริฐ

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ผศ.ดร.อิงครัต ดลเจิม

อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย(คงคาไหว), ดร.

ประธานหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นางสาวปัญญาดา จงละเอียด

ผู้อำนวยการส่วนสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

อาจารย์วิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล

อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร.จิรวุฒิ ลิปิพันธ์

รองผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศกร ไชยพงษ์

หัวหน้ากลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกวลิณ ต่อปัญญาชาญ

อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกฤต ทุริสุทธิ์

อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช

อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ฝ่ายกฎหมาย

ผศ.ดร.สัญญาพงศ์ ลิ่มประเสริฐ

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

อาจารย์อนิสา มานะทน

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

นางสาวชนิษฐา จันยัง

เจ้าหน้าที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ออกแบบปก/จัดรูปเล่ม

นางสาวจตุมา สิริจารุธร

เจ้าหน้าที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

พิมพ์ที่

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต

52/347 ถนนพหลโยธิน เมืองเอก ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

Tel. 02-997-2222 ต่อ 5231

บทบรรณาธิการ

วารสารกฎหมายและสังคมรังสิต ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2566 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เป็นบทความวิชาการจำนวน 5 เรื่อง เล่มนี้เป็นปีที่ 5 ของจัดทำวารสารของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต และเพื่อเป้าหมายของการทำวารสารให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI เพื่อรองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย

กองบรรณาธิการวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต ขอขอบคุณท่านผู้เขียน และท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจวารสารของเราและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์จะมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น ตลอดจนทีมงานทุกท่านที่เกี่ยวข้องจนวารสารได้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ทุกประการ

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้ จะให้มุมมองและแง่คิดต่างๆ ต่อยอดความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ (ก)

บทบรรณาธิการ (จ)

บทความวิชาการ : Academic Articles

กฎหมายรับราชการทหารของรัฐอิสราเอล 1

STATE OF ISRAEL NATIONAL CONSCRIPTION

ธนัท นิภานันท์

ความแตกต่างระหว่างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่อดิจิทัล 15

DIFFERENCE BETWEEN ELECTRONIC SIGNATURE AND DIGITAL SIGNATURE

จามร รักประเสริฐสุข, ดนิตา นิมวัฒน์

ปัญหาทางกฎหมายเรื่องความรับผิดทางเสียหายที่ปัญญาประดิษฐ์ก่อขึ้น 31

LEGAL ISSUES OF LIABILITY ARISING FROM ARTIFICIAL INTELLIGENCE

อารีย์นาร์ อาแว, ภาณุวัฒน์ นนทตุลา

ความจำเป็นในการมีพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 41

THE NECESSITY FOR HAVE A PERSONAL DATA PROTECTION ACT, B.E. 2562

วิรัช อุบล, นนทนา นิยมรุ่งเรืองชัย

เหตุยกเว้นโทษในคดีอาญา: กรณีใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของพระภิกษุใน 57

พระพุทธศาสนา

EXEMPTION OF CRIMINAL PENALTIES: IN THE CASE OF USING INFORMATION

TECHNOLOGY FOR MONKS IN BUDDHISM

พระธีรศักดิ์ วงษ์เขื่อนขรรค์

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน 80

บทความวิชาการ

กฎหมายรับราชการทหารของรัฐอิสราเอล*

STATE OF ISRAEL NATIONAL CONSCRIPTION

ธนัท นิพานันท์

Tanut Niparnun

กองทัพเรือ

Royal Thai Navy, Thailand

Corresponding author E-mail: tanutnipa@gmail.com

บทคัดย่อ

รัฐอิสราเอล เป็นประเทศหนึ่งที่ยังคงมีระบบบังคับเกณฑ์ทหาร โดยมีการบังคับใช้กฎหมายรับราชการทหาร ได้กำหนดให้พลเมืองอิสราเอลทุกคนทั้งเพศชายและหญิงที่อายุเกิน 18 ปีจะต้องเข้ารับการเกณฑ์ทหาร สัสดีเป็นผู้ออกหมายเรียกผู้ที่มีอายุถึงเกณฑ์ให้มาเข้ารับราชการทหาร เข้าสู่กระบวนการรับการคัดเลือก ลงทะเบียนและตรวจร่างกาย ซึ่งจะต้องมีผลตรวจสุขภาพของคณะกรรมการแพทย์ (Medical board) เพื่อใช้สำหรับมอบหมายหน้าที่ในกองทัพในอนาคต นอกจากนี้การเกณฑ์ทหารของอิสราเอลมีการนำหลักความเท่าเทียมระหว่างเพศมาปรับใช้เป็นเนื้อความในกฎหมายรับราชการทหารของอิสราเอลด้วย แม้ในอดีตบทบาทและหน้าที่ของผู้หญิงในกองทัพยังไม่ทัดเทียมกับผู้ชายชาวอิสราเอล แต่ได้มีการป้องกันและได้มีคำพิพากษาของศาลสูงอิสราเอลสร้างบรรทัดฐานในการเปิดโอกาสเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในกองทัพได้เท่าเทียมกับผู้ชาย ดังที่ปรากฏในเนื้อหากฎหมายรับราชการทหารของอิสราเอลในปัจจุบันที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีสิทธิและโอกาสในการเลือกตำแหน่งหน้าที่ใดก็ได้ในกองทัพเช่นเดียวกับผู้ชาย ยิ่งไปกว่านั้น การเกณฑ์มารับราชการทหารของอิสราเอลไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะเพศชายหรือหญิงเท่านั้น ยังมีการเกณฑ์กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยเปิดโอกาสให้คนข้ามเพศเข้ารับการเกณฑ์ทหารอย่างเปิดเผยในปัจจุบัน อีกทั้งยังอนุญาตให้สามารถเข้ารับการรักษาและผ่าตัดแปลงเพศในระหว่างรับราชการในกองทัพได้ด้วย ทั้งนี้ การศึกษากฎหมายรับราชการทหารของอิสราเอลนั้น สามารถนำมาเป็นแนวทางประกอบเพื่อพิจารณาปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายเรื่องการรับราชการทหารของ

* Received 21 October 2022; Revised 12 April 2023; Accepted 25 April 2023

ราชอาณาจักรไทยซึ่งยังคงกำหนดหน้าที่นี้ให้กับเฉพาะชายผู้มีสัญชาติไทย แต่ไม่ได้กำหนดให้ผู้หญิง หรือเพศอื่น ๆ มีหน้าที่จะต้องเข้ารับราชการทหารด้วย

คำสำคัญ: ความเสมอภาค, ความเท่าเทียมระหว่างเพศ, การรับราชการทหาร

Abstract

State of Israel is the country that still has a mandatory military conscription system. The Defense Service Law requires all Israeli citizens, both males and females over the age of 18, be enlisted in the military. Recruiter may call person who has reached the age of recruitment to serve in the military. Entering the registration process and physical examination which must be approved by the medical board to be used for future assignments in the army. In addition, the Israeli military service incorporates gender equality principles in the Defense Service Law. In the past, the roles and duties of women in the military were not equal with men. But a lawsuit was filed, and the Israeli High Court's ruling set the precedent for equal opportunities for women to join the military as well as men. Nowadays, the Defense Service Law gives women the same rights and opportunities to choose any position in the military as men. moreover, Israel's conscription is not only recruit males or females, but also LGBT people are being recruited, too. The Laws offering transgender people to access in the military. It also allows people to undergo gender reassignment treatment and surgery during their military service. It can be used as a guideline to consider amending the provisions of Thailand's military service law, which still prescribes this duty for only the Thais men. But it does not require women or other genders to be required to serve in the military.

Keywords: Equality, Sexual Equality, Military Service

บทนำ

ประเทศอิสราเอลไม่มีรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษรแบบทางการ แม้จะมีการร่างด้วยความพยายามหลายครั้ง แต่อย่างไรก็ตามอิสราเอลได้มีการร่างและประกาศใช้กฎหมายพื้นฐาน (Basic Laws of Israel) ในเรื่องต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีการรับรองสิทธิพื้นฐาน และได้กำหนดหน้าที่ของประชาชนและสถานะของรัฐอิสราเอล รวมทั้งในเรื่องของกองทัพป้องกันอิสราเอลและการเกณฑ์ทหารด้วย กฎหมายพื้นฐานของอิสราเอลหลายฉบับล้วนมีหลักการและที่มาจากคำประกาศอิสรภาพของรัฐอิสราเอล (Declaration of the Establishment of the State of Israel) เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม ค.ศ.1948 มีใจความสำคัญตอนหนึ่งว่า “ดินแดนแห่งอิสราเอลเป็นบ้านเกิดของชนชาวยิว เป็นที่ก่อกำเนิดอัตลักษณ์ ทั้งทางจิตวิญญาณ ศาสนา และการเมือง รวมทั้งความเป็นรัฐอิสราเอลขึ้นเป็นครั้งแรก ก่อให้เกิดวัฒนธรรมที่มีความสำคัญระดับชาติและมีความเป็นสากล รัฐอิสราเอลจะส่งเสริมการพัฒนาประเทศเพื่อประโยชน์ของประชากรทุกผู้ทุกเหล่าทั้งหมด บนพื้นฐานของเสรีภาพ ความสันติสุข และยุติธรรม บุคคลทุกคนจะต้องเท่าเทียมกันโดยสมบูรณ์ในสิทธิทางสังคมและการเมืองโดยไม่คำนึงถึงศาสนา เชื้อชาติ หรือเพศ อีกทั้งจะต้องมีการรับรองเสรีภาพในการนับถือศาสนา มโนธรรม ภาษา การศึกษาและวัฒนธรรม จะต้องปกป้องสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของทุกศาสนา และจะยึดมั่นในหลักการของกฎบัตรแห่งสหประชาชาติ เรา (ชาวอิสราเอล) จะยื่นมือเข้าช่วยเหลือรัฐใกล้เคียงทั้งหมดรวมทั้งประชาชนของรัฐเหล่านั้นในการนำมาซึ่งความสงบสุข และความเป็นเพื่อนบ้านที่เป็นมิตร และสร้างสายสัมพันธ์แห่งความร่วมมือและความช่วยเหลือกันและกันกับชาวยิวประชาชนผู้มีอำนาจอียิปต์และตั้งรกรากอยู่ในดินแดนนี้” (Israel Ministry of Foreign Affairs, 2021)

จากใจความในคำประกาศอิสรภาพของรัฐอิสราเอลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ประเทศอิสราเอลให้ความสำคัญในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

- 1) เสรีภาพ
- 2) ความเสมอภาค โดยไม่คำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ หรือศาสนา
- 3) สิทธิในการกำหนดอนาคตตนเอง
- 4) ความยุติธรรม
- 5) ให้ความคุ้มครองกับศาสนสถาน และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของทุก ๆ ศาสนา
- 6) ความสงบสุข

7) อิสราเอลในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก

มีข้อสังเกตว่า คำประกาศอิสรภาพของอิสราเอล ถือว่าเป็นกฎหมายที่มีสถานะเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกๆ ในโลกที่กล่าวถึง “ความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ” รวมถึงความเสมอภาคทางกฎหมายระหว่างชายและหญิง ในคำประกาศอิสรภาพนี้มีผู้หญิงเป็นผู้ลงนามด้วย 2 ท่านคือ Golda Meir และ Rachel Cohen ภายหลังจากการประกาศอิสรภาพของอิสราเอล เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม ค.ศ.1948 บรรดาประเทศอาหรับใกล้เคียง ได้แก่ อียิปต์ ซีเรีย จอร์แดน และอิรัก เริ่มบุกโจมตีดินแดนปาเลสไตน์เพื่อพยายามขจัดรัฐอิสราเอลที่ตั้งขึ้นใหม่ ส่งผลให้มีการจัดตั้งกองกำลังป้องกันประเทศอิสราเอลหรือ (Israel Defense Force หรือ IDF) ขึ้นโดยเป็นทางการเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม ค.ศ.1948 กองทัพอิสราเอล มีที่มาจากทหารเกณฑ์ แบ่งออกเป็นกองทัพบก กองทัพอากาศ และกองทัพอากาศ โดยกองทัพอิสราเอลที่ก่อตั้งขึ้นนี้ได้เกณฑ์ทหารหลายพันคนเข้ารับราชการเพื่อต่อสู้กับกองกำลังอาหรับที่บุกรุกในทันที ต่อมาจึงได้ร่างประกาศใช้ The Security Service Act และ Security Service Law ในปี ค.ศ.1949 เพื่อเป็นหลักเกณฑ์สำหรับใช้เกณฑ์ทหารเข้ารับราชการในกองทัพ และได้รับการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้งโดยเฉพาะครั้งสำคัญในปี ค.ศ.1986 (Israel Ministry of Foreign Affairs, 2021)

สำหรับกฎหมายพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับกองทัพ ได้แก่ The Army (1976) มีเนื้อหาสั้นๆ กำหนดแต่เฉพาะใจความสำคัญ กล่าวคือ

1) กองทัพของอิสราเอลมีชื่อว่า กองทัพป้องกันอิสราเอล (The Defense Army of Israel)

2) กองทัพเป็นหน่วยงานราชการ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

3) ตำแหน่งผู้นำกองทัพคือ the Chief of the General Staff (ผู้บัญชาการกองทัพ) ได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐบาลโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และอยู่ใต้การบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ขึ้นตรงต่อรัฐบาล

4) หน้าที่ในการรับราชการทหารและการเรียกเกณฑ์เข้ารับราชการทหารให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

5) การใช้อำนาจสั่งการและปฏิบัติการภายในกองทัพให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

6) การจัดตั้งกองกำลังอื่นใดนอกจากกองทัพนี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่ตามที่กฎหมายบัญญัติเป็นอย่างอื่น (Jewish Virtual Library, 2021)

ในเรื่องหน้าที่ในการรับราชการทหารและการเรียกเกณฑ์เข้ารับราชการทหาร ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น อิสราเอลมีการบัญญัติ Defense Service Law (1986) ขึ้นมาเพื่อบังคับใช้

กฎหมายการรับราชการทหารของอิสราเอล

1. ลักษณะเบื้องต้น

กฎหมายรับราชการทหารของอิสราเอลให้อำนาจกองทัพในการเกณฑ์บุคคลหรือผู้มีถิ่นที่อยู่อาศัยในอิสราเอลทั้งเพศชายหรือหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีตามที่กฎหมายกำหนด โดยกฎหมายดังกล่าวจะใช้บังคับกับประชากรชาวอิสราเอลไม่ว่าจะพำนักอาศัยอยู่ภายในประเทศหรือในต่างประเทศ รวมทั้งใช้บังคับกับประชากรผู้ถือสัญชาติอื่นซึ่งที่อาศัยอยู่อย่างถาวรในอิสราเอล หมายความว่าพลเมืองชาวอิสราเอลทุกคน ทั้งที่อาศัยอยู่อย่างถาวรภายในประเทศรวมทั้งชาวอิสราเอลผู้ที่เกิดในต่างประเทศ จะต้องดำเนินการขึ้นทะเบียนทหารเมื่ออายุย่างเข้า 17 ปี ดังนั้น ชาวอิสราเอลโดยทั่วไปจึงมีหน้าที่ต้องมาเกณฑ์ทหารด้วยกันทั้งหมดทุกคน ทุกเพศ เมื่อถึงอายุที่กำหนด เว้นแต่จะได้รับการผ่อนผันหรือเข้าหลักเกณฑ์ยกเว้นไม่ต้องมารับการเกณฑ์ทหารตามที่กฎหมายระบุ เช่น ได้รับการผ่อนผันเพราะเป็นชาวอิสราเอลที่มีถิ่นพำนักอาศัยอยู่ในต่างประเทศกับบิดาและหรือมารดาตั้งแต่อายุ 16 ปีจนถึงอายุ 17 ปีปัจจุบัน แต่หากเคยพำนักอาศัยในอิสราเอลโดยมีการเดินทางออกนอกประเทศภายหลังที่อายุ 16 ปี จะขอผ่อนผันได้จนถึงระยะเวลาที่ศึกษาจนจบระดับชั้น High School และเพิ่มเติมถึงตลอดเวลาที่ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยได้อีก 1 ปีเท่านั้น เป็นต้น อย่างไรก็ตามมีคนสองกลุ่มในสังคมอิสราเอลได้รับการยกเว้นจากการเกณฑ์ทหาร คือ ชาวฮาเรดี (Haredi) และชาวอาหรับซึ่งเป็นชาวมุสลิมหรือคริสเตียน แต่กฎหมายยังเปิดโอกาสให้สมัครเข้ารับการเกณฑ์ทหารได้โดยสมัครใจ (Consulate General of Israel in Montreal, 2021)

โดยหลักแล้วกฎหมายรับราชการทหารของอิสราเอลบังคับให้พลเมืองอิสราเอลทั้งชายและหญิงทุกคนต้องเกณฑ์ทหาร ทั้งนี้ระยะเวลาการเกณฑ์จะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับเพศ อายุ หรือกรณีบุคคลนั้นเป็นแพทย์หรือทันตแพทย์ รวมทั้งข้อยกเว้นการเกณฑ์ทหารเพศหญิงตามที่กฎหมายบัญญัติ เมื่อเข้ารับราชการเกณฑ์ทหารครบตามเวลาที่กำหนดโดยกฎหมายแล้วจะได้รับการปลดประจำการและมีเป็นกำลังพลสำรองโดยสถานะของกองทัพอิสราเอลในอนาคต (Kershner, I., 2012)

อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่า การเกณฑ์มารับราชการทหารของอิสราเอลนั้นไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะเพศชายหรือหญิงเท่านั้น ยังมีการเกณฑ์กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นเกย์ เลสเบี้ยน หรือไบเซ็กชวลได้รับการเกณฑ์เข้าสู่กองทัพอิสราเอลตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้คนข้ามเพศเข้ารับการเกณฑ์ทหารอย่างเปิดเผยได้ในปี ค.ศ. 1994 อีกทั้งยังอนุญาตให้สามารถเข้ารับการรักษและผ่าตัดแปลงเพศในระหว่างรับราชการในกองทัพได้ด้วย (Lavers, M. K., 2017)

แสดงให้เห็นถึงความเท่าเทียมระหว่างเพศในหน้าที่การรับราชการทหารโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติระหว่างเพศอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้พิการที่เต็มใจสามารถเข้ารับการเกณฑ์ทหารได้ด้วย โดยจะให้ทำหน้าที่สนับสนุนการรบตามความสามารถที่มอบหมาย เช่น การเตรียมการและการทำอาหารประกอบเลี้ยง และงานสนับสนุนการรบ เป็นต้น

2. กระบวนการคัดเลือกและตรวจสุขภาพก่อนเข้ารับราชการทหาร

ตามคำนิยามใน the Defense Service Law 1986 (Jewish Virtual Library, 2021) กำหนดช่วงอายุของชาวอิสราเอลที่จะถูกเกณฑ์เข้าเป็นทหาร ดังนี้

1) สำหรับผู้ชาย คือช่วงอายุระหว่าง 18 ปี ถึง 29 ปี กรณีเป็นแพทย์หรือทันตแพทย์ คือช่วงอายุระหว่าง 30 ปี ถึง 38 ปี

2) สำหรับผู้หญิง คือช่วงอายุระหว่าง 18 ปี ถึง 26 ปี กรณีเป็นแพทย์หรือทันตแพทย์ คือช่วงอายุระหว่าง 27 ปี ถึง 38 ปี

ทั้งนี้ จะมีสี่สตีเป็นผู้ออกจดหมายเพื่อเรียกผู้ที่มีอายุจะต้องเข้ารับราชการทหารข้างต้นมาเพื่อเข้ารับการคัดเลือก ลงทะเบียนและตรวจร่างกายตามที่หลักเกณฑ์กำหนดไว้ โดยจะต้องมีผลตรวจสุขภาพของคณะกรรมการแพทย์ (Medical board) ระบุว่าผู้เข้ารับการตรวจเลือกมีร่างกายผ่านเกณฑ์ที่จะเข้ารับเกณฑ์ทหารได้ หรือมีเหตุร่างกายบกพร่องทำให้ไม่สามารถเข้ารับเกณฑ์ทหารได้ หากผู้ใดได้รับจดหมายเรียกแล้วหลีกเลี่ยงไม่มาเข้ารับการคัดเลือก ผู้นั้นจะถือว่ามีความผิดฐานขัดคำสั่งตามกฎหมายอาญาทหารอิสราเอล จะมีโทษจำคุกสองปีถึงห้าปี ในความผิดฐานหลีกเลี่ยงการตรวจเลือกทหาร

สำหรับการตรวจร่างกายนั้นผู้เข้ารับการตรวจเลือกในการเกณฑ์ทหารจะถูกจัดเป็นประเภทต่าง ๆ และจะถือเป็นประวัติทางการแพทย์ของแต่ละคน แบ่งได้เป็นหลายระดับคะแนน ตั้งแต่ 97 คะแนน ลงไปจนถึง 21 คะแนน เช่น

กรณีมีความสามารถเป็นพลรบได้

97 คะแนน คือ ผู้มีร่างกายสมบูรณ์ สามารถมอบหมายให้ทำได้ทุกหน้าที่ ให้เป็นแนวหน้าของกลุ่มทหารได้

82 คะแนน ผู้มีร่างกายปกติ แต่มีความบกพร่องเล็กน้อย เช่น มีปัญหาสายตาต้องสวมแว่นตา หรือตาบอดสี เป็นต้น สามารถทำการรบได้ แต่มีข้อจำกัด

77 คะแนน ผู้ที่มีความสามารถทำการรบได้เฉพาะบางประเภท (ให้เป็นเหล่าทหารปืนใหญ่ เป็นทหารช่าง เป็นทหารการข่าว) เนื่องจากร่างกายเป็นโรคบางประเภท เช่น เป็นโรคเกี่ยวกับโพรงจมูกอักเสบ หรือเป็นภูมิแพ้บางประเภท เป็นต้น

72 คะแนน ผู้ที่มีความสามารถทำการรบได้จำกัดเฉพาะบางหน้าที่ (ให้เป็นเหล่าทหารปืนใหญ่ เป็นผู้ตรวจการณ์ หรือเป็นทหารยานเกราะ) เนื่องจากความบกพร่องทางร่างกายที่สูงขึ้น เช่น เป็นโรคหอบหืดเล็กน้อย หรือโรคปวดหลัง/เข่า เป็นต้น
ไม่สามารถเป็นพลรบได้

65 คะแนน กรณีที่ได้รับบาดเจ็บ หรือมีอาการโรคบางประเภทกำเริบขึ้นระหว่างเข้ารับราชการทหารส่งผลให้ไม่สามารถทำการรบได้เป็นการชั่วคราว

64 คะแนน ผู้ที่มีร่างกายไม่สมบูรณ์พอที่จะมอบหมายให้เป็นพลรบได้ เนื่องจากความบกพร่องทางร่างกาย เช่น เป็นโรคหอบหืดปานกลาง หรือส่วนสูง/น้ำหนักไม่สมส่วน แต่ยังสามารถจัดให้เป็น Magav (ตำรวจตระเวนชายแดน) หรือเป็นกำลังในกองทัพอากาศ หรือให้ทำหน้าที่ในตำแหน่งสนับสนุนการรบตามที่ได้รับมอบหมาย อันเป็นตำแหน่งที่ไม่ได้ทำการรบโดยตรง

45 คะแนน ผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพอย่างมากอันจะต้องให้ความดูแลเป็นพิเศษ และส่งผลให้ไม่สามารถทำการรบตามปกติได้ เช่น เป็นโรคหอบหืดรุนแรง เป็นโรคกระดูกอักเสบ เป็นโรคทางจิตเวช หรือเป็นโรคเอดส์ เป็นต้น

35 คะแนน ผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพอย่างมากและส่งผลให้แทบจะไม่สามารถทำการรบได้เลย เช่น เป็นโรคเกี่ยวกับช่องท้อง เป็นเบาหวาน เป็นโรคลมชัก หรือเป็นโรคร้ายแรงอื่น ๆ เป็นต้น สามารถมอบหมายให้ทำหน้าที่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการรบเท่านั้น

30 หรือ 25 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนน 21 คะแนนและสมัครใจจะเข้ารับการเกณฑ์ทหาร และได้รับการเพิ่มคะแนนเพื่อเข้าเกณฑ์ทหารได้ โดยมอบหมายให้ทำหน้าที่เฉพาะเรื่องในบางโอกาสและตามเงื่อนไขที่วางไว้

24 คะแนน กรณีไม่สามารถทำการรบได้เป็นการชั่วคราว เนื่องจากได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือต้องเข้ารับการรักษา หรือการการของโรครุนแรง เช่น เป็นโรคเลือดจาง หรือน้ำหนัก

ตัวต่ำเกินไป เป็นต้น ทั้งนี้ ทหารจะได้รับการยกเว้นจากการทำหน้าที่และได้รับการดูแลพักฟื้นเป็นการชั่วคราว

21 คะแนน ผู้ที่ไม่สามารถเข้ารับการเกณฑ์ทหารได้ เพราะเหตุผลด้านร่างกายหรือจิตใจซึ่งไม่สามารถรับเข้าสู่ระบบทหารได้ มีกรณีที่เปิดช่องให้ผู้เข้ารับการตรวจเลือกสามารถยื่นอุทธรณ์ผลการตรวจร่างกายและได้รับคะแนนสูงขึ้นเพื่อผ่านเกณฑ์ให้สามารถเข้าเกณฑ์ทหารและได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เฉพาะเท่านั้น

ทั้งนี้ กระบวนการเกณฑ์ทหารเริ่มจากกองทัพจะออกหมายเรียกไปยังผู้มีอายุถึงเกณฑ์ที่กำหนดดังกล่าว โดยระบุให้ผู้ที่ได้รับจดหมายเรียกต้องไปรายงานตัวในเวลาและวันที่กำหนดไว้ และเข้าทดสอบทางร่างกายและเข้ารับการสัมภาษณ์ ภายหลังจากนั้นกองทัพจะได้พิจารณาและคัดเลือกเพื่อเรียกมาเข้ารับราชการทหารตามจำนวนที่กองทัพต้องการในปีดังกล่าว โดยจะได้แจ้งให้ทราบเป็นหนังสือให้แต่ละบุคคลทราบเมื่ออายุถึงเกณฑ์ที่จะต้องเข้ารับการเกณฑ์ทหารและให้มาเข้ารับการฝึกในเบื้องต้นก่อน (Draft IDF, 2021)

3. ระยะเวลาในการรับราชการทหาร

สำหรับระยะเวลารับราชการทหารของชาวอิสราเอลจะใช้เวลามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการคือ 1. อายุของผู้เข้ารับการเกณฑ์ทหารในขณะที่ย้ายเข้ามาในประเทศอิสราเอล 2. สถานะทางครอบครัวของผู้เข้ารับการเกณฑ์ทหารในวันที่เข้ามารับราชการทหาร

สำหรับผู้ชายตามปกติแล้วหากมีอายุระหว่าง 18 ถึง 19 ปีจะต้องรับราชการทหารเป็นระยะเวลา 32 เดือน

แต่ถ้ามีอายุ 20 ถึง 29 ปีหรือกรณีเป็นแพทย์หรือทันตแพทย์ที่มีอายุระหว่าง 20 ถึง 34 ปีจะต้องรับราชการทหารเป็นระยะเวลา 24 เดือน

สำหรับผู้ชายที่เป็นแพทย์หรือทันตแพทย์และเข้ารับการเกณฑ์ทหารในขณะที่มีอายุระหว่าง 25 ถึง 38 ปี จะต้องรับราชการทหารเป็นระยะเวลา 12 เดือน

กรณีเป็นผู้อพยพย้ายที่เข้ามาในอิสราเอลหลังจากอายุ 27 ปีจะต้องรับราชการทหารเป็นเวลา 18 เดือน

โดยทั่วไปผู้หญิงถ้ามีอายุ 18 ถึง 19 ปี หรือกรณีเป็นแพทย์หรือทันตแพทย์อายุ 27 ถึง 34 ปีจะต้องรับราชการทหารเป็นเวลายาวน้อย 24 เดือน

กรณีเป็นผู้อพยพหญิงที่เข้ามาในอิสราเอลหลังจากอายุ 27 ปีจะต้องรับราชการทหารเป็นเวลา 12 เดือน

สำหรับผู้หญิงที่เป็นแพทย์หรือทันตแพทย์และเข้ารับการเกณฑ์ทหารในขณะที่มีอายุระหว่าง 35 ถึง 38 ปี จะต้องรับราชการทหารเป็นระยะเวลา 12 เดือน

อย่างไรก็ตามทหารเกณฑ์ที่รับการเกณฑ์ทหารจนครบระยะเวลากำหนดโดยกฎหมายแล้วยังคงมีสถานะเป็นทหารกองหนุนและอาจถูกเรียกเกณฑ์หรือระดมพลเมื่อกองทัพต้องการได้ (Draft IDF, 2021)

4. ข้อยกเว้นในการรับราชการทหาร

ข้อยกเว้นของการเกณฑ์ทหารตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

- 1) กรณีหญิงมีบุตรแล้ว
- 2) กรณีหญิงตั้งครรภ์
- 3) หญิงที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีความพิการได้รับการยกเว้นเพราะเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังด้านศาสนา หรือ ความเชื่อของครอบครัวเรื่องศาสนา ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่ข้อบังคับกำหนดไว้
- 4) ชาวต่างชาติ
- 5) ผู้มีสภาพร่างกายหรือจิตใจไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด
- 6) ผู้เคยมีประวัติอาชญากรรม
- 7) ได้รับการผ่อนผันการเกณฑ์ทหารเพราะอยู่ระหว่างการศึกษาศาสนาของชาวยิวในสถาบันที่กำหนด

นอกจากนี้คนสองกลุ่มในสังคมอิสราเอลได้รับการยกเว้นจากการเกณฑ์ทหาร ได้แก่ ชาวยิวฮาเรดีและชาวอาหรับอิสราเอล การยกเว้นสมาชิกของชุมชนฮาเรดีจากการรับราชการทหารด้วยเหตุผลเรื่องความมั่นคงของอิสราเอลซึ่งเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงอยู่พอสมควร เพราะการยกเว้นไม่เป็นไปตามกฎหมายกำหนดไว้ หากแต่เป็นแนวทางปฏิบัติของสัสดีกองทัพอิสราเอล ส่งผลให้ชาวอาหรับมุสลิม อาหรับคริสเตียน และชาวเบดูอินจะไม่ถูกบังคับเกณฑ์ทหาร แต่อย่างไรก็ตามมีบุคคลเหล่านี้บางส่วนสมัครใจเข้ารับราชการทหารเช่นกัน (Ahronheim, A., 2020)

5. ความเท่าเทียมระหว่างเพศในการรับราชการทหาร

ในอดีตบทบาทและหน้าที่ของผู้หญิงชาวอิสราเอลในการรับราชการทหารยังไม่ทัดเทียมกับผู้ชายชาวอิสราเอลเหมือนเช่นในปัจจุบัน จนกระทั่งมีหญิงนักบินพลเรือนและเป็นวิศวกรการบินชื่อ Alice Miller ได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมของอิสราเอลเพื่อให้เปิดรับสมัครเธอเข้ารับการทดสอบเพื่อเข้าเป็นนักบินของกองทัพอากาศอิสราเอล เนื่องจากถูกกองทัพ

ปฏิเสธด้วยเหตุผลเรื่องเพศ จนกระทั่งในปี ค.ศ.1996 ศาลสูงได้พิพากษาว่า กองทัพอากาศของอิสราเอลไม่สามารถปฏิเสธการรับสมัครผู้หญิงชาวอิสราเอลเพื่อเข้ารับการทดสอบเป็นนักบินได้ คำตัดสินของศาลในคดีนี้ถือเป็นบรรทัดฐานในการเปิดโอกาสเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในกองทัพได้มากขึ้นกว่าในอดีต จนกระทั่งในปี ค.ศ.2000 หลักความเท่าเทียมระหว่างเพศได้ถูกนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นเนื้อความในกฎหมายรับราชการทหารของอิสราเอล มีใจความและแนวคิดที่สำคัญว่า ผู้หญิงมีสิทธิอย่างเท่าเทียมที่จะรับราชการทหารในตำแหน่งหน้าที่ใดก็ได้ในกองทัพเช่นเดียวกับผู้ชาย เป็นการแก้ไขกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีสิทธิและโอกาสในการเลือกตำแหน่งหน้าที่ที่ถนัดและเหมาะสมกับแต่ละคนได้ ในระยะแรกเริ่มผู้หญิงได้เข้ามารับราชการในกองทัพในลักษณะตำแหน่งการรบแบบเบา เช่น หน่วยทหารปืนใหญ่ หน่วยยานเกราะ หน่วยหาข่าว หน่วยทหารราบบางหน่วย เป็นต้น และต่อมาผู้หญิงได้ขยายบทบาทสู่กองทัพอากาศเข้ารับการบรรจุเป็นนักบินรบหญิงของกองทัพอิสราเอลด้วย (Feldinger, L. G., 2008)

ตัวอย่างของตำแหน่งหรือหน้าที่ของผู้หญิงในกองทัพอิสราเอล

1) กองพันเจ้าหน้าที่สื่อสาร ทำหน้าที่เชื่อมต่อและรักษาระบบการสื่อสารภายในกองทัพอันเป็นระบบศูนย์กลางที่สำคัญของกองทัพโดยเฉพาะในระหว่างการรบหรือสถานการณ์ฉุกเฉิน

2) ทหารช่าง โดยเฉพาะในกองพันทหารช่างที่ 76 ที่มีสถานะเป็นกองพันพิเศษรวมทั้งทหารชายและทหารหญิงเข้าด้วยกัน มีหน้าที่หลักในการทำลายล้างอาวุธชีวภาพในสนามรบ โดยปฏิบัติหน้าที่ร่วมไปกับพลรบหลักเพื่อให้ความช่วยเหลือจากอาวุธมีพิษหรือสารชีวภาพต่าง ๆ

3) ทหารปืนใหญ่ มีกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 334 เชี่ยวชาญในอาวุธจรวดหลายลำกล้อง ทำหน้าที่บทบาทหลักในการรบที่มีการใช้ปืนใหญ่ ผู้ทำหน้าที่ควบคุมอาวุธดังกล่าวแทบทั้งหมดเป็นทหารหญิง

4) ทหารอิเล็กทรอนิกส์ ทำหน้าที่การรบโดยใช้คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าในการโจมตี ก่อวินหรือขัดขวางศัตรู ทหารผู้ทำหน้าที่นี้จะต้องได้รับการฝึกฝนและอบรมเป็นพิเศษเพื่อให้ทำงานตำแหน่งนี้โดยเฉพาะ และเปิดรับผู้หญิงด้วย

5) กองพันคาราคาล เป็นกองพันทหารขนาดใหญ่ที่รวมทั้งทหารหญิงและทหารชายไว้ด้วยกัน ทำหน้าที่เป็นกองกำลังป้องกันชายแดนระหว่างอิสราเอลกับอียิปต์และจอร์แดน ทหารทั้งชายและหญิงจะถูกฝึกสำหรับทำการรบแบบทหารราบ ทหารที่สมัครเข้ามา

จะต้องปฏิบัติงานเป็นระยะเวลา 3 ปี เป็นหน่วยทหารที่เป็นแบบอย่างของความเท่าเทียมระหว่างเพศ

6) หน่วย Oketz หรือหน่วยสุนัขทหาร จะมีทหารทั้งทหารชายและทหารหญิง ทำหน้าที่จับคู่กับสุนัขทหารตั้งแต่การฝึกจนกระทั่งปฏิบัติงานจริงด้วยกันในการตรวจค้น วัตถุระเบิด ค้นหาศัตรูหรือผู้ก่อการร้าย

7) หน่วยป้องกันภัยทางอากาศ ตำแหน่งทหารในหน่วยนี้ทั้งหมดเป็นผู้หญิง ทำหน้าที่ในการปกป้องน่านฟ้าของอิสราเอล การต่อสู้อากาศยานของศัตรู ทำลายขีปนาวุธหรือจรวดของศัตรู

8) การสื่อสารทางอากาศ ทำหน้าที่เชื่อมต่อการสื่อสารบนเครื่องบินขณะทำการบินในอากาศ มีทหารหญิงทำหน้าที่นี้ร่วมด้วยทั้งในยามปกติและยามสงคราม

9) นักบินรบของกองทัพอากาศอิสราเอล หลังจากคำพิพากษาของศาลสูงในคดีของ Alice Miller หลักสูตรการบินได้เปิดกว้างสำหรับผู้สนใจจะเข้ามาเป็นทหารหญิงทำหน้าที่นักบินรบด้วย (Idaho Falls News, 2011)

สรุป

จากการศึกษาพบว่า รัฐอิสราเอล มีกฎหมายรับราชการทหาร (Defense Service Law 1986) ได้กำหนดหน้าที่และข้อยกเว้นการเกณฑ์ทหาร โดยพลเมืองอิสราเอลทุกคนที่อายุเกิน 18 ปีที่เป็นชาย (ทั้งเพศชายและหญิง) จะต้องเข้ารับการเกณฑ์ทหาร โดยใช้ระยะเวลาในการเกณฑ์ทหารใกล้เคียงกัน สัสดีเป็นผู้ออกจดหมายเพื่อเรียกผู้ที่มีอายุจะต้องเข้ารับราชการทหารข้างต้นมาเพื่อเข้ารับการคัดเลือก ลงทะเบียนและตรวจร่างกาย โดยจะต้องมีผลตรวจสุขภาพของคณะกรรมการแพทย์ (Medical board) มีการให้คะแนนตามที่หลักเกณฑ์กำหนดไว้เพื่อใช้สำหรับมอบหมายหน้าที่ในกองทัพด้วย อย่างไรก็ตามมีข้อยกเว้นในการรับราชการทหารตามที่กฎหมายกำหนด (Jewish Virtual Library, 2021)

กระบวนการตรวจเลือกข้างต้นนี้ มีลักษณะชัดเจนเป็นรูปธรรมโดยจะต้องมีผลตรวจสุขภาพของคณะกรรมการแพทย์ (Medical board) เพื่อใช้สำหรับมอบหมายหน้าที่ในกองทัพในอนาคต ก่อให้เกิดความเหมาะสมในการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการทหารและสามารถมอบหมายภาระงานได้ตรงกับความสามารถและความถนัดส่วนบุคคล อันเป็นประโยชน์ต่อราชการกองทัพและประเทศชาติเป็นอย่างดีซึ่งราชอาณาจักรไทยสามารถนำแนวคิดหรือวิธีการ

ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ รวมทั้งปรับปรุงกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการตรวจเลือกบุคคลเพื่อเข้ารับราชการทหารในอนาคตได้

สำหรับประเด็นความเท่าเทียมระหว่างเพศในการรับราชการทหารของอิสราเอลนั้นในอดีตบทบาทและหน้าที่ของผู้หญิงยังไม่ทัดเทียมกับผู้ชายชาวอิสราเอลเหมือนเช่นในปัจจุบัน จนกระทั่งในปี ค.ศ.1996 ศาลสูงได้พิพากษาว่า กองทัพอากาศของอิสราเอลไม่สามารถปฏิเสธการรับสมัครผู้หญิงชาวอิสราเอลเพื่อเข้ารับการทดสอบเป็นนักบินได้ คำตัดสินของศาลในคดีนี้ถือเป็นบรรทัดฐานในการเปิดโอกาสเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในกองทัพได้มากขึ้นกว่าในอดีต จนกระทั่งในปี ค.ศ.2000 หลักความเท่าเทียมระหว่างเพศได้ถูกนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นเนื้อความในกฎหมายรับราชการทหารของอิสราเอล มีใจความและแนวคิดที่สำคัญว่า ผู้หญิงมีสิทธิอย่างเท่าเทียมที่จะรับราชการทหารในตำแหน่งหน้าที่ใดก็ได้ในกองทัพเช่นเดียวกับผู้ชาย เป็นการแก้ไขกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีสิทธิและโอกาสในการเลือกตำแหน่งหน้าที่ที่ถนัดและเหมาะสมกับแต่ละคนได้ (Feldinger, L. G., 2008) นอกจากนี้การเกณฑ์มารับราชการทหารของอิสราเอลนั้นไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะเพศชายหรือหญิงเท่านั้น ยังมีการเกณฑ์กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นเกย์ เลสเบี้ยน หรือไบเซ็กชวลได้รับการเกณฑ์เข้าสู่กองทัพอิสราเอลตั้งแต่ปี ค.ศ.1993 นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้คนข้ามเพศเข้ารับการเกณฑ์ทหารอย่างเปิดเผยได้ในปี ค.ศ.1994 อีกทั้งยังอนุญาตให้สามารถเข้ารับการรักษาและผ่าตัดแปลงเพศในระหว่างรับราชการในกองทัพได้ด้วย (Lavers, M. K., 2017)

ในประเด็นเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศนี้ สามารถนำมาพิจารณาเพื่อปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายเรื่องการรับราชการทหารของราชอาณาจักรไทยที่กำหนดให้การรับราชการทหาร มีลักษณะเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่ประชาชนต้องปฏิบัติ และในปัจจุบันกฎหมายกำหนดหน้าที่นี้ให้กับเฉพาะชายผู้มีสัญชาติไทย แต่ไม่ได้กำหนดให้ผู้หญิง หรือเพศอื่นๆ มีหน้าที่จะต้องเข้ารับราชการทหารด้วย (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2554) และถึงแม้ผู้หญิงหรือเพศที่สามจะสมัครใจเข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการก็ไม่สามารถกระทำได้ โดยให้ดำเนินการแก้ไขกฎหมายเพื่อยกเลิกข้อจำกัดด้านเพศสภาวะ รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคคลทุกเพศทุกวัยสามารถเข้ารับการเกณฑ์ทหารโดยสมัครใจได้ อันสอดคล้องต่อหลักความเสมอภาคของบุคคลทุกเพศทุกคนในทางกฎหมาย

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2554). พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497. เรียกใช้เมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://data.go.th/dataset/f665d03d-fd67-4b25-ae3d-137e9b4d3a42/resource/0c856a6a-f9b3-479e-931b-045cb945845d/download/...-2497-.pdf>
- Ahronheim, A. (2020). Arab Christians and Bedouins in the IDF: Meet the members of Unit 585. Retrieved July 26, 2021, from <https://www.jpost.com/israel-news/the-sky-is-the-limit-in-the-idfs-unique-unit-585-613948>
- Consulate General of Israel in Montreal. (2021, July 24). Arrangement of Military Status. Retrieved from <https://embassies.gov.il/montreal/ConsularServices/Pages/Arrangement-for-Military-Status.aspx>
- Draft IDF. (2021). Medical Profile. Retrieved February 14, 2022, from <http://draftidf.co.il/profile/>
- Feldinger, L. G. (2008). Looking back at female soldiers' traditional roles and forward to future. Retrieved February 14, 2021, from Skirting history: <https://www.jpost.com/Magazine/Features/Skirting-history>
- Idaho Falls News. (2011). Women in the IDF. Retrieved February 14, 2021, from <https://idfspokesperson.com/2011/03/07/women-in-the-idf/>
- Israel Ministry of Foreign Affairs. (2021, April 29). Facts about Israel democracy. Retrieved from <https://mfa.gov.il/sMFA/AboutIsrael/Documents/Democracy.pdf>
- Jewish Virtual Library. (2021, February 14). Basic Laws of Israel: Defense Service Law (1986). Retrieved from <https://www.jewishvirtuallibrary.org/israel-defense-service-law-1986>
- Kershner, I. (2012, July). Israeli Coalition Divided on Military Conscription. Retrieved from

https://www.nytimes.com/2012/06/30/world/europe/israeli-coalition-divided-on-military-conscription.html?_r=0

Lavers, M. K. (2017). New group defends integrated Israel military, Ultra-Orthodox rabbis challenge LGBT, female soldiers. Retrieved February 14, 2021, from https://www.washingtonblade.com/2017/04/20/new-group-defends-integrated-israel-military/?__cf_chl_jschl_tk__=pmd_d47183a71101891868390d5050397341d3ebb448-1627291759-0-gqNtZGzNAk2jcnBszQbO

ความแตกต่างระหว่างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่อดิจิทัล*

DIFFERENCE BETWEEN ELECTRONIC SIGNATURE AND DIGITAL SIGNATURE

จามร รักประเสริฐสุข

Chamorn Rakprasertsuk

ดนิตา นิมวัฒน์

Danita Nimwat

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand

Corresponding author E-mail: maleerakk@gmail.com

บทคัดย่อ

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่อดิจิทัลเป็นสองวิธีที่ใช้ในการลงนามในเอกสารอิเล็กทรอนิกส์รวมทั้งใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเอกสารเหล่านี้ จึงเป็นที่นิยมแพร่หลายในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น การเงิน การแพทย์ อสังหาริมทรัพย์และรัฐบาล อย่างไรก็ตามยังคงมีความแตกต่างกันในเรื่องผลทางกฎหมาย ระดับความปลอดภัยของลายมือชื่อและประเภทของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่อดิจิทัล ซึ่งลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์จะเป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายที่สร้างขึ้นจากกระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เรียบง่าย เพื่อแสดงความยินยอมของบุคคลในเนื้อหาสาระของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ อาจเป็นลายมือชื่อที่พิมพ์ด้วยหรือกราฟิกลายมือชื่อย่อย ๆ ซึ่งได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่ามีผลผูกพันทางกฎหมายและมีประสิทธิภาพในการลงนามในเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ลายมือชื่อดิจิทัลเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ปลอดภัยกว่าลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งใช้การเข้ารหัสและโครงสร้างพื้นฐานกุญแจสาธารณะ (PKI) เพื่อรับรองความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยลายมือชื่อดิจิทัลสร้างโดยใช้อัลกอริทึมทางคณิตศาสตร์ที่สร้างรหัสที่ไม่ซ้ำกันซึ่งเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของเอกสารและตัวตนของผู้ลงนาม โดยยืนยันการเข้ารหัสด้วยกุญแจส่วนตัวของผู้ลงนาม จึงสรุปได้ว่า ทั้งลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่อ

* Received 2 February 2023; Revised 3 April 2023; Accepted 25 April 2023

ดิจิทัลที่ใช้ในการลงนามในเอกสารอิเล็กทรอนิกส์นั้น เป็นที่นิยมแพร่หลายอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มีรูปแบบการใช้งานที่สะดวกและยอมรับในระดับหนึ่งแต่ก็มีข้อจำกัดในเรื่องความปลอดภัย ส่วนลายมือชื่อดิจิทัลมีความปลอดภัยระดับสูงและเหมาะสมสำหรับธุรกรรมที่มีมูลค่าสูงหรือข้อมูลที่มีความสำคัญมาก การจะเลือกใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือลายมือชื่อดิจิทัลนั้นขึ้นอยู่กับประเภทของเอกสาร ระดับความปลอดภัยและการรับรองผลทางกฎหมายของลายมือชื่อนั้นๆ

คำสำคัญ: ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์, ลายมือชื่อดิจิทัล, เอกสารอิเล็กทรอนิกส์, ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

Abstract

Electronic signature and digital signature are two methods used to sign electronic documents as well as to verify the authenticity and integrity of these documents. therefore, it is widely popular in industries such as finance, medical, real estate and government However, there are still differences in legal implications. Signature security level and types of electronic documents using electronic signatures and digital signatures. An electronic signature is a symbol or mark. Created from a simple electronic process to express an individual's consent to the content of electronic documents; It can be an abbreviated typed signature or a simple signature graphic, which is widely recognized as being legally binding and effective in signing electronic documents. A digital signature is another method that is more secure than an electronic signature. It uses encryption and public key infrastructure (PKI) to ensure the authenticity and integrity of electronic documents. The digital signature is created using a mathematical algorithm that generates a unique key associated with the contents of the document and the identity of the signer, verifying the encryption with the signer's private key. So it can be concluded that Both electronic signatures and digital signatures are used to sign electronic documents. It is widely popular, however. Electronic signatures are convenient and acceptable to some extent, but they are limited in their security. Digital signatures offer a high level of security and are

ideal for high-value transactions or sensitive data. To choose to use an electronic signature or a digital signature. depending on the type of document The level of security and legality of the signature.

Keywords: Electronic Signature, Digital Signature, E-Document, Electronic Transactions

บทนำ

ในโลกยุคดิจิทัลที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว อินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในชีวิตประจำวัน จนเปรียบเสมือนเป็นแขนขาของมนุษย์ รวมทั้งอำนวยความสะดวกสบายให้แก่มนุษย์เป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายผ่านระบบ E- Commerce หรือการทำธุรกรรมระหว่างกันผ่านทาง Application ต่างๆ ยิ่งในช่วงยุคที่มีการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 (coronavirus disease 2019) การซื้อ/ขายสิ่งของทุกอย่าง รวมทั้งการทำธุรกรรมต่าง ๆ เช่น การโอน การฝาก รวมทั้งการเบิก/ถอน การทวงเงิน เป็นต้น

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาเพื่อรวมเทคโนโลยีและวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย ในขั้นต้น ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นเพียงลายมือชื่อ ที่เป็นลายลักษณ์อักษรในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ภาพสแกนของลายมือชื่อที่เป็นลายลักษณ์อักษร ฯลฯ อย่างไรก็ตาม เมื่อเทคโนโลยีก้าวหน้า วิธีการใหม่ของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้เกิดขึ้น หนึ่งในการพัฒนาในช่วงแรกคือลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ "คลิกเพื่อลงนาม" ซึ่งอนุญาตให้บุคคลลงนามในเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์โดยคลิกที่ฟิลด์ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิธีนี้ใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันและถือเป็นมาตรฐานสำหรับการทำธุรกรรมออนไลน์จำนวนมาก การพัฒนาอีกอย่างคือ การใช้ใบรับรองดิจิทัลและอัลกอริธึม ลายมือชื่อดิจิทัล วิธีการเหล่านี้ใช้การเข้ารหัสเพื่อตรวจสอบตัวตนของผู้ลงนามและความสมบูรณ์ของเอกสาร ทำให้มีความปลอดภัยและความถูกต้องในระดับที่สูงกว่าลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบดั้งเดิม เมื่อเร็ว ๆ นี้ ความก้าวหน้าของปัญญาประดิษฐ์และการเรียนรู้ของเครื่องมือนำมาซึ่งความเป็นไปได้ใหม่ ๆ สำหรับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เช่น ลายมือชื่อไบโอเมตริกซ์ (ลายนิ้วมือ การจดจำใบหน้า ฯลฯ) และลายมือชื่อแบบไดนามิกที่สามารถเปลี่ยนลักษณะที่ปรากฏตามบริบทของเอกสารโดยรวมแล้ว วิวัฒนาการของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้รับแรงผลักดันจากความต้องการวิธีการระบุตัวตนและการรับรองความถูกต้องทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ปลอดภัยและเชื่อถือได้มาก

ขึ้น เช่นเดียวกับความปรารถนาที่จะทำให้ผู้คนสามารถลงนามในเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ง่ายขึ้น

การทำธุรกรรมยังคงต้องมีการยืนยันตัวตนโดยเฉพาะ เช่น ลายมือชื่อ ฯลฯ จึงทำให้เกิดลายมือชื่อดิจิทัลขึ้น แต่มีการแยกระหว่าง E-Signature กับ Digital Signature อย่างชัดเจน แต่ประชาชนทั่วไปยังคงมีการเข้าใจคลาดเคลื่อนระหว่าง ลายมือชื่อ 2 ประเภทนี้ โดยลายมือชื่อ 2 ประเภทนี้ ที่มีการพัฒนาขึ้นเนื่องจากการประหยัดเวลา และมีการลดการใช้กระดาษ ประหยัดค่าจัดส่งเอกสาร ทั้งประหยัดพื้นที่การจัดเก็บ รวมทั้งลดการสัมผัสเอกสารต่างๆ อันก่อให้เกิดเชื้อโรคที่เป็นการแพร่กระจายโรคโควิด-19

หากจะกล่าวโดยสังเขปลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์คือลายมือชื่อที่สร้างและเพิ่มลงในเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยทั่วไปจะเป็นรูปภาพของลายมือชื่อที่เขียนด้วยลายมือในทางกลับกัน ลายมือชื่อดิจิทัลเป็นลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทหนึ่งที่ใช้การเข้ารหัสเพื่อให้แน่ใจว่าเอกสารมีความถูกต้องและสมบูรณ์ ลายมือชื่อดิจิทัลใช้คีย์ส่วนตัวเพื่อเข้ารหัสลายมือชื่อ และใช้คีย์สาธารณะเพื่อถอดรหัส เพื่อให้มั่นใจว่าลายมือชื่อนั้นไม่ซ้ำกันและไม่สามารถปลอมแปลงได้ โดยสรุป ลายมือชื่อดิจิทัลทั้งหมดเป็นลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ไม่ใช่ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดที่เป็นลายมือชื่อดิจิทัล (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2563)

โดยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีผลเท่ากับกระดาษ ใช้ได้ทางกฎหมายมานานแล้ว จะเป็นหนังสือ จะเป็นลายมือชื่อ จะเป็นต้นฉบับ หรือต้องเป็นพยานหลักในศาล ก็ทำเป็นอิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วยกฎหมายฉบับนี้โดยมีหลักต่าง ๆ คือ

- หลักความเท่าเทียมกัน (Functional Equivalence) ระหว่าง “กระดาษ” และ “ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” เพื่อให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ มีผลทางกฎหมายเทียบเท่าการใช้กระดาษ

- หลักความเป็นกลางทางเทคโนโลยี (Technological Neutrality) ที่ไม่ระบุเฉพาะเจาะจงเทคโนโลยีใดเทคโนโลยีหนึ่ง แต่รองรับพัฒนาการของเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

- หลักเสรีภาพการแสดงเจตนา (Party Autonomy) ของคู่สัญญา (Digital Law, 2563)

โดยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั่วไป โดยจะเป็นอักษร อักขระ ตัวเลข เสียง หรือสัญลักษณ์อื่นใดที่สร้างขึ้นให้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นลักษณะของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรา 9 ของกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ตัวอย่างเช่น การใช้สไตลัส (Stylus) เขียนลายมือชื่อดำบนหน้าจอโทรศัพท์มือถือหรือแท็บเล็ต การเข้าล็อกอิน Username กับ Password การใส่รหัสบัตร ATM เป็นต้น

ประเภทที่ 2 ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้ โดยเป็นลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะตามที่กำหนดในมาตรา 26 ของแห่งกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ลายมือชื่อดิจิทัล ที่อาศัยโครงสร้างพื้นฐานกุญแจสาธารณะ หรือ Public Key Infrastructure (PKI) ซึ่งสามารถยืนยันตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของได้ว่าคน ๆ นั้นเป็นใคร และสามารถตรวจพบการเปลี่ยนแปลงของข้อความและลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ หากว่ามีใครมาแก้ไขข้อมูล

ประเภทที่ 3 ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้ ซึ่งใช้ใบรับรองที่ออกโดยผู้ให้บริการออกใบรับรอง โดยเป็นลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทที่ 2 ที่มีลักษณะตามที่กำหนดในมาตรา 26 ของแห่งกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบกับอาศัยใบรับรองที่ออกโดยผู้ให้บริการออกใบรับรองเพื่อสนับสนุนลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามที่กำหนดในมาตรา 28 ของแห่งกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ตัวอย่างเช่น ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกโดยผู้ให้บริการออกใบรับรอง ซึ่งปัจจุบัน มีหน่วยงานที่ให้บริการออกใบรับรองดังกล่าวแล้ว เช่น บริษัทไทยดิจิทัล ไอดี (TDID) บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) (INET) หรือ บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) (NT) เป็นต้น

การที่ประเทศไทยได้นำ E-Signature และ Digital Signature เข้ามาใช้ ได้มีการให้ความหมายและความแตกต่างระหว่าง 2 ประเภทนี้ รวมถึงการแยกประเภท และการได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย โดยลายมือชื่อนับว่าเป็นรูปแบบในการระบุตัวตนวิธีหนึ่งและถือว่าเป็นวิธีหลัก หากเป็นสมัยก่อนตามปกติจะมีการลงนามด้วยลายมือชื่อเป็นหมึกบนกระดาษเพื่อที่จะใช้ยืนยันตัวบุคคล แต่เมื่อเข้าสู่ยุคดิจิทัลได้มีการปรับเป็นลายมือชื่อดิจิทัลว่าลายมือชื่อชื่อลงนามจากบุคคลหนึ่งบุคคลใด และจะได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย ส่วนการจะพิสูจน์ลายมือชื่อสามารถกระทำได้โดยผู้ชำระอย่างเป็นการโดยได้รับการแต่งตั้งจากศาลโดยได้รับการรับรองทางกฎหมาย สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างได้ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2563) ดังนี้

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Signature)

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-Signature เป็นชุดข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ตัวเลข ตัวอักษร สัญลักษณ์ เสียง ที่ใช้ระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อที่เกี่ยวข้องกับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Document) เพื่อแสดงว่า บุคคลดังกล่าวยอมรับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น เพื่อแสดงว่าบุคคลดังกล่าวยอมรับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2565)

ลายมือชื่อรูปแบบที่อยู่ใน PDF ก็นับว่าเป็น E-Signature เช่นเดียวกันโดยต้องระบุได้ดังนี้

1. สามารถระบุตัวตนของเจ้าของลายมือชื่อได้ ว่าผู้มีย่อลายมือชื่อคือใคร
2. สามารถระบุเจตนาตามข้อความที่มีชื่อได้ ว่าเป็นการมีชื่อเพื่ออะไร
3. ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการมีชื่อ เช่น ทำผ่านระบบที่มีความปลอดภัย มี

หลักฐาน พยาน หรือบุคคลที่ 3 ที่รับรองการมีชื่อ เป็นต้น

ตัวอย่างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น

1. การพิมพ์ข้อความส่งชื่อของทางแชท ที่เรามีการล็อกอินผ่าน username และ password ที่เป็นของเรา นั่นแปลว่า มีการลงลายมือชื่อของเราผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ ว่าเราตกลงซื้อสินค้าแล้ว

2. การรับส่งเอกสารในระเบียบสารบรรณฉบับใหม่ มีการกำหนดให้ การใส่ชื่อหน่วยไว้ท้ายเนื้อหาของอีเมล ซึ่งถือเป็นบอกเจตนาและการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

3. การใช้งานแอปพลิเคชัน ถ้าอ่านข้อความ ข้อตกลงและเงื่อนไข (Terms and Conditions) และ กด “ยอมรับ / Accept” ถือเป็นการแสดงเจตนายอมรับการดำเนินการต่อตามที่ข้อความที่แจ้งทั้งหมด

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นแนวคิดทางกฎหมายที่แตกต่างจากลายมือชื่อดิจิทัล ซึ่งเป็นกลไกการเข้ารหัสที่มักใช้เพื่อใช้งานลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ แม้ว่าลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์จะเรียบง่ายเหมือนชื่อที่ป้อนในเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ แต่ลายมือชื่อดิจิทัลก็ถูกนำมาใช้มากขึ้นในอีคอมเมิร์ซและในเอกสารที่ยื่นต่อหน่วยงานกำกับดูแล เพื่อปรับใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยวิธีที่มีการป้องกันด้วยการเข้ารหัส หน่วยงานกำหนดมาตรฐาน เช่น NIST หรือ ETSI จัดเตรียมมาตรฐานสำหรับการนำไปใช้ (เช่น NIST-DSS, XAdES หรือ PAdES)[4][6] แนวคิดนี้

ไม่ใช่เรื่องใหม่ เนื่องจากเขตอำนาจศาลทั่วไปยอมรับลายมือชื่อโทรเลขย้อนหลังไปถึงกลางศตวรรษที่ 19 และลายมือชื่อโทรสารตั้งแต่ทศวรรษ 1980

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้วิธีการระบุตัวตนที่ปลอดภัยและถูกต้องสำหรับผู้ลงนามในระหว่างการทำธุรกรรม คำจำกัดความของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับเขตอำนาจศาลที่เกี่ยวข้อง ตัวส่วนร่วมในประเทศส่วนใหญ่คือระดับของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูงซึ่งกำหนดว่า: ผู้ลงนามสามารถระบุได้โดยไม่ซ้ำกันและเชื่อมโยงกับลายมือชื่อผู้ลงนามต้องมีการควบคุมคือส่วนตัวแต่เพียงผู้เดียวที่ใช้ในการสร้างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ลายมือชื่อต้องเป็น สามารถระบุได้ว่าข้อมูลที่แนบมาถูกดัดแปลงหลังจากข้อความถูกมือชื่อหรือไม่ในกรณีที่ข้อมูลประกอบถูกเปลี่ยนแปลง ลายมือชื่อจะต้องเป็นโมฆะลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์อาจถูกสร้างขึ้นด้วยระดับความปลอดภัยที่เพิ่มขึ้น โดยแต่ละรายการจะมีข้อกำหนดและวิธีการสร้างของตนเองในระดับต่าง ๆ ที่พิสูจน์ความถูกต้องของลายมือชื่อเพื่อให้ได้ค่าเชิงพิสูจน์ที่เข้มข้นกว่าลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูงที่อธิบายไว้ข้างต้น บางประเทศ เช่น ประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปหรือสวิตเซอร์แลนด์ได้แนะนำลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เป็นเรื่องยากที่จะทำลายผู้เขียนแฉลงการณ์ที่ลงนามด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม - แฉลงการณ์นี้ไม่สามารถปฏิเสธได้ ในทางเทคนิค ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านการรับรองจะถูกนำมาใช้ผ่านลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูงที่ใช้ใบรับรองดิจิทัล ซึ่งได้รับการเข้ารหัสผ่านอุปกรณ์สร้างลายมือชื่อความปลอดภัย และได้รับการรับรองความถูกต้องโดยผู้ให้บริการที่เชื่อถือได้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม (Wikipedia, 2565)

โดย E-Signature สามารถเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบอื่น ๆ ได้นอกจากลายมือชื่อ เช่น วาจา โลโก้หรือภาพวาดที่ถูกออกแบบ หรือแม้แต่ลายมือชื่อบนกระดาษที่ถูกสแกนเข้าไปในคอมพิวเตอร์ มีจุดประสงค์หลัก คือ ใช้ในการลงนามในสัญญา ข้อตกลงระหว่างบุคคลองค์กรที่ต้องใช้ลายมือชื่อเป็นเครื่องยืนยัน แม้ลายมือชื่อ E-Signature จะตรวจสอบได้ว่าเจ้าของลายมือชื่อนั้นคือใคร แต่ก็ทำได้ยากกว่าลายมือชื่อดิจิทัล เนื่องจาก E-Signature เป็นลายมือชื่อที่ไม่มีใบรับรองจากองค์กรที่ออกใบรับรองดิจิทัล ซึ่งในสถานการณ์ที่ต้องติดต่อสื่อสาร ทำธุรกรรมผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น จึงทำให้การทำงานบนเอกสารและไฟล์ถูกใช้งานบนคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อื่น ๆ มากกว่า E-Signature จึงเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวก รวมถึงโปรแกรมที่รองรับก็จะมีฟีเจอร์จัดการเอกสาร ทำหน้าที่แทนพนักงานได้

มากมาย ทั้งการรับ-ส่งเอกสาร, การติดตามความคืบหน้าในกรณีที่ส่งเอกสารให้ผู้ตอบรับมือชื่อเป็นจำนวนมาก ไปจนถึงการมือชื่อเอกสารออนไลน์เพื่อจ่ายเงินก็ทำได้ (Thaiware, 2564)

ลายมือชื่อดิจิทัล (Digital Signature)

ลายมือชื่อดิจิทัล (Digital Signature) คือ ลายมือชื่อที่ได้จากกระบวนการเข้ารหัสลับ (Encrypt) ซึ่งช่วยให้สามารถยืนยันตัวเจ้าของลายมือชื่อและตรวจพบการเปลี่ยนแปลงของข้อความและลายมือชื่อได้ รวมถึงการทำให้เจ้าของลายมือชื่อไม่สามารถปฏิเสธความรับผิดชอบจากข้อความที่ตนเองได้แสดงเจตนาในการลงลายมือชื่อได้ (e-Standard, 2564)

ตัวอย่างเทคโนโลยีที่สร้างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้หลักการเข้ารหัส/ถอดรหัส (Encryption) เทคโนโลยีระบบรหัสแบบกุญแจสาธารณะ (Public Key Infrastructure : PKI) โดยผู้สร้างลายมือชื่อจะนำข้อมูลของตนไปแปลงให้อยู่ในรูปแบบข้อความเข้ารหัส และหากคู่สัญญาอีกฝ่ายจะเข้าถึงข้อความดังกล่าว ก็จำเป็นต้องถอดรหัสด้วยกุญแจคู่รหัส ซึ่งการสร้างขั้นตอนมากมายในทางเทคนิคเหล่านี้ ก็เพื่อเป็นหลักฐานที่แสดงความแท้จริงของเอกสารอันมาจากเจตนาที่ยอมรับในข้อความต่างๆ ที่ปรากฏในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

ลายมือชื่อดิจิทัลเป็นองค์ประกอบมาตรฐานของชุดโปรโตคอลการเข้ารหัสส่วนใหญ่ และมักใช้สำหรับการแจกจ่ายซอฟต์แวร์ ธุรกรรมทางการเงิน ซอฟต์แวร์การจัดการสัญญา และในกรณีอื่น ๆ ที่มีความสำคัญในการตรวจจับการปลอมแปลงหรือการปลอมแปลง

ลายมือชื่อดิจิทัลมักใช้เพื่อใช้งานลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ใดๆก็ตามที่มีจุดประสงค์ของลายมือชื่อ แต่ไม่ใช่ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดที่ใช้ลายมือชื่อดิจิทัล ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสำคัญทางกฎหมายในบางประเทศ รวมถึงแคนาดา แอฟริกาใต้ สหรัฐอเมริกา แอลจีเรีย ตุรกี อินเดีย บราซิล อินโดนีเซีย เม็กซิโก ซาอุดีอาระเบีย อูรุกวัย สวิตเซอร์แลนด์ ชิลี และประเทศในสหภาพยุโรป

ลายมือชื่อดิจิทัลใช้การเข้ารหัสแบบอสมมาตร ในหลายกรณี พวกเขาให้การตรวจสอบและความปลอดภัยอีกชั้นหนึ่งแก่ข้อความที่ส่งผ่านช่องทางที่ไม่ปลอดภัย: ลายมือชื่อดิจิทัลที่มีการใช้งานอย่างเหมาะสมจะทำให้ผู้รับมีเหตุผลที่จะเชื่อว่าข้อความนั้นส่งโดยผู้ส่งที่อ้างสิทธิ์ ลายมือชื่อดิจิทัลเทียบเท่ากับลายมือชื่อที่เขียนด้วยลายมือแบบดั้งเดิมในหลาย ๆ ด้าน

แต่ลายมือชื่อดิจิทัลที่ใช้งานอย่างถูกต้องนั้นปลอมแปลงได้ยากกว่าลายมือชื่อที่เขียนด้วยลายมือ แบบแผนลายมือชื่อดิจิทัล ตามความหมายที่ใช้ที่นี่ มีพื้นฐานมาจากการเข้ารหัส และต้องดำเนินการอย่างถูกต้องเพื่อให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถแสดงการไม่ปฏิเสธซึ่งหมายความว่าผู้ลงนามไม่สามารถอ้างได้ว่าตนไม่ได้มีชื่อข้อความได้สำเร็จ ขณะเดียวกันก็อ้างว่าคีย์ส่วนตัวของพวกเขายังคงเป็นความลับ ไกลออกไป, รูปแบบการไม่ปฏิเสธบางแบบเสนอการประทับเวลาสำหรับลายมือชื่อดิจิทัล ดังนั้นแม้ว่าคีย์ส่วนตัวจะถูกเปิดเผย ลายมือชื่อก็ยังใช้ได้ข้อความที่มือชื่อชื่อแบบดิจิทัลอาจเป็นอะไรก็ได้ที่สามารถแสดงเป็นบิตสตริงได้ ตัวอย่างเช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ สัญญา หรือข้อความที่ส่งผ่านโปรโตคอลการเข้ารหัสอื่น ๆ (Wikipedia, 2565)

กรณีในประเทศ

ในประเทศ E-Signature (ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์) นับว่าเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพและถูกกฎหมายในการมีชื่อเอกสารอิเล็กทรอนิกส์อย่างรวดเร็ว ปลอดภัยและเชื่อถือได้ทั่วโลก ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถแทนที่ลายมือชื่อที่เขียนด้วยลายมือได้ในหลายกระบวนการ เริ่มต้นด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์จาก Adobe ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ถือว่าเป็น ที่ไว้วางใจ ถูกกฎหมาย เชื่อถือได้ และบังคับใช้ทั่วโลก Acrobat Sign เป็นโซลูชันระดับโลกที่โดดเด่นสำหรับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก (Adobe, 2022)

มีประสิทธิภาพ เร่งกระบวนการลงนามของโดยอนุญาตให้ผู้รับลงนามในเอกสารอิเล็กทรอนิกส์โดยสามารถประหยัดได้ 1.5 ชั่วโมงต่อการใช้งานต่อธุรกรรมด้วย Acrobat Sign อีกทั้งยังมีความคุ้มค่า การใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้คุณประหยัดทั้งเงินและปรับปรุงเวิร์กโฟลว์ทางธุรกิจ ด้วย Acrobat Sign สามารถประหยัดได้ต่อการทำธุรกรรมโดยการลดปริมาณกระดาษที่ใช้

ส่วนลายมือชื่อดิจิทัลคือลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับการสนับสนุนโดยใบรับรองดิจิทัล ลายมือชื่อดิจิทัลเป็นไปตามข้อบังคับทั่วโลกและให้การรับรองตัวตนในระดับสูงสุดเมื่อจัดการกับเอกสารดิจิทัลลายมือชื่อดิจิทัลมีประโยชน์ ดังนี้ (Adobe, 2022)

1. เชื่อถือได้และเป็นไปตามข้อกำหนด ลายมือชื่อดิจิทัลที่สนับสนุนโดยใบรับรองดิจิทัลที่ออกโดยผู้ให้บริการบุคคลที่สามช่วยให้คุณปฏิบัติตามกฎระเบียบทั่วโลก

2. มีการป้องกัน ลายมือชื่อดิจิทัลของคุณและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ PDF ที่ลงนามแล้วจะถูกผูกมัดด้วยการเข้ารหัสและรักษาความปลอดภัยด้วยตราประทับที่พิสูจน์ได้ว่าเป็นการไม่ซ้ำใคร ซึ่งใช้ข้อมูลประจำตัวทางดิจิทัลที่ไม่ซ้ำใครของเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลประจำตัวและให้สิทธิ์ลายมือชื่อของบุคคลได้อย่างง่ายดายเมื่อมีมือชื่อแบบดิจิทัล

3. ง่ายต่อการตรวจสอบ การตรวจสอบลายมือชื่อดิจิทัลต้องมีการต่ออายุ - เอกสารที่ลงนามและลายมือชื่อดิจิทัลได้รับการออกแบบมาให้ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งเป็นเวลอย่างน้อย 10 ปี

ในประเทศไทยได้วางความแตกต่างระหว่างระหว่างลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์และลายเซ็นดิจิทัล ไว้ดังนี้

ลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์ เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับชุดการรับรองความถูกต้องทางอิเล็กทรอนิกส์ จำนวนมาก ที่มาแทนที่ลายเซ็นที่เขียนด้วยลายมือถือว่าเป็นวิธีที่ง่ายที่สุดในการรับรองความถูกต้องของเอกสาร เนื่องจากใช้เทคโนโลยีในการกรอกคำร้องขอความยินยอม ดังนั้นจึงอนุญาตให้ทำข้อตกลงระหว่างผู้ไม่ได้อยู่ซึ่งหน้าก็คือจากระยะไกลจากความจริง ส่วนการรับรองความถูกต้องประเภทต่างๆ ในปัจจุบัน ลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางเพื่อปิดข้อตกลงและกำหนดขั้นตอนต่างๆ ให้เป็นทางการ ขึ้นอยู่กับขอบเขตและวัตถุประสงค์ ลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์มีหลายประเภทซึ่งแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

1. ลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์อย่างง่าย ตามมาตรา 89 ของประมวลกฎหมายพาณิชย์ ลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์หมายถึง “ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในข้อความข้อมูล แบนหรือเชื่อมโยงทางตรรกะด้วยเทคโนโลยีใดๆ ซึ่งใช้เพื่อระบุตัวผู้ลงนาม [...]” นั่นคือการยืนยันต้องผ่านบัญชีและรหัสผ่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เรียกว่า “มาตรฐาน” เนื่องจากไม่ได้ใช้รับรองดิจิทัลในการตรวจสอบตัวตนของผู้ลงนาม อย่างไรก็ตาม ลายเซ็นประเภทนี้มีผลทางกฎหมาย

2. ลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูง ลายเซ็นประเภทนี้ประกอบด้วยชุดข้อมูลที่แนบมา กับข้อความอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งให้ความเป็นไปได้ในการระบุตัวผู้ลงนามและตรวจสอบความถูกต้องตามกฎหมาย มันเกี่ยวข้องกับเฉพาะกับผู้ลงนามและข้อมูลที่ระบุตัวเขา ดังนั้นจึงสามารถตรวจจับความพยายามในการฉ้อโกงได้ ใช้ใบรับรองดิจิทัลที่ได้มาเองซึ่งกำหนดให้กับผู้ลงนามแต่ละคน นอกจากนี้ การออกแบบยังเป็นไปตาม มาตรฐาน โครงสร้างพื้นฐานกุญแจสาธารณะสากล (PKI)

3. e.ลายเซ็น e.firma เป็น ลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์ประเภทหนึ่งซึ่งใช้ใบรับรองดิจิทัล จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนและบริการต่อหน้ารัฐบาลแห่งสาธารณรัฐ นั่นคือใช้เพื่อรับประกันตัวตนของพลเมืองในการทำธุรกรรมกับรัฐบาลเม็กซิโก คุณสมบัติพิเศษของลายเซ็นประเภทนี้คือรัฐบาลเม็กซิโกเป็นผู้เลือกหน่วยงานรับรองที่ออกใบรับรองที่ถูกต้องสำหรับการทำธุรกรรมกับรัฐบาล พลเมืองเม็กซิกันทุกคนสามารถรับใบรับรอง e.firma ได้ฟรีโดยการนัดหมายที่ SAT

ลายเซ็นดิจิทัลเป็นลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูงประเภทหนึ่งที่มีความแตกต่างโดยใช้ใบรับรองดิจิทัลเป็นปัจจัยในการตรวจสอบ ใบรับรองนี้ได้รับ การ ปกป้องโดย เทคนิคการเข้ารหัส เอกสารนี้รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลของผู้ลงนามอย่างปลอดภัย สิ่งนี้ทำให้สามารถระบุตัวตนและรับประกันความสมบูรณ์และความถูกต้องของลายเซ็น เอกสารทั้งหมดไม่จำเป็นต้องลงนามด้วยใบรับรองดิจิทัลดังนั้นจึงใช้ในกรณีที่กฎหมายกำหนด ถือเป็น " ลายเซ็นที่มีการเข้ารหัสตามคีย์สาธารณะ" (DocuSign, 2022)

โดยสรุปแล้ว ลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์ มีลักษณะถูกกฎหมายและมีกรอบการกำกับดูแลที่ให้ความถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนลายเซ็นดิจิทัลนั้นถูกกฎหมายเช่นกัน แต่ก็ไม่มีความหมายทางกฎหมายในตัวเอง วัตถุประสงค์คือเข้ารหัสข้อมูลเพื่อให้ปลอดภัยยิ่งขึ้น ที่แตกต่างจากประเทศไทยคือประเทศสเปนนิยมใช้ ลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์อย่างง่ายมีผลทางกฎหมายและสามารถใช้ในข้อตกลงและสัญญาส่วนใหญ่ การใช้ทางเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งจะขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ลงนามมากกว่า

สรุป

การทำธุรกรรมในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการในการติดต่อสื่อสารที่อาศัยการพัฒนาเทคโนโลยีทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีความสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวมีความแตกต่างจากวิธีการทำธุรกรรมซึ่งมีกฎหมายรองรับอยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก อันส่งผลให้ต้องมีการรองรับสถานะทางกฎหมายของข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับการทำเป็นหนังสือ หรือหลักฐานเป็นหนังสือ การรับรองวิธีการส่งและรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการรับพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นการส่งเสริมการทำธุรกรรมทาง

อิเล็กทรอนิกส์ให้น้ำเชื่อถือ และมีผลในทางกฎหมายเช่นเดียวกับการทำธุรกรรมโดยวิธีการทั่วไป จึงกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ติดตามดูแลการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับ ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งมีหน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาทางเทคโนโลยีเพื่อติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา ศักยภาพตลอดเวลาให้มีมาตรฐานน่าเชื่อถือ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นการส่งเสริมการใช้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ ด้วยการมีกฎหมายรองรับในลักษณะที่เป็นเอกรูป และสอดคล้องกับ มาตรฐานที่นานาประเทศยอมรับ (สมรัตน์ นาคพานิช, 2547)

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์คือภาพลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เรียบง่ายเช่นภาพสแกนของลายมือชื่อเป็นลายลักษณ์อักษรที่แนบมากับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ในทางกลับกัน ลายมือชื่อดิจิทัลใช้การเข้ารหัสบางประเภทเพื่อรับรองความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์และตัวตนของผู้ลงนาม กล่าวคือ ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นการแสดงลายมือชื่อให้เห็นภาพ และลายมือชื่อดิจิทัลเป็นลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ปลอดภัยในการตรวจสอบอัตลักษณ์ผู้ลงนามและความสมบูรณ์ของเอกสาร

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่อดิจิทัลเป็นสองวิธีในการลงนามในเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นภาพอิเล็กทรอนิกส์ที่เรียบง่ายของลายมือชื่อ เช่น ภาพสแกนของลายมือชื่อที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งแนบมากับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ในทางกลับกัน ลายมือชื่อดิจิทัลใช้การเข้ารหัสเพื่อตรวจสอบตัวตนของผู้ลงนามและความสมบูรณ์ของเอกสาร ทำให้มีความปลอดภัยและความถูกต้องในระดับที่สูงขึ้น ผลทางกฎหมายของการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์กับลายมือชื่อดิจิทัลอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับเขตอำนาจศาลและบริบทเฉพาะที่ใช้ลายมือชื่อนั้น ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาเพื่อรวมเทคโนโลยีและวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น "คลิกเพื่อมือชื่อ" ใบบรรองดิจิทัล อัลกอริทึมลายมือชื่อดิจิทัล ลายมือชื่อไบโอเมตริกซ์ และลายมือชื่อแบบไดนามิก

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่อดิจิทัลเป็นสองวิธีในการลงนามในเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้รับการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นสำหรับการทำธุรกรรมดิจิทัล ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์คือภาพอิเล็กทรอนิกส์ที่เรียบง่ายของลายมือชื่อ เช่น ภาพสแกนของลายมือชื่อที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งแนบมากับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ลายมือชื่อ

อิเล็กทรอนิกส์ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายสำหรับการทำธุรกรรมออนไลน์ และได้กลายเป็นมาตรฐานสำหรับแบบฟอร์มออนไลน์จำนวนมาก เช่น สัญญาและข้อตกลง ซึ่งผู้ลงนามจะต้องคลิกที่ฟิลด์ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตาม ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ได้ให้ความปลอดภัยและความถูกต้องในระดับเดียวกับลายมือชื่อดิจิทัลในทางกลับกัน ลายมือชื่อดิจิทัลใช้การเข้ารหัสประเภทเฉพาะเพื่อให้แน่ใจว่าเอกสารอิเล็กทรอนิกส์และตัวตนของผู้ลงนามมีความถูกต้องและสมบูรณ์ ลายมือชื่อดิจิทัลใช้การเข้ารหัสคีย์สาธารณะและคีย์ส่วนตัวร่วมกันเพื่อสร้างลายมือชื่อดิจิทัลเฉพาะที่สามารถใช้ตรวจสอบตัวตนของผู้ลงนามและความสมบูรณ์ของเอกสารได้ ลายมือชื่อดิจิทัลให้ความปลอดภัยและความถูกต้องในระดับที่สูงขึ้น และถือว่ามีผลผูกพันทางกฎหมายและบังคับใช้ได้มากขึ้นผลทางกฎหมายของการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่อดิจิทัลอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับเขตอำนาจศาลและบริบทเฉพาะที่ใช้ลายมือชื่อนั้น ในหลายประเทศ ได้มีการตรากฎหมายและข้อบังคับที่รับรองและควบคุมการใช้ลายมือชื่อดิจิทัลโดยเฉพาะ ตัวอย่างเช่น กฎระเบียบ eIDAS ของสหภาพยุโรปยอมรับโดยเฉพาะว่าลายมือชื่อดิจิทัลเป็นวิธีการระบุและรับรองความถูกต้องทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ปลอดภัยและเชื่อถือได้ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา วิวัฒนาการของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้รับแรงผลักดันจากความต้องการวิธีการระบุตัวตนและการรับรองความถูกต้องทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ปลอดภัยและเชื่อถือได้มากขึ้น ความก้าวหน้าของปัญญาประดิษฐ์และการเรียนรู้ของเครื่องได้นำมาซึ่งความเป็นไปได้ใหม่ ๆ สำหรับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ลายมือชื่อไบโอเมตริกซ์ (ลายนิ้วมือ การจดจำใบหน้า ฯลฯ) และลายมือชื่อแบบไดนามิกที่สามารถเปลี่ยนลักษณะที่ปรากฏตามบริบทของเอกสารโดยสรุป ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นวิธีการง่าย ๆ ที่นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในการลงนามในเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ในขณะที่ลายมือชื่อดิจิทัลใช้การเข้ารหัสเพื่อให้มีความปลอดภัยและความถูกต้องในระดับที่สูงขึ้น ลายมือชื่อทั้งสองประเภทมีข้อดีและข้อเสียของตัวเอง และการเลือกใช้จะขึ้นอยู่กับบริบทเฉพาะและระดับของความปลอดภัยและความถูกต้องที่จำเป็น

ข้อเสนอแนะ

ในส่วนปัญหาของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่อดิจิทัลอาจมีปัญหามากมายที่อาจส่งผลกระทบต่อความถูกต้องและการบังคับใช้ทางกฎหมาย ปัญหาอย่างหนึ่งของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์คือสามารถปลอมแปลงได้ง่าย เนื่องจากทุกคนสามารถสร้างลายมือชื่อ

อิเล็กทรอนิกส์ได้โดยใช้ซอฟต์แวร์ สิ่งนี้สามารถนำไปสู่ข้อพิพาทเกี่ยวกับความถูกต้องของลายมือชื่อและตัวตนของผู้ลงนาม ปัญหาอีกประการหนึ่งของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์คือไม่มีการรักษาความปลอดภัยและการรับประกันในระดับเดียวกับลายมือชื่อดิจิทัล ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถคัดลอกหรือแก้ไขได้ง่าย และไม่มีวิธีใดที่จะรับประกันได้ว่าเอกสารจะไม่ถูกดัดแปลงลายมือชื่อดิจิทัลยังอาจมีปัญหา เช่น การจัดการคีย์และการตรวจสอบใบรับรอง หากคีย์ส่วนตัวถูกบุกรุกหรือสูญหาย จะไม่สามารถตรวจสอบลายมือชื่อดิจิทัลว่าเป็นของแท้ได้อีกต่อไป นอกจากนี้ หากผู้ออกใบรับรองที่ออกใบรับรองดิจิทัลถูกบุกรุกหรือออกใบรับรองปลอม อาจนำไปสู่ปัญหาเกี่ยวกับความถูกต้องของลายมือชื่อดิจิทัล ปัญหาอีกประการหนึ่งคือลายมือชื่อดิจิทัลต้องใช้ซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์เฉพาะ ซึ่งอาจทำให้ยากต่อการใช้งานในบางสภาพแวดล้อมหรือกับอุปกรณ์บางอย่าง เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเหล่านี้ สิ่งสำคัญคือต้องใช้โซลูชันลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่อดิจิทัลจากผู้ให้บริการที่มีชื่อเสียงและปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการจัดการคีย์ การตรวจสอบใบรับรองและความปลอดภัยของเอกสาร

โดยผลทางกฎหมายของการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์กับลายมือชื่อดิจิทัลอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับเขตอำนาจศาลและบริบทเฉพาะที่ใช้ลายมือชื่อนั้น โดยทั่วไป ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์อาจมีผลผูกพันทางกฎหมายในบางสถานการณ์ แต่อาจไม่ได้ให้ความปลอดภัยและความถูกต้องในระดับเดียวกับลายมือชื่อดิจิทัล ในทางกลับกัน ลายมือชื่อดิจิทัลมักถูกพิจารณาว่ามีผลผูกพันทางกฎหมายมากกว่าและบังคับใช้ได้ เนื่องจากใช้การเข้ารหัสเพื่อตรวจสอบตัวตนของผู้ลงนามและความสมบูรณ์ของเอกสาร ซึ่งหมายความว่าสามารถใช้ลายมือชื่อดิจิทัลเพื่อพิสูจน์ว่าเอกสารนั้นลงนามโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และเอกสารนั้นไม่ได้ถูกดัดแปลงตั้งแต่มีการมีชื่อชื่อในหลายประเทศ ได้มีการตรากฎหมายและข้อบังคับที่รับรองและควบคุมการใช้ลายมือชื่อดิจิทัลโดยเฉพาะ ตัวอย่างเช่น กฎระเบียบ eIDAS ของสหภาพยุโรปยอมรับโดยเฉพาะว่าลายมือชื่อดิจิทัลเป็นวิธีการระบุและรับรองความถูกต้องทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ปลอดภัยและเชื่อถือได้ สิ่งสำคัญคือต้องทราบว่าแม้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์อาจมีผลผูกพันทางกฎหมายในบางสถานการณ์ แต่การใช้ลายมือชื่อดิจิทัลจะปลอดภัยกว่าเสมอ เนื่องจากมีความปลอดภัยและความถูกต้องมากกว่า

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2563). พ.ร.บ.ธุรกรรมฯ เดอะซีรีส์. เรียกใช้เมื่อ 22 มกราคม 2566 จาก https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/Knowledge-Sharing/Electronic-Transactions-Act-the-Series_Ep1.aspx?feed=cb66f430-5546-4dd8-b279-3827e88d154b
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2563). พ.ร.บ.ธุรกรรมฯ เดอะซีรีส์ ตอนที่ 2. เรียกใช้เมื่อ 22 มกราคม 2566 จาก https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/Knowledge-Sharing/Electronic-Transactions-Act-the-Series_Ep2.aspx
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2565). ลัคนาไหนก็ปังรับปี 65! ETDA (เอ็ดต้า) เปิดความลับ 5 ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ e-Signature แบบไม่รู้ตัว รู้แล้วพาชีวิตไหลลื่น ธุรกิจปังรับยุคดิจิทัล. เรียกใช้เมื่อ 22 มกราคม 2566 จาก https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/secret_e_Signature.aspx
- สมลรัตน์ นาคพานิช. (2547). สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544. เรียกใช้เมื่อ 16 มกราคม 2566 จาก http://web.krisdika.go.th/data/lawabout /lawdetail/lawdetail_017.htm
- Adobe. (2022). What is an e-signature? Retrieved January 23, 2566, from <https://www.adobe.com/sign/electronic-signatures.html>
- Adobe. (2022). What's a digital signature? Retrieved January 23, 2023, from <https://www.adobe.com/sign/digital-signatures.html>
- Digital Law. (2563). Electronic Signature Laws & Regulations – Spain. เรียกใช้เมื่อ 2 มีนาคม 2566 จาก <https://helpx.adobe.com/legal/esignatures/regulations/spain.html>
- Docusign. (2022). Cuál es la diferencia entre firma electrónica y firma digital. Retrieved March 2, 2023, from <https://www.docusign.mx/blog/diferencia-de-firma-electronica-y-firma-digital>
- e-Standard. (2564). ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ Digital Signature. เรียกใช้เมื่อ 22 มกราคม 2566 จาก ระบบการทำงานของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์, การพิสูจน์ตัวตนและการใช้

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์: https://edi2.dft.go.th/download/digital_signature.pdf

Thaiware. (2564). E-Signature คืออะไร ? ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีกี่ประเภท? เรียกใช้เมื่อ 2 มีนาคม 2566 จาก <https://tips.thaiware.com/1598.html#what-is-e-signature>

Wikipedia. (2565). Digital signature. เรียกใช้เมื่อ 2 มีนาคม 2566 จาก https://en.wikipedia.org/wiki/Digital_signature

Wikipedia. (2565). Electronic signature. เรียกใช้เมื่อ 2 มีนาคม 2566 จาก https://en.wikipedia.org/wiki/Electronic_signature

บทความวิชาการ

ปัญหาทางกฎหมายเรื่องความรับผิดทางเสียหายที่ปัญญาประดิษฐ์ก่อขึ้น*

LEGAL ISSUES OF LIABILITY ARISING FROM ARTIFICIAL INTELLIGENCE

อารีณาร์ อาแว

Arena arewe

ภาณุวัฒน์ นนท์ตุลา

Panuwat Nontula

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand

Corresponding author E-mail: Arena.a65@rsu.ac.th

บทคัดย่อ

ปัจจุบันเราอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ ที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างมาก กลายเป็นโลกไร้พรมแดน มีผู้คิดค้นเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์มากขึ้น จนทำให้เทคโนโลยีกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิต และเทคโนโลยีที่กำลังเป็นที่พูดถึงและเป็นที่สนใจของคนรุ่นใหม่ก็คือ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence หรือ AI) ซึ่งปัญญาประดิษฐ์เป็นเทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาและนำไปใช้ในด้านต่างๆ ซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้มนุษยชาติมีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น อันได้แก่ ด้านความบันเทิง เช่น ระบบการเลือกภาพยนตร์ ในแอปพลิเคชัน Netflix หรือระบบสุมูวดีโอใน Tiktok เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคจากความต้องการของผู้บริโภคเอง เป็นต้น ในส่วนทางด้านการแพทย์ เช่น การวินิจฉัยโรค การติดตามอาการของผู้ป่วย ที่จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการรักษาคนไข้ได้ดียิ่งขึ้น เป็นต้น หรือจะเป็นอุตสาหกรรมด้านยานยนต์ นั่นก็คือ ระบบรถยนต์ไร้คนขับ (Auto pilot) ของรถ Tesla รวมถึงปัญญาประดิษฐ์ที่แฝงอยู่ในการใช้ชีวิตประจำวันของเรา เช่น ระบบปลดล็อกหน้าจอบแบบ Face ID หรือ ระบบสั่งการด้วยเสียง เช่น Siri Alexa และ Google Assistance เป็นต้น จากที่กล่าวมาจะเห็นว่ามนุษย์พึ่งพาและใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์อย่างมาก แต่ทุกสิ่งบนโลกใบนี้ล้วนมีข้อดีและข้อเสีย ผู้ศึกษาจึงได้ตั้งคำถามว่า หากปัญญาประดิษฐ์ได้ก่อให้เกิดความเสียหาย ใครควรเป็นผู้ที่จะต้องเป็นคนรับผิดชอบในการ

* Received 2 February 2023; Revised 3 March 2023; Accepted 26 April 2023

กระทำของปัญญาประดิษฐ์ โดยบทความนี้จะศึกษาถึงประวัติความเป็นมา และแนวความคิดการใช้ปัญญาประดิษฐ์ การกระทำที่เป็นความผิดและความรับผิดของปัญญาประดิษฐ์ทั้งในทางแพ่งและทางอาญา รวมถึงข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อเป็นประโยชน์ในอนาคต

คำสำคัญ: ความรับผิด, ความรับผิดทางแพ่ง, ความรับผิดทางอาญา, ปัญญาประดิษฐ์

Abstract

We are in the globalization era which technology has been developed to be progressed extremely. There are many inventors have invented new technologies in order to satisfy human desires. Technology becomes a priority in our lives. The technology, which is very remarkable for the new generation, is Artificial Intelligence. It is known by the abbreviation as “AI”. Artificial Intelligence becomes the technology that has been developed and blended into our lives in many fields such as in the entertainment industry; for example, randomly chosen movies on Netflix or random videos on Tiktok in order to satisfy watchers to watch what they like. In the part of the medical field, AI has been used for diagnosing and following up the patients in order to increase efficiency to cure patients; in addition, in the motor vehicle industry like an autopilot system from Tesla. Moreover, AI is blended into our routine; for example, Face ID is biometric of the owners’ phones to unlock their phones, or in the case of biometrics for voice orders like Siri, Alexa, and Google Assistance. As we know everything in this world has pros and cons as same as AI; therefore, there is the question that who would take liability for damages that AI has made.; This paper studies the pieces of information on AI including with Liabilities of Civil and Crime by AI’s actions; in addition, to suggest the option of solutions in further.

Keywords: Liability, Liability of Civil, Liability of Crime, Artificial Intelligence

ปัญญาประดิษฐ์

AI (Artificial Intelligence) แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า "ปัญญาประดิษฐ์" ถูกสร้างขึ้นมาครั้งแรกในปี ค.ศ. 1956 (พ.ศ. 2499) โดย John McCarthy เป็นนักวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ชาวอเมริกัน ผู้ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่ง 'ปัญญาประดิษฐ์' โดยต่อยอดแนวความคิดของ Alan Turing ที่จุดประเด็นเรื่องทำให้เครื่องจักรสามารถคิดแบบมนุษย์ได้ จนสามารถสร้าง AI ตัวแรกได้สำเร็จ

John McCarthy ที่ได้กล่าวถึง AI โดยบัญญัติความหมายเอาไว้ว่า Artificial Intelligence เป็นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ทำให้เครื่องจักรและคอมพิวเตอร์มีความฉลาดหน้าที่ของมันคือการทำให้คอมพิวเตอร์เข้าใจความฉลาดของมนุษย์ และไม่ได้ถูกจำกัดแค่วิธีการที่เห็น หรือ สิ่งที่เกิดขึ้นได้จากทางชีวภาพเท่านั้น จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถแบ่ง AI ได้เป็นประเภทกว้างๆ คือ Weak AI และ Strong AI

1. Weak AI

Weak AI หรือที่เรียกอีกชื่อว่า Narrow AI หรือ Artificial Narrow Intelligence (ANI) ประกอบด้วย AI ที่ช่วยในการตัดสินใจ, คอยแนะนำหรือคาดการณ์สิ่งต่าง ๆ จากสถิติ หรือ AI ที่ถูกฝึกฝนให้ทำในสิ่งที่มันเรียนรู้มาเพื่อช่วยเหลือ ด้านต่างๆ เช่น ระบบจดจำใบหน้า (Face Recognition) และ Siri ของ Apple

2. Strong AI

คือ ปัญญาประดิษฐ์เต็มรูปแบบ ที่สามารถทำงานได้ซับซ้อนและมีความคิดเป็นของตัวเอง มีความฉลาดเทียบเท่ามนุษย์ หรือ สูงกว่า ตามทฤษฎีสามารถได้อีก 2 ประเภทคือ

2.1 Artificial General Intelligence (AGI) หรือ ปัญญาประดิษฐ์ทั่วไป คือ มีความฉลาดเทียบเท่ามนุษย์ มีการตระหนักรู้ได้แบบมนุษย์ ไม่ใช่เรียนรู้จากสิ่งที่เห็นเท่านั้น

2.2 Artificial Super Intelligence (ASI) หรือ ปัญญาประดิษฐ์ขั้นสูง คือ มีความฉลาดเกินมนุษย์ (อริวัฒน์ หิรัญวรวัชกุล, 2561)

ปัญญาประดิษฐ์นั้นถือเป็นความสามารถของสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยเป็นเครื่องจักรกลที่มีการคัดลอกเลียนแบบพฤติกรรม สมรรถนะและความชาญฉลาดของมนุษย์และปัญญาของมนุษย์ โดยเป็นการจำลองมาจากพฤติกรรม การกระทำของมนุษย์ผสมผสานเข้ากันกับกระบวนการประมวลผลความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจของระบบคอมพิวเตอร์ โดยปัญญาประดิษฐ์กลายมาเข้าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ ในฐานะอุปกรณ์เครื่องมือของมนุษย์

ปัญญาประดิษฐ์เป็นหน่วยปัญญาชนิดหนึ่ง ซึ่งหน่วยปัญญาต้องมีคุณลักษณะ 5 ประการดังนี้ ประการแรก คือ การสื่อสาร ต้องสามารถสื่อสารกับหน่วยปัญญาชนิดอื่นๆได้ กล่าวคือต้องสามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ประการที่สอง คือความรู้ภายใน นั่นหมายความว่าเกี่ยวกับตัวเอง ประการที่สามคือความรู้ภายนอก ต้องรู้เกี่ยวกับโลกและสามารถใช้ข้อมูลที่รับรู้ นั้นได้ ประการที่สี่ คือเป้าหมายที่ขับเคลื่อนด้วยพฤติกรรม โดยถูกคาดหวังว่าจะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้ ประการสุดท้ายนั่นคือ ความคิดสร้างสรรค์ ถูกคาดหวังว่าจะมีความคิดสร้างสรรค์ในระดับหนึ่ง นั้นโดยรวมจึงประกอบรวมกันกลายเป็นปัญญาประดิษฐ์ที่มนุษย์มีความต้องการให้เป็นเช่นนั้น

จากที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ระดับของปัญญาประดิษฐ์มีผลต่อความสามารถในการทำงานของปัญญาประดิษฐ์เอง อาจารย์ภูมินทร์และนักวิชาการอีกหลายท่านจึงมีความเห็นว่า ปัญญาประดิษฐ์ ควรมีสถานะเป็นเพียงทรัพย์สิน หรือ ควรได้รับสถานภาพเป็นนิติบุคคล โดยความเห็นของท่านอาจารย์ภูมินทร์ คือ ให้สถานภาพปัญญาประดิษฐ์ตาม ระดับความสามารถดังนี้ (ภูมินทร์ บุตรอินทร์, 2561)

- ก) ปัญญาประดิษฐ์ระดับเบื้องต้น (ANI) และ ปัญญาประดิษฐ์ระดับทั่วไป (AGI) เป็นปัญญาประดิษฐ์ประเภทที่ทำงานตามคำสั่งของโปรแกรมเมอร์ (programmer) หรือผู้ใช้ (user) ควรมี ลักษณะเป็นเพียง “ทรัพย์สิน” ของโปรแกรมเมอร์ (programmer) หรือผู้ใช้ (user)
- ข) ซุปเปอร์ปัญญาประดิษฐ์ (ASI) เป็นปัญญาประดิษฐ์ที่ระดับความสามารถอยู่เหนือมนุษย์ สามารถคิดและตัดสินใจเองได้ โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตัวเอง นักวิชาการหลายท่านจึงความเห็นให้ควรได้รับสถานภาพบุคคลทางกฎหมาย (Electronic Personhood) (Sergio M. C. Avila Negri, 2021) เป็นนิติบุคคล (Juristic Person) โดยจะต้องมีการจดทะเบียนปัญญาประดิษฐ์

ผู้ศึกษาเห็นว่าการจัดสถานภาพให้ปัญญาประดิษฐ์ เป็นเรื่องที่สมควรกระทำอย่างยิ่ง เพื่อที่จะได้หาผู้รับผิดชอบจากการทำให้เกิดความเสียหายของปัญญาประดิษฐ์ได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ประเทศซาอุดีอาระเบียยังได้พัฒนาหุ่นยนต์ AI ที่มีชื่อว่า “โซเฟีย” อีกด้วย ซึ่งทำให้กลายเป็นกระแสวิพากษ์วิจารณ์และอยู่ในความสนใจของคนทั่วโลก เพราะเป็นหุ่นยนต์ตัวแรกที่ได้รับสัญชาติซาอุดีอาระเบีย มีสภาพโดยมีการพัฒนาให้มีการแสดงออกเหมือนมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็นชาติแรกที่มีการให้สถานะปัญญาประดิษฐ์ (Ratirita, 2018)

ความรับผิดในทางแพ่ง

ในส่วนของความรับผิดทางแพ่งจะ ผู้ศึกษาจะพูดถึงเฉพาะการกระทำอันเป็นการละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 ที่ได้วางหลักให้ผู้ครอบครอง หรือ ควบคุมยานพาหนะ หรือทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายโดยสภาพ ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น

ซึ่งในส่วนความรับผิดที่ว่าความเสียหายอันเกิดจากทรัพย์สิน ตามมาตรา 437 วรรคหนึ่ง ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) ผู้ที่ต้องรับผิดชอบ คือ บุคคลที่ครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะซึ่งได้แก่

(1.1) ผู้ควบคุมดูแล

(1.2) ผู้ครอบครอง

(2) ยานพาหนะในกรณีนี้ต้องเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล กล่าวคือต้องเดินไปด้วยเครื่องจักรกลและต้องเกิดจากยานพาหนะนั้นโดยตรงหรือผลมาจากการเดินด้วยเครื่องจักรกล

(3) ความเสียหายเกิดแต่ยานพาหนะในขณะที่เดินด้วยกำลังเครื่องจักรกลนั้น

(4) เหตุยกเว้นความรับผิด คือ เหตุสุดวิสัย หรือเหตุเกิดจากความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง

ซึ่งในปี ค.ศ. 2019 ได้เกิดข่าวกรณี AI ทำให้มนุษย์เสียชีวิต นั่นก็คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐแคลิฟอร์เนีย อัยการรัฐแคลิฟอร์เนียได้ยื่นฟ้อง เควิน จอร์จ อาซิช เรียด (Kevin George Aziz Riad) คนขับรถยนต์ Tesla Model S วัย 27 ปี เป็นจำเลยที่กระทำการโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นเสียชีวิต โดยขับรถยนต์ฝ่าไฟแดงและพุ่งเข้าชนรถยนต์ Honda Civic รถคู่กรณีที่อยู่แยกในรัฐแคลิฟอร์เนีย และได้มีการระบุในสำนวนอย่างชัดเจนว่าผู้ขับขี่ใช้ Autopilot (ศิลา วงศ์เจริญ, 2565)

จากกรณีดังกล่าวจะเห็นว่า แม้คนขับไม่ได้ทำการขับรถด้วยตัวเอง แต่เป็นระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) ของรถที่อยู่ในระดับ (ASI) ทำการบังคับรถยนต์ด้วยตัวเอง เช่นนี้ก็ถือคนที่อยู่ในรถ TESLA เป็นผู้ครอบครองรถและถือว่าเข้าองค์ประกอบความผิดฐานละเมิดแล้ว

ความรับผิดในทางอาญา

การกระทำจะเป็นความผิดทางอาญาได้จะต้องครบองค์ประกอบความผิดซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 องค์ประกอบ คือ ประการแรก องค์ประกอบภายนอกหรือองค์ประกอบส่วน

ข้อเท็จจริง (Actus Reus) ประการที่สอง คือ องค์ประกอบภายใน หรือองค์ประกอบส่วนจิตใจ (Mens Rea) (Kingston, J., 2016)

ซึ่งองค์ประกอบในการกระทำความผิดทางอาญาคือ (เหมือน สุขมาตย์, 2562)

1. มีการกระทำ
2. การกระทำ ครอบองค์ประกอบภายในของการกระทำความผิด
3. การกระทำ ครอบองค์ประกอบภายนอกของการกระทำที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด

4. ผลที่เกิดขึ้นสัมพันธ์กับการกระทำความผิดนั้น

5. ไม่มีกฎหมายยกเว้นความผิด

6. ไม่มีกฎหมายยกเว้นโทษ

ในปี ค.ศ. 1981 ลูกจ้างญี่ปุ่นอายุ 37 ปี ของโรงงานผลิตรถจักรยานยนต์แห่งหนึ่งถูกฆ่าโดยปัญญา ประดิษฐ์ซึ่งทำงานอยู่ใกล้ ๆ กัน เนื่องจากปัญญาประดิษฐ์ได้วิเคราะห์ผิดพลาดว่า ลูกจ้างเป็นภัยคุกคามต่อ การกิจของมัน จึงประมวลผลวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดใน การกำจัดภัยคุกคามต่อภารกิจโดยการใส่แขนไฮดรอลิกที่ทรงพลังผลักลูกจ้างคนนั้นตกลงไปใน เครื่องจักรที่อยู่ติดกัน ทำให้ลูกจ้างตายในทันที หลังจากกระทำแล้ว ปัญญาประดิษฐ์ก็กลับมา ทำหน้าที่ของมันเองตามปกติจากข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ปัญญาประดิษฐ์สามารถ กระทำอันตรายต่อมนุษย์ได้ (Garbriel, H., 2016)

อีกกรณีคือ เกิดขึ้นในเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 2018 ได้เกิดเหตุรถอเนกประสงค์ หรือ SUV ขับเคลื่อนอัตโนมัติ ซึ่งเป็นของบริษัทผู้ให้บริการแอปพลิเคชันเรียกรถยนต์โดยสารไม่ ประจำทาง อูเบอร์ (Uber) ขับชนคนที่เดินอยู่นอกพื้นที่ข้ามถนน เสียชีวิต ที่เมืองฟีนิกซ์ ในรัฐ แอริโซนา สหรัฐอเมริกา ระหว่างการทดสอบบนถนนจริงแบบมีผู้ควบคุมนั่งไปด้วย (โสภณ ศุภ มั่งมี, 2561)

กรณีของรถ TESLA ในปี ค.ศ. 2019 ที่พนักงานอัยการของรัฐแคลิฟอร์เนียได้ยื่นฟ้อง เควิน จอร์จ อาซิช เรียด (Kevin George Aziz Riad) คนขับรถยนต์ เป็นจำเลยที่กระทำการ โดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นเสียชีวิต คดีนี้จำเลยถูกตั้งข้อกล่าวหาทางอาญา 2 กระทั่ง และเป็น การฟ้องทางอาญารั้งแรกของการใช้ระบบขับอัตโนมัติ

กรณีเครื่องบินโดยสารพาณิชย์ของบริษัท Boeing รุ่น 737 Max ตก จนทำให้มี ผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมากถึง 346 ราย การสอบสวนคดีดังกล่าวโดยสำนักงานการบินแห่งชาติ สหรัฐได้พบสาเหตุว่าเครื่องบินรุ่นดังกล่าวมีระบบช่วยขับเคลื่อนอัตโนมัติหรือที่แตกต่างไปจาก

การใช้ระบบที่ติดตั้งในเครื่องบินรุ่นอื่นๆ ทัวไป และไม่ได้แจ้งข้อมูลดังกล่าวนี้ให้ สายการบินหรือนักบินที่จะขับเครื่องบินรุ่นนี้ทราบ จึงทำให้นักบินไม่มีความเข้าใจกลไกและทราบ ถึงการใช้งานระบบขับเคลื่อนอัตโนมัติที่ถูกต้องได้จนนำไปสู่ความสูญเสียชีวิต อีกทั้งการสอบสวนยังคงพบว่าการทดลองระบบการบินปัญญาประดิษฐ์ ของเครื่องบินรุ่นนี้ไม่ได้รับการทดลองบินให้ครบชั่วโมงตามระยะเวลามาตรฐานที่กำหนดไว้ก่อน นำออกจำหน่ายให้สายการบินใช้บิน ทำให้คดีนี้ศาลสหรัฐอเมริกาได้มีการตัดสินคดีอาญานี้ในคำ พิพากษาศาลสหรัฐอเมริกาที่ 4:21-CR005-07 ให้บริษัท Boeing จ่ายค่าปรับ 2,500 ล้านดอลลาร์ เป็นค่าปรับทางคดีอาญาค่าชดเชยแก่สายการบินทั่วโลกที่ได้รับผลกระทบ และแก่ครอบครัวผู้เสียชีวิต

เมื่อพิจารณาแล้วย่อมเห็นได้ว่าการตัดสินคดีอาญาของสหรัฐอเมริกากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งนี้เป็นเรื่องการทำงานผิดพลาดของระบบการบินที่เกิดจากการใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ ช่วยขับเคลื่อนโดยมีการวินิจฉัยตัดสินกำหนดความรับผิดชอบให้กับผู้สร้างระบบหรือบริษัทผู้พัฒนา ระบบปัญญาประดิษฐ์ หาใช้ตัดสินเอากับสายการบินหรือนักบินของสายการบินผู้ทำการควบคุม เครื่องบินลำนั้นขณะเกิดเหตุว่าเป็นฝ่ายผิดไม่ จึงสอดคล้องกับทฤษฎีการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการทำงานผิดพลาดของระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ผู้เขียนได้อธิบายไว้ (ณัฐชนน อักษรารัตนานนท์, 2565)

ซึ่งจากเหตุการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนั้นเป็นการกระทำและความเสียหายอันเกิดจากปัญญาประดิษฐ์ เป็นกรณี que แสดงให้เห็นถึงความผิดพลาดของเทคโนโลยี แต่ไม่ได้เกิดจากความตั้งใจของโปรแกรมเมอร์ ที่จะตั้งค่าโปรแกรมให้หุ่นยนต์ทำการฆ่ามนุษย์ เช่นนี้ก็ถือไม่ได้ว่าโปรแกรมเมอร์มีความผิดฐานทำให้คนตาย แต่ในส่วนของระบบ Autopilot ของรถ TESLA นั้นถือว่ามีนาย Kevin ซึ่งเป็นผู้ครอบครองและควบคุมรถซึ่งเป็นยานพาหนะนั้น ประมาทจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากเหตุการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าปัญญาประดิษฐ์ได้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้ และถึงแม้ว่ากรณีตัวอย่างที่ยกมากล่าวถึงในบทความนี้ จะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากปัญญาประดิษฐ์ ได้ถูกใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องในประเทศฝั่งตะวันตก แต่ในส่วนของประเทศไทยนั้น เพิ่งจะได้มีการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น อุตสาหกรรมบันเทิง อุตสาหกรรมทาง

การแพทย์ เป็นต้น และประเทศไทยเองก็ได้มีการนำเข้ารถ TESLA มาใช้ในประเทศไทยแล้วในปี ค.ศ.2022 ที่ผ่านมา

โดยความเห็นส่วนตัวของผู้ศึกษาเห็นว่าควรจัดให้มีการทำประกันเป็นแบบภาคบังคับ (compulsory insurance) เพื่อเป็นมาตรการบังคับเพื่อปกป้องสิทธิและป้องกันผลที่จะตามมาเพื่อชดเชยความเสียหายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง

รวมถึงการสร้าง ethnic code ในกรณีถ้าหากระบบที่ทำงานและตัดสินใจด้วยตัวเองเกิดความผิดพลาด เช่น ถ้าหากรถไร้คนขับชนคนบนถนน ใครควรจะเป็นผู้รับผิดชอบ หรือ เหตุอื่นๆ ตามที่กล่าวไว้ในบทความนี้ ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีจริยธรรมประดิษฐ์ (Artificial Ethics) เพื่อเข้ามาช่วยให้ AI ใช้ความเป็นเหตุเป็นผลในการตัดสินใจโดยเฉพาะ ภายใต้สถานการณ์ที่มีความขัดแย้งทางจริยธรรม (Ethical Dilemma) ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม (ณัฐวุฒิ พงศ์สิริ, 2561)

นอกจากนี้แล้วในส่วนความรับผิดชอบทางอาญานั้นควรจัดให้เพิ่มการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้

1. สมควรที่จะมีกฎหมายเพื่อบังคับการใช้งานรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยระบบปัญญาประดิษฐ์เป็นกฎหมายเฉพาะในรูปแบบพระราชบัญญัติ เพื่อให้สามารถนำมาปรับใช้ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์ขับเคลื่อนด้วยระบบปัญญาประดิษฐ์

2. สมควรมีกฎหมายกำหนดความรับผิดชอบของผู้ขับขี่และเจ้าของรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วย ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่เกิดจากการใช้งานรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยระบบปัญญาประดิษฐ์ดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน โดยเสนอให้มีการบัญญัติกฎหมายที่ว่าผู้ขับขี่และเจ้าของรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยระบบ ปัญญาประดิษฐ์นั้นจะต้องปฏิบัติตามอย่างไรในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้นขณะที่กำลังขับขี่หรือใช้ งานระบบขับขี่ไร้คนขับในรถยนต์นั้น

3. สมควรมีกฎหมายกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ผลิตรถยนต์หรือผู้สร้างระบบรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยระบบปัญญาประดิษฐ์ที่จะต้องปฏิบัติงานควบคุมการผลิตควบคุม ตรวจสอบการใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ในรถยนต์ให้เกิดความปลอดภัยที่สุดเท่าที่จะทำได้ในสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้ผู้ผลิตรถยนต์หรือผู้สร้างระบบรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วย ระบบปัญญาประดิษฐ์นี้มีความระมัดระวังต่อการผลิตรถยนต์ประเภทนี้มากขึ้น เพราะหากฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าวขึ้นมา ผู้ผลิตรถยนต์หรือผู้สร้างระบบย่อมมีความผิดทางกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญาทั่วไปได้เช่นกัน

4. สมควรมีกฎหมายกำหนดรายละเอียดที่บุคคลต้องรับผิดชอบความเสียหายทางอาญาไว้โดยชัดแจ้งว่า เหตุการณ์หรือสถานการณ์เช่นใดบุคคลใดต้องรับผิดชอบทางอาญา โดยใช้หลัก “ผู้ใดมีหน้าที่ควบคุมระบบรถยนต์ผู้นั้นรับผิดชอบ” กล่าวคือ หากขณะเกิดเหตุความเสียหายทางอาญาจากการใช้งานรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยระบบปัญญาประดิษฐ์นั้น การควบคุมผู้นั้นอยู่ในระบบการขับขี่ด้วยตัวผู้ขับขี่เองหรือขับขี่ด้วยระบบขับขี่อัตโนมัติไร้คนขับตามเงื่อนไขของรถยนต์ดังกล่าวที่รองรับไว้ นั่นคือตัวผู้ผลิตรถยนต์หรือผู้สร้างระบบหากการควบคุมขณะความเสียหายทางอาญานั้นอยู่ที่ใครหรือฝ่ายใดผู้นั้นหรือฝ่ายนั้นก็ต้องมีความรับผิดชอบทางอาญาตามหลักกฎหมายอาญาทั่วไป (ณัฐชนน อักษรรัตน์, 2565)

เอกสารอ้างอิง

- เหมือน สุขมาตย์. (2562). ความรับผิดชอบทางอาญาของปัญญาประดิษฐ์. วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ฉบับที่ 2 (ธันวาคม 2562).
- โสภณ ศุภมั่งมี. (2561). เมื่อรถยนต์ไร้คนขับของ Uber ชนคนตาย แล้วต่อจากนี้จะเกิดอะไรขึ้น? เรียกใช้เมื่อ 27 มีนาคม 2565 จาก <https://www.gqthailand.com/toys/article/a-self-driving-uber-car-hit-and-killed-a-woman>
- ณัฐชนน อักษรรัตน์. (2565). ความรับผิดชอบทางอาญาเกี่ยวกับระบบปัญญาประดิษฐ์ ศึกษากรณีเฉพาะรถยนต์ขับเคลื่อนด้วยระบบปัญญาประดิษฐ์. เข้าถึงได้จาก <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis%20preview/Natchanon.Aks-Preview.pdf>
- ณัฐวุฒิ พงศ์สิริ. (2561). จริยธรรมในปัญญาประดิษฐ์. เรียกใช้เมื่อ 20 กันยายน 2561 จาก <https://www.thansettakij.com/general-news/320036>
- ภูมินทร์ บุตรอินทร์. (2561). กฎหมายกับปัญญาประดิษฐ์. วารสารนิติศาสตร์, ฉบับที่ 47 (กันยายน 2561).
- ศิลา วงศ์เจริญ. (2565). คนขับ Tesla ในคดีชนเสียชีวิตขณะใช้ Autopilot ถูกฟ้องอาญาเป็นครั้งแรก. เรียกใช้เมื่อ 19 มกราคม 2565 จาก <https://www.beartai.com/news/car-news/920420>
- อริวัฒน์ หิรัญวรพงษ์กุล. (2561). การแบ่งระดับความฉลาดของ AI. เรียกใช้เมื่อ 16 กรกฎาคม 2561 จาก <https://bit.ly/2QP9hua>

- Garbriel, H. (2016). The Criminal Liability of Artificial Intelligence Entities - from Science Fiction to Legal Social Control. *Akon Law Journal*, 178.
- Kingston, J. (2016). Artificial Intelligence and Legal Liability. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/309695295_Artificial_Intelligence_and_Legal_Liability
- Ratirita. (2018). รู้จัก “โซเฟีย หุ่นยนต์ AI ตัวแรกของโลกที่ได้สัญชาติซาอุฯ. เรียกใช้เมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <https://brandinside.asia/sophia-ai-robotics/>
- Sergio M. C. Avila Negri. (2021). Robot as Legal Person: Electronic Personhood in Robotics and Artificial Intelligence. *HYPOTHESIS AND THEORY*, article Volume 8 - 2021.

บทความวิชาการ

ความจำเป็นในการมีพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

พ.ศ. 2562*

THE NECESSITY FOR HAVE A PERSONAL DATA PROTECTION ACT,
B.E. 2562

วริษา อุบล

Warisa Ubon

สถานีตำรวจนครบาลสายไหม

Sai Mai Police Station, Thailand

นนทนา นิยมรุ่งเรืองชัย

Nonthana Niyomrungrueangchai

กรมธนารักษ์

The Terasury Department, Thailand

Corresponding author E-mail: warisaubon@gmail.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ขึ้นมาในประเทศไทย นับได้ว่าเป็นพระราชบัญญัติที่มีความใหม่และมีความสำคัญ ซึ่งในประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มิถุนายน 2565 เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มของการเกิดการละเมิดสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลและสิทธิความเป็นส่วนตัวที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปแสวงหาประโยชน์หรือเปิดเผยโดยมิชอบ หรือโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล เพื่อประโยชน์ในทางการค้าหรือเพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ในการกระทำความผิดต่างๆ เช่น การฉ้อโกง การหมิ่นประมาท เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมตามนโยบายของรัฐบาล ดังนั้น ประเทศไทยจึงเร่งผลักดันให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อสร้างกลไกการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นมาตรฐานเดียวกัน

* Received 5 February 2023; Revised 18 April 2023; Accepted 26 April 2023

และสอดคล้องกับมาตรฐานที่เป็นสากลและเพื่อแก้ไขปัญหาทางละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) ยังครอบคลุมไปถึงข้อมูลที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหว หรือ Sensitive Personal Data อีกด้วย กฎหมายฉบับนี้จึงเป็นประโยชน์อย่างมาก โดยข้อบังคับกฎหมายนี้จะให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติการทำงาน และข้อมูลส่วนบุคคลประเภทอื่น ๆ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ บันทึกเสียง เลขบัตรประชาชน หรือข้อมูลการใช้งานเว็บไซต์ เพื่อประโยชน์โดยที่เจ้าของข้อมูลที่มีได้ให้ยินยอม

โดยข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data) นั่นคือ ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เช่น ชื่อ-สกุล, ที่อยู่, เลขบัตรประชาชน, ข้อมูลสุขภาพ, หมายเลขโทรศัพท์, e-mail, ประวัติอาชญากรรม เป็นต้น

คำสำคัญ: ข้อมูลส่วนบุคคล, เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล, การละเมิดสิทธิ

Abstract

At present, there is a Personal Data Protection Act B.E. 2562 in Thailand. It can be considered as a new and important Act. In Thailand, the Personal Data Protection Act B.E. 2562 has been announced, effective on June 1, 2022. Due to the advancement. Due to the advancement in technology that is changing rapidly and there is a tendency of infringement of personal data rights and increasing privacy rights, especially the use of personal data for exploitation or unlawful disclosure. Or without the consent of the data subject for commercial purpose or of the benefit of using personal information to commit various offenses such as fraud, defamation, etc. These problems have affected the confidence in digital development for the economy and society according to the government's policies. To create a mechanism to protect personal data as the same standard and in accordance with the standard that is universal and to effectively solve the problem of personal data breach.

The PDPA law also covers information that is sensitive personal data or Sensitive Personal Data as well. This law is therefore beneficial to consumers. The PDPA will protect personal information such as education, financial status, health history work history and other types of personal information such as fingerprints, voice recordings, ID card numbers or website usage data for the benefit without consent of the owner of the information.

Personal data (Personal Data) is information about a person that can be identified either directly or indirectly, such as name-surname, address, ID card number, health information, telephone number, email address, criminal record, etc.

Keywords: Personal Data, Data Subject, Infringement of Personal

บทนำ

สิทธิความเป็นส่วนตัวนั้นเป็นสิทธิหนึ่งในมนุษยชนและเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่ได้รับการรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Right 1948) ต้องได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวได้เกิดขึ้นมานานและหลากหลาย แนวคิดหนึ่งที่ได้รับการยอมรับและมีการอ้างอิงถึงอย่างแพร่หลาย คือ แนวคิดของซามูเอล ดี. วอร์เรน (Samuel D. Warren) และหลุยส์ ดี. แบรินดีส (Louis D. Brandeis) ในปี ค.ศ. 1980 ที่ได้ให้ความหมายคำว่า Privacy ในรูปของวลีสั้นๆ ว่า “สิทธิที่จะอยู่ตามลำพัง” หรือ “Right to be let alone” แม้ว่า “ความเป็นส่วนตัว” จะมีความหมายหลายประการ กล่าวคือ ความเป็นส่วนตัวในข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ความเป็นส่วนตัวในอาณาเขตหรือสถานที่ของตนเอง ความเป็นส่วนตัวในชีวิตร่างกาย ความเป็นส่วนตัวในการติดต่อสื่อสาร แต่ความเป็นส่วนตัวที่นานาประเทศต่างให้ความสำคัญในสังคมยุคใหม่ คือ “ความเป็นส่วนตัวในข้อมูลส่วนบุคคล” เนื่องจากพัฒนาการทางคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่ได้ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ สามารถเคลื่อนย้ายและเชื่อมโยงกันได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ทำให้การประมวลผลจัดเก็บ หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลสามารถทำได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว ในทางตรงกันข้ามนั้นจึงอาจมีการนำประโยชน์จากเทคโนโลยีเหล่านี้ไปใช้ในการละเมิดต่อบุคคลอื่นได้

ปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ขึ้นมาในประเทศไทย นับได้ว่าเป็นพระราชบัญญัติที่มีความใหม่และมีความสำคัญ ซึ่งในประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มิถุนายน 2565 เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มของการเกิดการละเมิดสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลและสิทธิความเป็นส่วนตัวที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปแสวงหาประโยชน์หรือเปิดเผยโดยมิชอบ หรือโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลเพื่อประโยชน์ในทางการค้าหรือเพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ในการกระทำความผิดต่าง ๆ โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 หรือ Personal Data Protection Act B.E. 2562 (PDPA) เป็นกฎหมายว่าด้วยการให้สิทธิกับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลการสร้างมาตรฐานการรักษาข้อมูลส่วนบุคคลให้ปลอดภัยและนำไปใช้อย่างถูกวัตถุประสงค์ตามคำยินยอมที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลอนุญาต พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจึงมีบทบาทสำคัญและให้สิทธิกับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลของเราเองรวมถึงได้สร้างมาตรฐานใหม่ให้เกิดขึ้นกับบุคคลหรือนิติบุคคลในการเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงการใช้ข้อมูลหรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายนี้หากผู้ใดหรือองค์กรใดไม่ปฏิบัติตามก็จะมีโทษทั้งทางแพ่ง โทษทางอาญา และโทษทางปกครอง

ดังนั้น พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือ PDPA นั้น ไม่ได้ประกาศออกมาเพื่อเป็นกฎหมายให้กับองค์กรภาครัฐ หรือเอกชนปฏิบัติตามเท่านั้น แต่ออกมาเพื่อใช้คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้กับเหล่าประชาชนคนทั่วไปเป็นสำคัญโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ระบุกฎหมายไว้ว่า ห้ามให้หน่วยงานที่มีข้อมูลส่วนบุคคลทั้งภาครัฐ หรือเอกชน เอาข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ในกิจกรรมอื่นหากเจ้าของข้อมูลไม่ยินยอม

พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 หรือ Personal Data Protection Act B.E. 2562 (PDPA) ที่ใช้บังคับในประเทศไทยนั้น มีบทบาทในการคุ้มครองและใช้สิทธิที่มีต่อข้อมูลส่วนบุคคลรวมถึงการสร้างมาตรฐานของบุคคลหรือนิติบุคคลในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล, รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล, ใช้ข้อมูลส่วนบุคคล หรือเพื่อเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล (T-reg.co.Ltd, 2564) ที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 หรือ PDPA นั้นก็คือ เป็นกฎหมายว่าด้วยการให้สิทธิกับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสร้างมาตรฐานการรักษาข้อมูลส่วนบุคคลให้ปลอดภัยและนำไปใช้ให้ถูก

วัตถุประสงค์ตามคำยินยอมที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลอนุญาตและยังเป็นกฎหมายใหม่ที่ออกมาเพื่อแก้ไขปัญหากล่องละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในปัจจุบัน เช่น การซื้อขายข้อมูลเบอร์โทรศัพท์และข้อมูลส่วนตัวอื่นๆ โดยที่เจ้าของข้อมูลไม่ยินยอม โดย PDPA นั้นได้ถอดแบบจากกฎหมายที่เป็นแบบอย่างกฎหมาย GDPR (General Data Protection Regulation) ซึ่งเป็นกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป วัตถุประสงค์ของการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลของกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ก็เพื่อป้องกันไม่ให้ ผู้ที่ไม่ประสงค์ดีทำการแฮ็กข้อมูลหรือละเมิดความเป็นส่วนตัวนำมาข่มขู่เพื่อหวังผลประโยชน์ทั้งจากตัวเจ้าของข้อมูลเองหรือจากบุคคลที่ดูแลข้อมูล (IT Information Technology, 2565)

ความสำคัญของพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) คือ การทำให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิในข้อมูลส่วนตัวที่ถูกจัดเก็บไปแล้วหรือกำลังจะถูกจัดเก็บมากขึ้น เพื่อสร้างความปลอดภัยและเป็นส่วนตัวให้แก่เจ้าของข้อมูลโดยมีสิทธิที่สำคัญ คือ สิทธิการรับทราบและยินยอมการเก็บข้อมูลส่วนตัว และสิทธิในการขอเข้าถึงข้อมูลส่วนตัว คัดค้านและเพิกถอนการเก็บและนำข้อมูลไปใช้และสิทธิขอให้ลบหรือทำลายข้อมูลส่วนตัวสิทธิที่เพิ่มขึ้นของเจ้าของข้อมูลทำให้ผู้ประกอบการขององค์กรและบริษัทต่างๆ ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการเก็บรวบรวมและนำข้อมูลส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลไม่ว่าจะเป็นลูกค้า พนักงานในองค์กร หรือบุคคลใดๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามหลักปฏิบัติของพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (DataThoth.Ltd, 2565)

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลในกฎหมาย PDPA แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (Data Subject) คือ บุคคลที่ข้อมูลสามารถระบุไปถึงได้
2. ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล (Data Controller) คือ บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจ เกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล
3. ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Data Processor) คือ บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับ การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ตามคำสั่งหรือในนามของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการดังกล่าวไม่เป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล (T-reg.co.Ltd, 2564)

สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (Data Subject Right) สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สิทธิได้รับการแจ้งให้ทราบ การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบ ก่อนหรือในขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล (ยกเว้นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ทราบถึงรายละเอียดนั้นอยู่แล้ว เช่น ไปธนาคารเพื่อจะไปเปิดบัญชี หรือว่าการสมัครใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการต่างๆ) โดยมีรายละเอียดการแจ้งให้ทราบ เช่น เก็บข้อมูลส่วนบุคคลอะไรบ้าง, วัตถุประสงค์การเก็บข้อมูล, การนำไปใช้หรือส่งต่อไปมีให้ใครบ้าง, วิธีเก็บข้อมูลอย่างไร, เก็บข้อมูลนานแค่ไหน, วิธีขอการเปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิกถอนข้อมูลส่วนบุคคลที่ให้ไปสามารถทำได้อย่างไรบ้าง (มาตรา 23)

2. สิทธิขอเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล มีสิทธิขอเข้าถึงและขอรับสำเนาข้อมูลส่วนบุคคล หรือขอให้เปิดเผยถึงการได้มาของข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวที่ตนไม่ได้ให้ความยินยอมได้ โดยสิทธินี้จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายหรือคำสั่งศาล หรือส่งผลกระทบต่ออาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ถ้าไม่ขัดหรือส่งผลกระทบดังกล่าว เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะได้รับสิทธิภายใน 30 วันนับจากวันที่ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ได้รับคำขอ (มาตรา 30)

3. สิทธิคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนเมื่อใดก็ได้ แต่ต้องไม่ขัดด้วยกฎหมายที่สำคัญยิ่งกว่า หรือขัดต่อสิทธิการเรียกร้องตามกฎหมาย หรือข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นไปเพื่อการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สถิติ (มาตรา 32)

4. สิทธิขอให้ลบหรือทำลาย กรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะและผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลถูกขอให้ลบ หรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลเจ้าของได้โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องผู้รับผิดชอบดำเนินการทั้งในทางเทคโนโลยีและค่าใช้จ่ายเอง (มาตรา 34)

5. สิทธิในการเพิกถอนความยินยอม ถ้าเจ้าของข้อมูลเคยให้ความยินยอมในการใช้ข้อมูลไปแล้ว ต่อมาภายหลังต้องการยกเลิกความยินยอมนั้น ก็สามารถทำเมื่อใดก็ได้ และการยกเลิกความยินยอมนั้นจะต้องทำได้ง่ายเหมือนกับตอนที่เจ้าของข้อมูลให้ความยินยอมด้วยการยกเลิกจะต้องไม่ขัดต่อข้อจำกัดสิทธิในการถอนความยินยอมทางกฎหมาย หรือสัญญาที่ให้ประโยชน์แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้ให้ความยินยอมไปก่อนหน้านี้ (มาตรา 19)

6. สิทธิขอให้ระงับการใช้ข้อมูล เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลระงับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลไม่ว่าจะในกรณีที่เกิดการเปลี่ยนใจไม่ต้องการให้ข้อมูลแล้ว หรือเปลี่ยนใจระงับการทำลายข้อมูลเมื่อครบกำหนดที่ต้องทำลาย เพราะมีความจำเป็นต้องนำข้อมูลไปใช้ในทางกฎหมาย หรือการเรียกร้องสิทธิก็สามารถทำได้ (มาตรา 34)

7. สิทธิในการขอให้แก้ไขข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะขอแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองให้มีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ โดยการแก้ไขนั้นจะต้องเป็นไปด้วยความสุจริต และไม่ขัดต่อหลักกฎหมาย (มาตรา 35)

8. สิทธิในการขอให้โอนข้อมูลส่วนบุคคล ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลต้องการนำข้อมูลที่เคยให้ไว้กับผู้ควบคุมข้อมูลรายหนึ่ง ไปใช้กับผู้ควบคุมข้อมูลอีกราย เช่น ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลรายแรกได้จัดทำข้อมูลส่วนบุคคลของเราไปในอยู่ในรูปแบบต่างๆ ที่เข้าถึงได้ด้วยวิธีการอัตโนมัติ เจ้าของข้อมูลสามารถขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดทำข้อมูลนั้น ทำการส่งหรือโอนข้อมูลดังกล่าวให้ได้ หรือจะขอให้ส่งไปยังผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลรายอื่นโดยตรงก็สามารถทำได้ หากไม่ติดขัดทางวิธีการและเทคนิค โดยการใช้สิทธินั้นต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย สัญญา หรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น (มาตรา 31)

การส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังต่างประเทศ

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล จะส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังต่างประเทศ ต้องตรวจสอบว่าประเทศปลายทางหรือองค์การระหว่างประเทศที่รับข้อมูลส่วนบุคคลนั้น มีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลที่เพียงพอหรือไม่ ยกเว้นว่าจะเป็นไปเพื่อเป็นไปตามกฎหมาย, ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล, จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามสัญญา, ป้องกันอันตรายที่จะเกิดต่อเจ้าของข้อมูลที่ไม่สามารถให้ยินยอมในขณะนั้นได้ หรือเพื่อการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะที่สำคัญ (T-reg.co.Ltd, 2564)

ความรับผิดและบทลงโทษ

1. ความรับผิดทางแพ่ง ผู้กระทำละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้กับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ไม่ว่าการดำเนินการนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือ

ประมาณเส้นเลื้อยหรือไม่ก็ตาม โดยศาลมีอำนาจสั่งให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมได้สองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริง (พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, 2562)

2. โทษอาญา กำหนดบทลงโทษทางอาญาไว้สำหรับความผิดร้ายแรง เช่น การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อนโดยมิชอบ, ล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นแล้วนำไปเปิดเผยแก่ผู้อื่นโดยมิชอบต้องระวางโทษสูงสุดจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล กรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นอาจต้องร่วมรับผิดชอบในความผิดอาญาที่เกิดขึ้น

3. โทษทางปกครอง กำหนดโทษปรับทางปกครองสำหรับการกระทำความผิดที่เป็น การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด มีโทษปรับทางปกครองสูงสุด 5,000,000 บาท เช่น ไม่แจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบ, ขอความยินยอมโดยหลอกลวงเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น (สุนทรีย์ ส่งเสริม, 2562)

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ได้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือ Personal Data Protection Act: PDPA เช่นเดียวกับของประเทศไทย ซึ่งประเทศสิงคโปร์ได้มีการประกาศใช้ตั้งแต่ปี 2555 และมีการบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบในปี 2556 โดยมีระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมด้วยกัน 18 เดือน โดยระหว่างนั้นได้มีการจัดอบรม เผยแพร่ ความรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับภาคเอกชนและประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับข้อดีของ PDPA ที่จะมีผลบังคับใช้ภายในประเทศ นอกจากนี้ประเทศสิงคโปร์ยังมีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสิงคโปร์ หรือ PDPC มีบทบาทในเรื่องการให้คำปรึกษารวมถึงให้ความช่วยเหลือตามที่กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้ระบุเอาไว้และยังจะเป็นการช่วยสร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของข้อมูลส่วนบุคคลและการปกป้องข้อมูลเหล่านั้นอย่างเต็มรูปแบบ (Data Wow Co.Ltd, 2565)

พระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลขององค์กรในลักษณะที่คำนึงถึงสิทธิของบุคคลในการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลและความจำเป็นขององค์กรในการรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ตามวัตถุประสงค์ที่วิญญูชน (reasonable persons) พิจารณาว่าเหมาะสม ไม่บังคับใช้กับบุคคลทั่วไปที่กระทำการไป

ตามความสามารถเฉพาะบุคคลนั้น ไม่ได้เป็นไปในนามขององค์กร รวมถึงลูกจ้างขององค์กร ตัวแทนขององค์กร และไม่บังคับใช้กับผู้เสียชีวิตแล้ว ทั้งยังไม่บังคับใช้กับข้อมูลติดต่อเชิงธุรกิจเว้นแต่มีการระบุไว้อย่างชัดเจนในกฎหมายฉบับนี้

PDPA ประเทศสิงคโปร์ มีหลักความสำคัญต่างๆ ดังนี้

1. หลักความยินยอม (consent) กำหนดให้แต่ละองค์กรเก็บ ใช้ เปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคลได้ใน กรณีที่มีการให้ความยินยอมโดยเจ้าของข้อมูลก่อนดำเนินการใดๆ และเจ้าของข้อมูลสามารถปฏิเสธ หรือยกเลิกความยินยอมได้ ซึ่งองค์กรไม่อาจกำหนดให้การให้ความยินยอมเป็นเงื่อนไขในการขายสินค้าและบริการในระดับที่เกินกว่าความสมเหตุสมผลต่อการให้บริการนั้น (beyond what is reasonable) องค์กรไม่สามารถขอความยินยอมโดยปลอมแปลงข้อเท็จจริง ความยินยอมที่ได้มาด้วยวิธีการข้างต้นนั้นไม่ถือเป็นความยินยอมที่มีผลใช้ได้ตามกฎหมายฉบับนี้ ความยินยอมนั้นอาจเป็นความยินยอมแบบโดยปริยายได้แต่ต้องอยู่ในขอบเขตของ (มาตรา 13,14)

2. หลักวัตถุประสงค์ (purpose) กำหนดให้เก็บ ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้ต่อเมื่อวัตถุประสงค์นั้นเหมาะสมกับสถานการณ์และเจ้าของข้อมูลได้รับแจ้งถึงวัตถุประสงค์ (PERSONAL DATA PROTECTION ACT, 2555 มาตรา 18)

3. การเข้าถึงและแก้ไขข้อมูล (access and correction) กำหนดสิทธิของบุคคลในการเข้าถึงข้อมูลและวิธีการที่ข้อมูลถูกใช้และเปิดเผยออกไปภายในหนึ่งปีตั้งแต่ถูกร้องขอ เว้นแต่การเข้าถึงนั้นจะเป็นอันตรายต่อตัวเจ้าของข้อมูลเองหรือกระทบสิทธิของผู้อื่น และมาตรา 22 กำหนดสิทธิของบุคคลในการร้องขอให้องค์กรแก้ไขข้อมูลของตนเองได้ เว้นแต่จะมีเหตุผลอันสมควร (มาตรา 21)

4. ความถูกต้องของข้อมูล (accuracy) กำหนดให้องค์กรมีหน้าที่จัดการให้ข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรักษาไว้มีความถูกต้องครบถ้วนถ้าหากข้อมูลนั้นอาจถูกใช้โดยหน่วยงานที่จะตัดสินใจในประเด็นที่ส่งผลกระทบต่ตัวเจ้าของข้อมูลหรือผู้เกี่ยวข้อง หรือในกรณีที่ต้องเปิดเผยข้อมูลของบุคคลนั้นให้องค์กรอื่น (มาตรา 23)

5. การรักษาความปลอดภัยของข้อมูล (security) กำหนดให้องค์กรมีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลที่อยู่ในความครอบครอง แต่ไม่ได้มีการกำหนดมาตรการด้านความปลอดภัยไว้เป็นพิเศษ จึงเป็นหน้าที่ขององค์กรเองที่ต้องจัดให้มีมาตรการในการรักษา

ความปลอดภัยที่เหมาะสมกับลักษณะและการใช้ข้อมูลนั้นๆ และให้ทำลายข้อมูลเมื่อหมดความจำเป็นตามวัตถุประสงค์แล้วและการเก็บข้อมูล (retention) นั้นไม่จำเป็นต่อวัตถุประสงค์เชิงกฎหมายหรือธุรกิจอื่นๆ อีก (มาตรา 24, 25)

6. การส่งข้อมูลไปต่างประเทศ (Transfer) ห้ามการส่งข้อมูลออกไปยังประเทศอื่น ยกเว้นกรณีที่ต้องกรณผู้ดูแลข้อมูลสามารถพิสูจน์ได้ว่า ประเทศอื่นที่มีการส่งออกข้อมูลนั้นมีมาตรฐานด้านความปลอดภัยเทียบเท่าหรือสูงกว่ากฎหมายของสิงคโปร์ Commissioner อาจออกข้อยกเว้นให้กับบางองค์กรที่เห็นว่าเหมาะสมได้ (มาตรา 26)

7. การบังคับใช้และบทลงโทษ เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการโดยที่คณะกรรมการมีอำนาจดังต่อไปนี้สั่งให้หยุดการเก็บ การใช้ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลหากพบการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายทำลายข้อมูลส่วนบุคคลที่มีการเก็บไว้โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายการฝ่าฝืนกฎหมายอาจมีโทษถึง 100,000 SGD หรือต้องโทษจำคุก ไม่เกิน 12 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานสามารถถูกฟ้องร้อง ความรับผิดชอบจากความผิดที่หน่วยงานเป็นผู้กระทำได้ด้วย (มาตรา 51) (Government of Singapore, 2012)

การถ่ายโอนข้อมูล

องค์กรอยู่ภายใต้ข้อผูกพันการจำกัดการโอน องค์กรต้องไม่ถ่ายโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังประเทศหรือดินแดนนอกประเทศสิงคโปร์ ยกเว้นตามข้อกำหนดที่กำหนดภายใต้ PDPA เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่ถ่ายโอนจะเป็นไปตามมาตรฐานการป้องกันที่เทียบได้กับภายใต้ PDP ในการดำเนินการดังกล่าวองค์กรต้องตรวจสอบให้แน่ใจโดยทั่วไปว่าผู้รับข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวมีพันธะผูกพันตามภาระหน้าที่ที่บังคับใช้ได้ตามกฎหมายในการจัดหามาตรฐานการป้องกันให้กับข้อมูลส่วนบุคคลที่ถ่ายโอน นอกจากนี้ องค์กรที่มี 'ใบรับรองที่ระบุ' ซึ่งได้รับหรือรับรองภายใต้กฎหมายของประเทศหรือเขตแดนที่มีการถ่ายโอนข้อมูลส่วนบุคคล ไปจะถือว่าผูกพันตามภาระผูกพันที่บังคับใช้ตามกฎหมายดังกล่าว ภายใต้ข้อบังคับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

“การรับรองที่ระบุ” หมายถึงการรับรองภายใต้ระบบกฎความเป็นส่วนตัวข้ามพรมแดนของความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชียแปซิฟิก ('APEC CBPR') และระบบการยอมรับความเป็นส่วนตัวของ APEC สำหรับผู้ประมวลผล ('PRP') ผู้รับจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดภายใต้ข้อผูกพันการจำกัดการโอน (One Trust Data Guidance, 2566)

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น

กฎหมายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น หรือ Act on the Protection of Personal Information: APPI มีผลบังคับใช้กับผู้ประกอบการทั้งหมดที่เสนอขายสินค้าและบริการที่มีการดำเนินการกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่อาศัยอยู่ในญี่ปุ่นซึ่ง APPI ของญี่ปุ่นนั้นประกาศใช้โดยทั่วไปในปี 2546 และ ประกาศใช้อย่างเต็มรูปแบบในปี 2548 อีกทั้งในปี 2562 ทาง EU ก็ได้ทำการรับรองมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลกับประเทศญี่ปุ่นอีกด้วย ทำให้สามารถถ่ายโอนข้อมูลส่วนตัวระหว่างสองเขตเศรษฐกิจได้อย่างอิสระบนพื้นฐานของการรับประกันความคุ้มครอง ข้อมูล ซึ่งการรับรองมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลระหว่าง EU กับญี่ปุ่นก็จะช่วยให้มาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของญี่ปุ่นมีระดับสูงขึ้นและช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการทำธุรกิจให้สามารถขยายเข้าไปยังฝั่ง EU ได้มาก (Data Wow Co.Ltd, 2565)

องค์ประกอบสำคัญของกฎหมาย คือ การจำกัดการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับตามที่เจ้าของข้อมูลได้รับทราบ เพื่อปกป้องข้อมูลที่ละเอียดอ่อนและจำกัดการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล โดยมีผู้ควบคุมข้อมูล หรือ PIC (Data Controller) ที่ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลเฉพาะในขอบเขตที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการใช้งานที่ระบุไว้ในหลักและเพื่อพยายามลบข้อมูลส่วนบุคคลเมื่อไม่ต้องการใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้งานอีกต่อไป หรือดำเนินการตามสมควรเพื่อให้ข้อมูลส่วนบุคคลมีความถูกต้องและเป็นปัจจุบันเท่าที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการใช้งานเพื่อใช้มาตรการรักษาความปลอดภัยที่จำเป็นทั้งหมดเพื่อหลีกเลี่ยงการสูญหายหรือการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาตและไม่ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะที่อาจอันวญความสะดวกหรือกระตุ้นให้เกิดการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือไม่เหมาะสม

การถ่ายโอนข้อมูล

การถ่ายโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังบุคคลที่สาม รวมถึงหน่วยงานในเครือของ PIC โดยไม่ได้รับความยินยอมล่วงหน้าจากตัวการนั้นเป็นสิ่งต้องห้าม เว้นแต่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย หรือการถ่ายโอนตามกฎหมายยกเลิจะไม่สามารถใช้ได้สำหรับข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับด้วยวิธีการฉ้อฉลหรือวิธีอื่นที่ผิดกฎหมายหรือจากผู้โอนรายก่อนหน้าตามกฎหมายการยกเลิก (One Trust Data Guidance, 2023)

ต่อมาเนื่องมาจากการที่มีจำนวนอาชญากรรมทางไซเบอร์และคดีเหตุการณ์ละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลเพิ่มมากขึ้น ประเทศญี่ปุ่นจึงได้ตรากฎหมาย APPI ฉบับแก้ไขในปี พ.ศ.2563 ที่มีความเข้มงวดมากขึ้นและมีขอบเขตที่กว้างขึ้น เช่น กำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการส่งข้อมูลที่ครอบคลุมมากขึ้น เป็นต้น โดยเฉพาะการส่งข้อมูลไปต่างประเทศและการดำเนินการกรณีมีการละเมิดเกิดขึ้น ทั้งนี้ กฎหมายฉบับดังกล่าวกำหนดให้เริ่มมีผลบังคับใช้ทั้งฉบับเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2565 ที่ผ่านมา โดยประเด็นสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฉบับแก้ไขในประเด็นที่สำคัญ มีดังนี้

1. การแจ้งการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ประกอบการมีหน้าที่แจ้งคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Information Protection Commission – PIPC) และเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการละเมิดข้อมูลใดๆ ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อสิทธิและประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลไม่ว่าจะเป็นการละเมิดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลที่อ่อนไหว การละเมิดข้อมูลซึ่งมีความเสี่ยงต่อความเสียหายทางทรัพย์สิน การละเมิดข้อมูลซึ่งน่าจะนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น ภัยคุกคามทางไซเบอร์

2. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการให้ข้อมูลกับบุคคลที่สามก่อนหน้านี้ เจ้าของข้อมูลต้องได้รับการแจ้งเกี่ยวกับข้อกำหนดการให้ข้อมูลกับบุคคลที่สาม แต่สำหรับกฎหมายใหม่ผู้ประกอบการต้องยืนยันว่าบุคคลที่สามผู้รับข้อมูลได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของข้อมูลก่อนที่จะให้ข้อมูลไปโดยต้องมีการระบุรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลที่จะมีการให้และต้องเก็บหลักฐานไว้เป็นเวลา 3 ปี

3. การส่งต่อข้อมูลไปยังต่างประเทศ ก่อนที่จะมีการส่งต่อข้อมูลไปยังบุคคลที่สามซึ่งไม่ได้อยู่ในญี่ปุ่นนั้น ต้องมีการแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบโดยต้องมีการแจ้งข้อมูลทั้งในส่วนชื่อของประเทศปลายทาง ระบบการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศปลายทางและมาตรการคุ้มครองข้อมูลที่ผู้นำเข้าข้อมูลใช้ นอกจากนี้ผู้ประกอบการที่จะส่งออกข้อมูลจะต้องดำเนินการตรวจสอบยืนยันสถานะของข้อมูลส่วนบุคคลและระบบที่ใช้ในการดำเนินการกับข้อมูลของผู้นำเข้าข้อมูลการประเมินมาตรการบรรเทาผลกระทบกรณีมีปัญหาใดๆ เกิดขึ้น รวมไปถึงการประเมินมาตรการที่จะใช้เพื่อให้อย่างมั่นใจว่าจะมีการดำเนินการกับข้อมูลอย่างเหมาะสม

4. บทกำหนดโทษ มีการปรับแก้ไขเพิ่มเติมโทษให้รุนแรงมากขึ้นไม่น้อย เช่น กรณีฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กฎหมายกำหนดโทษบุคคลผู้กระทำความผิดจากเดิมโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 6 เดือน หรือโทษปรับสูงสุดไม่เกินสามล้านเยนเป็นโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 1 ปี หรือโทษปรับสูงสุดไม่เกินหนึ่งล้านเยนและกำหนดโทษสำหรับนิติบุคคลจาก

เดิมโทษปรับสูงสุดไม่เกินสามล้านเยน เป็นโทษปรับสูงสุดไม่เกินหนึ่งร้อยล้านเยน (ประมาณ ยี่สิบเจ็ดล้านบาทไทย) หรือ ในกรณีที่มีการส่งข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็มีการเปลี่ยนโทษปรับในส่วนของนิติบุคคลจากเดิมโทษปรับสูงสุดไม่เกินห้าล้านเยน เป็นโทษปรับ สูงสุดไม่เกินหนึ่งร้อยล้านเยน (ฉินันท์ คุปตานนท์, 2565)

ประเทศญี่ปุ่นนั้นมีความสำคัญหลักที่แข็งแกร่งในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลและหลักการ พื้นฐานของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลของประเทศญี่ปุ่นคือการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว แต่ยังคงตระหนักถึงขอบเขต ลักษณะ และปริมาณของข้อมูลส่วนบุคคลที่เพิ่มขึ้น การขยายการใช้ ข้อมูลส่วนบุคคลในรูปแบบต่างๆ ของธุรกิจ และยังให้ความสำคัญกับการถ่ายโอนข้อมูลข้าม พรมแดนที่ราบรื่นรวมถึงข้อมูลส่วนบุคคล เนื่องจากการเติบโตของกระแสข้อมูลในขณะที่สังคม ดิจิทัลดำเนินไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกาภิวัตน์ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมตลอดจน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สรุป

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือ PDPA ของประเทศไทยนั้น ให้ความสำคัญ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลที่ทำให้สามารถระบุตัวตนของบุคคลนั้นๆ ได้ทั้งทางตรง และทางอ้อม รวมไปถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหว ให้ปลอดภัยอยู่เสมอและคุ้มครองข้อมูล ทั้งที่มีการจัดเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และไม่ใช่อิเล็กทรอนิกส์ เจ้าของข้อมูลสามารถขอเข้าถึง ข้อมูลส่วนบุคคล แก้ไขข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และถอนความยินยอมได้ตลอดเวลา ทั้งยังมีเจ้าหน้าที่ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล คอยให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และประสานงานกับองค์กรเป็นหลัก

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือ APPI ของประเทศญี่ปุ่น มีมาตรการ ปกป้องกันไม่ให้อาสาสมัครระบุตัวตนได้ ข้อมูลส่วนบุคคลทุกประเภทจะต้องได้รับการคุ้มครอง โดย เจ้าของข้อมูลมีสิทธิในการตรวจสอบการแก้ไขข้อมูล การไม่ยินยอมให้ประมวลผล เป็นต้น และ มีการคุ้มครองข้อมูลละเอียดอ่อน (sensitive data) ซึ่งเป็นข้อมูลได้รับการคุ้มครองพิเศษ

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือ PDPA ของประเทศสิงคโปร์ เป็นการ บังคับใช้เฉพาะภาคเอกชนเท่านั้น การขอความยินยอม ในการจัดเก็บ ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล ส่วนบุคคล จะเป็นการขอความยินยอมเฉพาะจุดประสงค์และความยินยอม เฉพาะที่เจ้าของ ข้อมูลให้การอนุญาต การความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องคำนึงถึงความต้องการในการ ปกป้องความเป็นส่วนตัวของบุคคลและความต้องการขององค์กรในการนำข้อมูลเพื่อ

วัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ความคุ้มครองข้อมูลทั้งที่มีการจัดเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และไม่ใช่อิเล็กทรอนิกส์ (Data Wow Co.Ltd, 2565)

เห็นได้ว่าทั้งสองประเทศที่ยกตัวอย่างขึ้นมาเปรียบเทียบกับประเทศไทย ไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนัก เจตนารมณ์ที่สำคัญของการออกกฎหมายนี้เป็นไปเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ป้องกันการนำไปใช้โดยมิถูกต้อง เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของประชากรในประเทศนั้นๆ และยกระดับให้เป็นมาตรฐานสากลในการติดต่อการค้าหรือการทำธุรกิจต่างๆ ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลเหล่านี้ในการติดต่อสื่อสาร หรือทำกิจกรรมต่างๆ ดังนั้นทุกประเทศไม่ว่าจะเป็นโซนเอเชียหรือแถบทวีปยุโรปได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เนื่องจากการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลแทบทั้งหมดล้วนจัดเก็บอยู่ในรูปแบบดิจิทัลทำให้สามารถโอนถ่ายข้อมูลส่วนบุคคลนั้นๆ ได้ง่ายและรวดเร็ว และยังเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ วิจัย ทำสถิติ และอีกหลากหลายกิจกรรม แต่ในขณะเดียวกันการรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคลเข้าสู่มือของมิชฉชีพหรือธุรกิจที่แอบแฝงผลประโยชน์ต่างๆ ได้ง่ายมากขึ้น จึงมีความจำเป็นในการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขึ้น ดังนั้นแล้วข้อดีของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือ PDPA ในประเทศไทยนั้นคือการที่จะช่วยปกป้องข้อมูลของเจ้าของข้อมูลให้มีความปลอดภัยไม่ทำให้ข้อมูลหลุดออกไปโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยมีหลักสำคัญอยู่ที่การลดความเสี่ยงจากการถูกละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล นอกจากนี้เจ้าของข้อมูลยังมีสิทธิในการรับทราบวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลจากองค์กร หรือจากหน่วยงานก่อนตัดสินใจให้ข้อมูล รวมไปถึงร้องขอเข้าถึงและขอรับข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองจากทางผู้เก็บข้อมูลหรือขอยกเลิกความยินยอมในการเก็บข้อมูล หรือขอยกเลิกการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของตัวเองได้ทุกเมื่อ ทั้งยังช่วยเพิ่มขีดจำกัดในการทำธุรกิจระหว่างภาคเอกชนด้วยกันเอง รวมถึงภาคประชาชนจะเกิดความมั่นใจในการให้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อนำไปใช้งาน เป็นต้น อีกทั้งช่วยให้ประชาชนมั่นใจและเชื่อมั่นว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่ให้ไปจะปลอดภัย แต่ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลยังมีความใหม่ มีความจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องจัดให้มีการอบรม เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวให้ประชาชนทั้งภาครัฐและเอกชนมีความเข้าใจในการบังคับใช้ เพื่อให้สอดคล้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมถึงให้แต่ละหน่วยงานจัดตั้งระบบหรือผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ และสร้างมาตรฐานให้เทียบเท่าระดับสากล เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ จะยังเพิ่มโอกาสทางการค้า การทำธุรกิจข้ามพรมแดนได้อย่างอิสระและปลอดภัยมากยิ่งขึ้นด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ณิชนันท์ คุปตานนท์. (2565). กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฉบับแก้ไขของญี่ปุ่น. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/columnist/999304>
- พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. (2562). พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562. เข้าถึงได้จาก ETDA สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์: <https://ictlawcenter.etda.or.th/laws/detail/DP-Act-2562>
- สุนทรีย์ ส่งเสริม. (2562). สรุปสาระสำคัญ พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 “PDPA – Privacy for All” . เข้าถึงได้จาก <https://laplaehospital.moph.go.th/file/10-11-2020-01-30-07.pdf>
- Data Wow Co.Ltd. (2565). เปรียบเทียบกฎหมาย PDPA ของ 3 ประเทศในเอเชีย แต่ละประเทศมีข้อกำหนดแตกต่างกันอย่างไร. เข้าถึงได้จาก <https://pdpacore.com/th/blogs/get-to-know-the-difference-between-PDPA-of-3-countries-in-asia>
- DataThoth.Ltd. (2565). PDPA PRO สรุป PDPA พร้อมแนะนำแนวทาง. เข้าถึงได้จาก <https://pdpa.pro/blogs/in-summary-what-is-pdpa>
- Government of Singapore. (2012). Personal Data Protection Commission Singapore. Retrieved from [https://www-pdpc-gov-sg.translate.goog/Overview-of-PDPA/The Legislation?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=th&_x_tr_hl=th&_x_tr_pto=sc](https://www-pdpc-gov-sg.translate.goog/Overview-of-PDPA/The+Legislation?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=th&_x_tr_hl=th&_x_tr_pto=sc)
- IT Information Technology. (2565). 10 เรื่องต้องรู้ ‘กฎหมาย PDPA’ พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลก่อนบังคับใช้ 1 มิ.ย.นี้. เข้าถึงได้จาก <http://med.swu.ac.th/it/?p=1953>
- One Trust Data Guidance. (2023). Japan-Data Protection Overview. Retrieved from https://www-dataguidancecom.translate.goog/notes/japan-data-protection-overview?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=th&_x_tr_hl=th&_x_tr_pto=sc
- One Trust Data Guidance. (2566). Singapore-Data Protection Overview. Retrieved from <https://www-dataguidancecom.translate.goog/notes/singapore->

data-protection-overview?_x_tr_sl=en&_

x_tr_tl=th&_x_tr_hl=th&_x_tr_pto=sc

T-reg.co.Ltd. (24 พฤษภาคม 2564). PDPA คืออะไร เกี่ยวข้องกับทุกคนอย่างไร. เข้าถึงได้
จาก <https://t-reg.co/blog/t-reg-knowledge/what-is-pdpa/>

เหตุยกเว้นโทษในคดีอาญา: กรณีใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา*

EXEMPTION OF CRIMINAL PENALTIES: IN THE CASE OF USING INFORMATION TECHNOLOGY FOR MONKS IN BUDDHISM

พระธีรศักดิ์ วงษ์เขื่อนขรรค์

PhraTeerasak Wongkhueakhan

วัดไพชยन्द์พลเสถียรราชวรวิหาร

Paichayon-polsep Royal Temple, Thailand

Corresponding author E-mail: Teerasak.pt2@gmail.com

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันพระภิกษุใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นไปตามยุคสมัยที่เจริญขึ้น เพื่อปรับตัวให้เข้ายุค
คลดิจิทัลเต็มรูปแบบในอนาคตซึ่งมีทั้งด้านบวกและด้านลบในตัวเอง สิ่งสำคัญการใช้สื่อ
เทคโนโลยีสารสนเทศ พระภิกษุต้องระมัดระวังเพราะมีผลในความรับผิดชอบทางอาญา ใน
เหตุยกเว้นโทษนี้เอง เมื่อพระภิกษุไปละเมิดผู้อื่น และเข้าองค์ประกอบความผิดทางอาญา ตาม
ประมวลกฎหมายอาญา ฐานดูหมิ่นตามมาตรา 393 และหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 แล้ว
นั้น ความรับผิดชอบแม้ว่าเป็นพระภิกษุต้องได้รับโทษในทางอาญาเช่นเดียวกันกับประชาชนทั่วไป
พระภิกษุในพระพุทธศาสนาต้องให้ความสำคัญกับการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศให้มาก เพื่อ
ความมั่นคงของพระพุทธศาสนาและป้องกันบุคคลากรสำคัญของศาสนาในการที่ไม่สำรวมระวัง
ทำให้ศาสนา มัวหมองและต้องตกเป็นจำเลยของสังคม

ส่วนเรื่องเหตุยกเว้นโทษตามพระวินัยมีเหตุ 4 อย่าง ที่ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษทางพระ
วินัยพอสรุปได้ดังนี้

1. ภิกษุเป็นบ้าจนไม่มีสติสัมปชัญญะหรือเป็นบ้าเพราะตีกำเจ็บ
2. ภิกษุผู้พ้อถึงไม่รู้สีกตัว หรือเป็นบ้าเพราะสัญญาวิปลาส
3. ภิกษุผู้กระสับกระส่ายเพราะเวทนากล้า ถึงไม่มีสติ หรือเป็นบ้าเพราะจิตฟุ้งซ่าน

* Received 12 February 2023; Revised 12 March 2023; Accepted 26 April 2023

4. ภิกษุผู้ก่อให้เกิดทรงบัญญัติสิกขาบท ที่เรียกว่าต้นบัญญัติ

พระวินัย ไม่ได้รับรองสิทธิหรืออำนาจอันชอบธรรมเหมือนในเหตุยกเว้นโทษในคดีอาญา ฉะนั้นพระภิกษุจะอ้างว่าทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือทำเพราะความจำเป็นไม่ได้ เพราะหลักของพระพุทธศาสนาสอนให้ละให้ปล่อยวาง ไม่ให้ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งปวงว่านั่นเป็นเรา หรือทำเพราะความจำเป็นเพื่อให้พ้นอาบัติไม่ได้ (ปลื้ม โชติชธูยางกูร, 2559) กรณีใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศก็เช่นกันเมื่อไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น ในทางอาญาจะอ้างเหตุเพราะไม่รู้กฎหมายไม่ได้เช่นกัน

คำสำคัญ: เหตุยกเว้นโทษในคดีอาญา, เทคโนโลยีสารสนเทศ, การสื่อสาร

Abstract

Nowadays, monks use technology and media in order to adapt themselves to the digital era. It means that many people agree that technology is a good and useful tool; however, it also has many cons which depend on users. Especially, monks must be more careful than seculars while serving the internet; because, if monks use media to infringe on others with or without intention. It can be the cause of the Offences of Defamation too; even if, it is the exemption of criminal penalties. Monks still have to get the penalties like seculars. In The case of the Offences of Defamation, monks defamed others on social media which include the factors of defamations in section 393 and 326 on the criminal laws. Monks have to get criminal penalties also. According to this, a monk should serve the internet carefully in order to protect Buddhism constantly and not be condemned by society.

Regarding the exemption from punishment according to the discipline, there are 4 reasons that the offender does not have to be punished which can be summarized as follows:

1. A monk is so mad that lead to unconscious or going crazy because of gastric juice
2. A monk who is delirious to be unconscious or go crazy because of insanity.

3. A monk who is restless because of fear, is unconscious, or goes mad because his mind is distracted.

4. The monk who instigated the precepts, known as the “Ton Banyat”. The book of Vinaya does not guarantee legitimate rights or powers as in the case of impunity in criminal cases; therefore, monks cannot claim to do so in order to protect their rights or to do so out of necessity. The principle of Buddhism teaches to let go and not to cling to all things; or, doing things out of necessity in order to escape the offence. As the monk cannot claim the case of using information technology media to infringe on the rights of others because of out of knowledge of law.

Keywords: Exemption of Criminal Penalties, Technology, Media

บทนำ

ความเจริญในยุคปัจจุบันเป็นสิ่งที่สังคมจะปฏิเสธและหลีกเลี่ยงไม่พ้น ตลอดถึงสังคมพระภิกษุที่จะต้องวิวัฒนาการตามเทคโนโลยีให้ทันยุคทันสมัย เมื่อได้ชื่อว่าเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณจึงต้องรู้รอบด้าน เพื่อความอยู่รอดไม่หลงยุคและนำสังคมได้ เมื่อเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในสังคมพระภิกษุๆ จึงต้องตระหนักในการใช้การสื่อสารให้มีความระมัดระวัง นอกเหนือจากการประพฤติตนอยู่ในขอบเขตของพระธรรมวินัยแล้ว ในด้านความเจริญรุ่งเรืองการวิวัฒนาการต่าง ๆ เช่น การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศย่อมส่งผลทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบ จึงต้องเลือกปฏิบัติเพื่อประโยชน์โดยฝ่ายเดียว โดยให้สอดคล้องกับกฎหมายสงฆ์ และกฎหมายบ้านเมืองด้วย ถ้าพระภิกษุหลงระเหิดไปกับความเจริญทางเทคโนโลยี ละเมิดกฎหมายบ้านเมือง ย่อมได้รับโทษนั้นตามกฎหมายเหมือนประชาชนทั่วไป เพราะความเป็นแห่งพระภิกษุ ย่อมไม่อาจเป็นเหตุแห่งการยกเว้นโทษได้ เมื่อพระภิกษุทราบดีแล้ว ควรประพฤติตนตามพระธรรมวินัยคือ ละชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้ผ่องใส แสดงออกทางกาย วาจา ใจ อย่างระมัดระวังในการใช้การสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศต่อสังคมปัจจุบัน จะลดทอนอุปสรรคในการดำเนินชีวิตประจำวันของพระภิกษุ และการดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาสืบต่อไปได้ ควบคู่กับความเจริญรุ่งเรืองของสังคมในยุคที่ก้าวหน้า ล้ำสมัย ได้อย่างสอดคล้องสมบูรณ์

เหตุยกเว้นโทษ

ตามพระธรรมวินัย กรณีมีเหตุยกเว้นโทษ พระภิกษุผู้เป็นบ้ำ กำเรบและบ้ำเพราะสัญญาวิปลาส มีอาการบ้ำอยู่เป็นนิตย์ หรือบ้ำ เพราะจิตฟุ้งซ่าน กลับได้สติเป็นปกติบ้าง ภิกษุใดหลงลืมโดยประการทั้งปวงไม่รู้กระทั่งว่าวัตถุใดเป็นทองคำ เป็นคุณ สำคัญว่าเป็นอย่างเดียวกัน ผู้เป็นบ้ำเห็นปานนั้นไม่เป็นอาบัติคือกระทำความผิดแต่ไม่มีโทษ ถ้ากลับรู้สึกตัวในบางเวลา และกระทำความผิดในขณะนั้น ย่อมเป็นอาบัติคือมีโทษไม่มีเหตุยกเว้น ภิกษุผู้กระสับกระส่าย เพราะเวทนานั้น ได้แก่ผู้ทรมนทรมาย เพราะเวทนาเกินประมาณ จนไม่รู้อะไรเลย ภิกษุผู้เป็นบ้ำเห็นปานนั้น ย่อมไม่เป็นอาบัติ เทียบกันได้กับความไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ เพราะมี จิตบกพร่อง โรคาจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ที่ทำให้บุคคลไม่ต้องรับโทษตามกฎหมายอาญาดังที่กล่าวมาในเหตุ ยกเว้นโทษ แต่เป็นบ้ำที่ยังสามารถรู้ผิดชอบและสามารถบังคับตนเองได้บ้าง กระทำความผิดพระวินัยว่า เห็นว่าน่าจะลดโทษไม่ได้ คือต้องปรับอาบัติตามที่บัญญัติไว้ ผู้ก่อเหตุให้ทรงบัญญัติสิกขาบท หรือผู้เป็นต้นบัญญัติ ไม่ต้องอาบัติเพราะพระพุทธานุญาตได้ทรงบัญญัติ แต่เมื่อมีผู้ประพาศติผิดพระวินัย จึงทรงบัญญัติสิกขาบท ห้ามมิให้ภิกษุทำอย่างนั้นอีก ผู้ใดฝ่าฝืนย่อมมีความผิด ปรับเป็นอาบัติหนักเบาตามความชั่วร้ายแห่งการกระทำ (ปลื้ม โชติชัฐ ยางกูร, 2559) ตรงกับหลักการใช้กฎหมายอาญา ไม่มีกฎหมายไม่มีความผิด ไม่มีกฎหมายไม่มีโทษ

1.1 กฎหมายฝรั่งเศส กรณีมีเหตุยกเว้นโทษ กรณีโทษที่ผู้สนับสนุนจะได้รับนั้นจะถือตามการกระทำของตัวการเป็นหลัก เมื่อมีบุคคลหลายคนกระทำความผิด และมีเหตุยกเว้นโทษหรือเหตุเพิ่มโทษเกิดขึ้น ปัญหาจึงมีว่าเหตุยกเว้นโทษหรือเหตุเพิ่มโทษนั้น จะมีผลถึงผู้สนับสนุนหรือไม่นั้น กฎหมายฝรั่งเศสจะต้องแยกพิจารณาว่า เหตุดังกล่าวที่เกิดขึ้นนั้น เป็นเหตุส่วนตัวหรือเหตุในลักษณะคดี หรือเหตุที่มีลักษณะผสมระหว่างเหตุในลักษณะคดีกับเหตุส่วนตัว กล่าวคือ

1 เหตุในลักษณะคดี (circonstances aggravantes et excuses reeles) ถ้าเป็นเหตุอันควรยกเว้นโทษและเหตุเพิ่มโทษนั้นเป็นเหตุที่เกี่ยวข้องจากลักษณะของความผิดหรือเหตุลักษณะคดี ย่อมใช้บังคับแก่ผู้สนับสนุนด้วย ไม่ว่าผู้สนับสนุนจะได้ประสงค์หรือรู้ถึงเหตุ นั้นไม่

2 เหตุส่วนตัว (Circonstances aggravantes et excuses personnelles) เหตุอันควรยกเว้นโทษ ถ้าเป็นเหตุที่เนื่องจากตัวผู้กระทำความผิด หรือเหตุส่วนตัวย่อมมีผล

เฉพาะตัวของบุคคลผู้มีเหตุอันอยู่เท่านั้น ดังนั้นเหตุส่วนตัวของตัวการที่ไม่มีผลไปถึงผู้สนับสนุนแต่อย่างใด เช่น เหตุยกเว้นโทษเพราะเป็นเด็ก หรือเหตุยกเว้นโทษเพราะเป็นผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดาน หรือสามีภรรยา เป็นต้น

3 เหตุที่มีลักษณะผสม (Circonstances aggravantes et excuses mixtes) เหตุยกเว้นโทษหรือเพิ่มโทษอย่างมีลักษณะผสมระหว่างเหตุในลักษณะคดีและเหตุส่วนตัว เพราะเป็นเหตุที่เนื่องมาจากคุณสมบัติของผู้กระทำแต่เหตุนั้นมีผลไปถึงความผิดโดยทำให้ความร้ายแรงของการกระทำความผิดหนักขึ้นหรือเบาลง โดยที่เหตุในลักษณะผสมนี้ไปเปลี่ยนแปลงความร้ายแรงของการกระทำความผิด จึงถือว่าเป็นเหตุในลักษณะคดีมากกว่า ดังนั้นถ้าเป็นเหตุเพิ่มโทษตัวการใด ก็ย่อมใช้กับผู้สนับสนุนด้วยไม่ว่าผู้สนับสนุนรู้หรือไม่ เช่น การเป็นลูกจ้างหรือการไตร่ตรองไว้ก่อน แต่อย่างไรก็ตามถ้าเหตุเพิ่มโทษหรือเหตุยกเว้นโทษ มีลักษณะผสมนั้น มีอยู่ในตัวผู้สนับสนุนเหตุดังกล่าวนอกจากไม่มีผลของตัวการแล้ว แม้แต่ผู้สนับสนุนเองก็ยังไม่มีความผิด เพราะผู้สนับสนุนนั้นต้องอาศัยความผิดของตัวการเป็นหลัก เหตุที่มีลักษณะผสม ได้แก่ บุตร สนับสนุนผู้อื่นฆ่าบิดามารดาของตนทั้งบุตรและผู้ที่ไม่ใช่จะได้รับความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตามธรรมดาเท่านั้น

เห็นได้ว่า ในเรื่องการร่วมกระทำความผิดตามกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ไม่ได้บัญญัติถึงการร่วมกระทำความผิดแต่อย่างใดคงยึดหลักผู้กระทำความผิดหนึ่งเดียว (Einheitstiler)

กล่าวคือ ไม่มีการแยกแยะระหว่างผู้กระทำผิดและผู้ร่วมกระทำความผิด แต่ถือว่าผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นผู้กระทำความผิด (le delinquant) ทุกคน และโทษที่ผู้สนับสนุนจะได้รับนั้น ก็พิจารณาจากการกระทำของ ตัวการเป็นหลัก ทำให้การแยกแยะหรือแยกประเภทผู้กระทำความผิดนั้นไม่มีความสำคัญ

ในกรณีที่มีการยกเว้นโทษ หรือเพิ่มโทษนั้น โดยที่กฎหมายอาญาฝรั่งเศสยึดถือโทษที่ผู้สนับสนุนจะได้รับนั้น จะพิจารณาการกระทำของตัวการ ดังนั้นเมื่อมีเหตุยกเว้นโทษและเพิ่มโทษ ก็จะพิจารณาว่าเหตุดังกล่าวมีผลถึงผู้สนับสนุนหรือไม่ ซึ่งแยกเหตุดังกล่าวออกเป็นเหตุในลักษณะคดีเหตุส่วนตัว และเหตุในลักษณะผสมซึ่งจะพิจารณาเหตุดังกล่าวจากตัวการเป็นสำคัญ แม้ว่าเหตุยกเว้นโทษหรือเพิ่มโทษที่มีลักษณะผสมอยู่ในตัวผู้สนับสนุนแล้วก็ไม่มีความผิดไปถึงตัวการ แม้แต่ผู้สนับสนุนเองก็ไม่มีความผิดเช่นกัน (ชานนท์ ศรีสาตร์, 2545)

ทฤษฎีกฎหมายฝรั่งเศส ในกฎหมายอาญาฝรั่งเศสนั้นเมื่อการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งครบ โครงสร้างความผิดอาญาใน ข้อสาระทางกฎหมาย ข้อสาระทางการกระทำ ข้อสาระทางจิตใจ โดยทั่วไปแล้วการกระทำของบุคคลนั้นก็มีความผิดอาญาตามกฎหมายที่บัญญัติ

ในเบื้องต้น อย่างไรก็ตาม ก็จะต้องนำการกระทำนั้นมาวินิจฉัยถึง “เหตุแห่งการ ไม่ต้องรับผิด” (L) impunité de l' infraction) ซึ่งอยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญาและเป็นการพิจารณาว่าการกระทำของบุคคลนั้นมีความผิดอาญาหรือไม่ หรือมีความผิดอาญาแล้วจะต้องถูกลงโทษหรือไม่อย่างไร

ความหมายของเหตุยกเว้นโทษ

เนื่องจากการวินิจฉัย “เหตุแห่งการ ไม่ต้องรับผิด” (L) impunité de l' infraction) นั้นอยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญา การวินิจฉัยถึงเหตุแห่งการไม่ต้องรับผิดนั้นจึงต้องวินิจฉัยหลังจากที่วินิจฉัยการกระทำนั้นครบโครงสร้างความผิดอาญาแล้ว แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทด้วยกันคือ สำหรับ “เหตุแห่งการไม่ต้องรับผิด” (L) impunité de l' infraction) นั้น แยกเป็น

1. เหตุเนื่องมาจากการกระทำ (Cause objective) เป็นการพิจารณาพฤติกรรมการกระทำ (Circonstances objective) โดยไม่ขึ้นอยู่กับสภาพตัวผู้กระทำผิดแต่อย่างใด ดังนั้น เหตุเนื่องมาจากการกระทำได้แก่

1.1 การกระทำตามหน้าที่ (L' accomplissement d' un devoir) ได้แก่

1.1.1 การกระทำตามกฎหมาย (l'ordre de la loi)

1.1.2 การกระทำตามคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมาย (Le commandement de l' autorite' le'gitime)

1.2 การใช้สิทธิ (L'exercice d un droit) ได้แก่

1.2.1 การกระทำโดยป้องกัน (La legitime defense)

1.2.2 กรณีอื่น ๆ ที่กฎหมายอนุญาตให้กระทำได้ (Les autres permissions justificatives)

1.3 การกระทำโดยจำเป็น (L'état de necessite) และความยินยอมของผู้เสียหาย (Le consentement de la victime)

2. เหตุเนื่องจากตัวบุคคล (Cause Subjective) (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2535)

ในการที่จะพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิด นอกจากผู้กระทำจะต้องกระทำตามองค์ประกอบตามที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว จะต้องพิจารณาความสามารถในการรับรู้การที่จะถูกลงโทษด้วย กล่าวคือ ผู้กระทำสมควรที่จะได้รับโทษ (Laptitude à la sanction) ตามความผิดที่ได้กระทำลงไปหรือไม่ เหตุเนื่องจากตัวผู้กระทำ ตามกฎหมายฝรั่งเศส ได้แก่

2.1 การกระทำเพราะถูกบังคับ (ทางกายและจิตใจ)

2.2 การกระทำโดยวิกลจริต

2.3 การทำความผิด โดยผู้เยาว์

สำหรับผลที่เกิดจากเหตุที่พิจารณาจากตัวผู้กระทำนั้นก็คือ การกระทำนั้นยังเป็นการทำความผิดแต่ผู้กระทำนั้นไม่ต้องรับโทษเท่านั้น (Causes subjective de non-imputabilite) และผลการกระทำ นี้เป็นเหตุส่วนตัว (in personam)

ดังนั้น สรุปได้ว่า ความหมายของเหตุยกเว้นโทษตามกฎหมายฝรั่งเศสคือ การกระทำนั้นเป็นความผิดกฎหมายแต่กฎหมายไม่ลงโทษผู้กระทำ ในการพิจารณาถึงเหตุยกเว้นโทษนั้น จะพิจารณาใน “เหตุเนื่องจากตัวบุคคล” (Cause subjective) ซึ่งอยู่นอกโครงสร้างความรับผิดชอบอาญาเท่านั้น (หยุด แสงอุทัย, 2548)

ประเภทของเหตุยกเว้นโทษ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า เหตุแห่งการไม่ต้องรับผิดชอบ (L) impunité de l' infraction) นั้น ประกอบด้วย “เหตุเนื่องจากการกระทำ” ซึ่งมีผลทำให้การกระทำนั้น ไม่เป็นความผิดอาญาเลย สำหรับ “เหตุเนื่องจากตัวบุคคล” ซึ่งมีผลทำให้การกระทำนั้นผิดกฎหมายเพียงแต่กฎหมายไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเท่านั้น

โดยที่ “เหตุเนื่องจากตัวบุคคล” ตามทฤษฎีกฎหมายฝรั่งเศสนั้นก็คือ เหตุยกเว้นโทษ ในกฎหมายอาญา สามารถแยกออกได้เป็น 2 ประเภท (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2535)

1) เหตุยกเว้นโทษ (Excuse)

การที่บุคคลจะได้รับการยกเว้นโทษนั้นจะต้องพิจารณาอย่างน้อยที่สุดว่า ผู้กระทำสามารถรู้สึกผิดชอบ (Le minimum d' aptitude au discernement) กล่าวคือผู้นั้นจะต้องสนองตอบต่อผลของการกระทำผิดอาญาของเขาเองได้

ดังนั้น เหตุยกเว้นโทษ หมายความว่า ผู้กระทำผิดจะต้องได้รับโทษเมื่อเขาได้กระทำด้วยความประสงค์อันอิสระและมีสติสมบูรณ์ (Volonite libre et intelligence Incide) กล่าวคือผู้กระทำผิดนั้นจะต้องมีความสามารถเข้าใจในการกระทำของตนและต้องการกระทำผิดนั้นอยู่

สำหรับเหตุยกเว้นโทษ ได้แก่

(1) เหตุเกี่ยวกับข้อจำกัดเรื่องเสรีภาพในการกระทำ (La liberte du comportement ple nal) ได้แก่ การกระทำเพราะถูกบังคับ

(2) เหตุเกี่ยวกับสติปัญญาของผู้กระทำ (La lucidite du comportement ple nal) ได้แก่ เหตุวิกลจริต และเหตุเกี่ยวกับเด็กกระทำผิด

2) เหตุยกโทษ (Absolution)

การยกโทษ นั้นหมายความว่า การกระทำนั้นยังมีความผิดอยู่ และผู้กระทำยังมีความรู้สึกผิดชอบได้ทุกประการ ซึ่งโดยปกติแล้วเขาจะต้องถูกลงโทษ ดังนั้น การยกโทษนี้จึงไม่ได้เป็นการลบล้างความผิดหรือลบล้างความรู้สึกผิดชอบของผู้กระทำผิดเลย (Elle ne supprime nil Fraction ni la culpabilite)

การยกโทษ นั้นก็เนื่องจากว่า เป็นการพิจารณาในด้าน “ความเหมาะสมในการลงโทษ” (opportunité de la sanction ple nale) แล้วกฎหมายเห็นว่า ผู้นั้นไม่ควรต้องถูกลงโทษแต่อย่างใด ซึ่งเหตุผลในเรื่องเกี่ยวกับความเหมาะสมในการลงโทษนี้ได้แก่ การพิจารณาเหตุผลในเรื่องที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย (La punition des coupables est commandée par des considérations d'ordre public)

สำหรับเหตุยกโทษ ที่พิจารณาถึงความเหมาะสมในการลงโทษนี้ได้แก่

(1) เหตุการไม่ลงโทษสามีกรรยาในความผิดฐานลักทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 380

(2) ในความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ เมื่อผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดแจ้งว่าใครเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุนก่อนความผิดสำเร็จ ผู้นั้นก็ได้รับการยกเว้นโทษตอบแทนประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 101

กล่าวโดยสรุป ในเรื่องเหตุยกเว้นโทษในกฎหมายอาญาฝรั่งเศสนั้น การพิจารณาถึงเหตุยกเว้นโทษนั้นเป็นการพิจารณาจาก “เหตุแห่งการ ไม่ต้องรับผิด” (L'impunité de l'infraction) ซึ่งอยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญา โดยที่เหตุแห่งการไม่ต้องรับผิดนั้นยังสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

(1) เหตุเนื่องจากการกระทำ (Cause objective) ซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้การกระทำไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้กระทำไม่มีความผิดอาญาเลย ดังนั้นเมื่อการกระทำของเขาไม่มีความผิดอาญาแล้ว โทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นก็ไม่สามารถที่จะมีได้ หลักไม่มีความผิดโดยไม่มีกฎหมาย หรือ “nullum crimen, nulla poena sine lege”.

ฉะนั้น เหตุเนื่องจากการกระทำจึงไม่ใช่เหตุยกเว้นโทษในความหมายของกฎหมาย แต่เป็นเหตุยกเว้นความผิด (Justification) และเป็นเหตุในลักษณะคดี (in rem)

(2) เหตุเนื่องจากตัวบุคคล ซึ่งเป็นเหตุทำให้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ กล่าวคือ การกระทำของเขานั้นเป็นความผิดกฎหมาย โดยปกติแล้วเขาจะต้องถูกลงโทษแต่กฎหมายยกเว้นโทษให้เท่านั้น ซึ่งกรณีที่ถูกกฎหมายยกเว้นโทษให้นั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) เหตุที่กฎหมายยกเว้นโทษ (Excuse) ให้เนื่องจากผู้กระทำความผิดไม่มีความรู้สึกผิดชอบ หรือสติปัญญายังไม่สมบูรณ์

2) เหตุที่กฎหมายยกโทษ (Absolution) ให้เพราะตามความเหมาะสมในการลงโทษ แก่ผู้กระทำความผิดอันเนื่องจากเหตุผลที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย

ฉะนั้นเหตุยกเว้นโทษในส่วน “เหตุเนื่องจากตัวผู้กระทำ” (Cause subjective) นี้จึงเป็นเหตุยกเว้นโทษตามกฎหมายอาญาฝรั่งเศส และเป็นเหตุส่วนตัว (in persona)

1.2 กฎหมายเยอรมัน กรณีมีการยกเว้นโทษโดยที่กฎหมายอาญาเยอรมัน จะแยกผู้กระทำความผิด และผู้ร่วมกระทำความผิดโดยชัดเจนนั้น เมื่อการกระทำของผู้กระทำความผิด หรือผู้ร่วมกระทำความผิดนั้น มีการยกเว้นโทษ ลดโทษ หรือเพิ่มโทษจะมีผลถึงผู้ร่วมกระทำผิดด้วยหรือไม่นั้น จะต้องไปพิจารณาถึง “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” และ “เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย” โดยที่เหตุทั้งสองนั้นเป็นข้อเท็จจริงที่อยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญาเหมือนกัน แต่คงมีความแตกต่างกันตรงที่ถ้าเหตุที่เกิดขึ้นเป็น “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” แล้วก็มีผลเฉพาะตัวผู้กระทำความผิดเท่านั้น แต่ถ้าเป็นเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยแล้วก็จะใช้กับผู้กระทำความผิดทุกคน (ชานนท์ ศรีสาตร์, 2545)

การที่บุคคลนั้นจะต้องถูกลงโทษหรือไม่ ก็จะต้องพิจารณาว่าบุคคลคนนั้นมี “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” หรือไม่ ซึ่งถ้าปรากฏว่าบุคคลนั้นมีเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวก็ไม่สามารถที่จะลงโทษได้ แต่สำหรับผู้ร่วมกระทำความผิดอื่นคงต้องรับโทษสำหรับการกระทำนั้น

ดังนั้นข้อพิจารณาในสาระระหว่างเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว และเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยอันจะมีผลถึงการยกเว้นโทษระหว่างผู้กระทำความผิด และผู้ร่วมกระทำความผิด แบ่งเป็น 2 กรณี

(1) กรณีเป็น “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” คือ ข้อเท็จจริงคือ อยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญา และเป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดโดยตรงเป็นการเฉพาะตัว แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ “เหตุห้ามลงโทษเฉพาะตัว” ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดหรือมีก่อนการกระทำความผิด เช่น ความเป็นสามีภรรยาในความผิดบางฐาน และ “เหตุยกโทษให้เฉพาะตัว” ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดหลังการกระทำความผิดอันมีผลทำให้ความสมควรลงโทษผู้กระทำความผิดตกไป เช่น การถอนตัวจากการกระทำความผิด มีผลเฉพาะตัวผู้กระทำความผิดเท่านั้น ผู้ร่วมกระทำความผิดจะไม่ได้รับผลด้วย

(2) กรณีเป็น “เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย” คือ ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำเป็นความผิดอาญานั้น แต่ไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่อยู่ในข้อสาระสำคัญทั้งสามประการของความผิดอาญา แบ่งได้เป็น “เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยที่แท้” ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่บัญญัติขึ้นเป็นข้อจำกัดในการลงโทษ และเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยที่ไม่แท้ ซึ่งบัญญัติขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเป็นเหตุเพิ่มโทษสำหรับความผิดนั้น ฉะนั้นเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย จึงใช้แก่ผู้กระทำความผิดทุกคน

เห็นได้ว่า เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวที่กฎหมายไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิดเท่านั้น ไม่มีผลถึงผู้ร่วมกระทำความผิดอื่นๆ แต่ถ้าสำหรับเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำความผิดมีผลถึงผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่นๆ ด้วย

ทฤษฎีกฎหมายเยอรมัน ตามกฎหมายอาญาเยอรมัน แม้ว่าการกระทำใดการกระทำหนึ่งของบุคคลนั้นจะครบโครงสร้างความผิดอาญา (องค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ ความผิดกฎหมาย และความชั่ว) ก็ได้หมายความว่าบุคคลนั้นจะต้องถูกลงโทษเสมอไป เพราะกฎหมายอาญาเยอรมันได้บัญญัติเหตุเฉพาะตัวนั้นเป็นการพิจารณาหลังจากที่การกระทำของบุคคลนั้นครบโครงสร้างความผิดอาญาแล้วยกเว้นโทษเฉพาะตัวไว้อยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญา การพิจารณาถึงเหตุยกเว้นโทษ (คณิต ณ นคร, 2563)

2.1 ความหมายและประเภทของเหตุยกเว้นโทษ

ในบางกรณีแม้ว่าการกระทำใดการกระทำหนึ่งของบุคคลนั้นจะฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นความผิด และกำหนดบทลงโทษไว้ แต่ก็มิได้หมายความว่า การกระทำของบุคคลผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องถูกลงโทษเสมอไป หากปรากฏว่าการกระทำนั้นมีกฎหมายบัญญัติยกเว้นโทษไว้สำหรับความผิดนั้น (หยุด แสงอุทัย, 2483)

ก) ความหมายของเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว ตามหลักกฎหมายอาญาเยอรมัน นักกฎหมายเห็นว่าการบัญญัติเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้น สามารถที่จะทำได้ไม่ขัดกับหลักกฎหมายแต่อย่างใด เพราะในทางกฎหมายอาญามีหลักเพียงว่า “ไม่มีการลงโทษโดยปราศจากความชั่ว” (*nulla poena sine culpa*) เท่านั้น แต่ไม่มีหลักกลับกันว่า “เมื่อมีความชั่วแล้ว ต้องมีการลงโทษ” เสมอไป ฉะนั้นการกระทำใดการกระทำหนึ่งแม้มีความชั่วมักจะไม่มี การลงโทษสำหรับการกระทำนั้นก็ได้ (Vgl. Hans-Heinrich Jescheck. *Lehrbuch des Strafrechts Teil, S.498. 81 alu se*)

การที่กฎหมายบัญญัติเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นเกิดจากเหตุผลที่อยู่นอกเหนือเหตุผลของโครงสร้างความผิดอาญา ดังนั้น ในเมื่อเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวอยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญาจึงไม่กระทบกระเทือนต่อคุณธรรมทางกฎหมาย (*Rechtsgut*) คุณธรรมทางกฎหมาย (*Rechtsgut*) เป็นสภาวะทางความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบทบัญญัติแต่ละฐานความผิดมุ่งจะคุ้มครอง และไม่เกี่ยวข้องกับวิธีการกระทำความผิดเพราะว่าวิธีการกระทำความผิดและคุณธรรมทางกฎหมายเป็นข้อสาระสำคัญที่อยู่ในโครงสร้างความผิดอาญา ดังนั้น เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวจึงหมายถึง “ข้อเท็จจริงที่อยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญา และเป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดโดยตรงเป็นการเฉพาะตัว

ข) ประเภทของเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว (คณิต ณ นคร, 2563) ในทางตรากฎหมายอาญาเยอรมัน ได้แยกเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวออกจากโครงสร้างความผิดอาญา ดังนั้นในการที่จะพิจารณาถึงเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นจะต้องปรากฏว่า การกระทำของบุคคลนั้นครบโครงสร้างความผิดอาญาทั้ง 3 ประการแล้ว

การบัญญัติเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว เนื่องจากว่ามีเหตุผลที่อยู่นอกเหนือเหตุผลของโครงสร้างความผิดอาญานั้นเอง และเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวที่เป็นข้อเท็จจริงที่อยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญา ซึ่งอาจมีก่อนหรือเกิดขึ้นหลังการกระทำความผิดอันมีผลทำให้กฎหมายห้ามลงโทษผู้กระทำความผิดหรือความสมควรลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้นตกไป

ในเรื่องเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นมีทั้งกรณีที่ถูกหมายยกเว้นโทษให้ทั้งหมด เรียกว่า “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” หรือแต่บางส่วน ซึ่งเรียกว่า “เหตุลดโทษให้เฉพาะตัว” ดังนั้นคำว่า เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นจึงรวมถึงการที่ถูกหมายลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดบางส่วนด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม ในกฎหมายอาญาเยอรมันนั้นหาได้มีแต่เฉพาะเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวที่อยู่นอกโครงสร้างความคิดอาญาไม่ แต่ก็ยังมี “เหตุเพิ่มโทษเฉพาะตัว” อีกด้วย ซึ่งการบัญญัติเหตุเพิ่มโทษเฉพาะตัวนั้นทางฝ่ายนิติบัญญัติก็จะบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแก่ผู้กระทำความผิด เช่น กรณีความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งกฎหมายเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดเนื่องจากมีเหตุเฉพาะตัวสำหรับผู้กระทำผิดแต่ละคน (คณิต ณ นคร, 2529)

ดังนั้น “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” ตามหลักกฎหมายอาญาเยอรมัน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

(1) เหตุห้ามลงโทษเฉพาะตัว Personlicher dtrafausschliessungsgrund (Vgl. etna Hans-Heinrich Jescheck, Lehrbuch des Strafrechts, Allgemeiner Teil. S. 498001)

เป็นบทบัญญัติถึงเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่มีอยู่ก่อนการกระทำความผิด ซึ่งมีผลทำให้กฎหมายห้ามลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิด การบัญญัติเหตุห้ามลงโทษเฉพาะตัวลงไว้ในกฎหมาย เช่น ในกรณีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ก็เพราะกฎหมายเห็นว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญของสังคม การลงโทษในความผิดบางฐานจึงไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้กระทำความผิด และก่อให้เกิดผลร้ายและความแตกร้างของสถาบันครอบครัว ซึ่งการลงโทษนั้นจะทำให้สถาบันครอบครัวขาดความเป็นเอกภาพ กฎหมายจึงยกเว้นโทษเด็ดขาดไม่ลงโทษสามีภรรยาในความผิดที่กฎหมายกำหนดไว้ คือความผิดต่อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและความผิดต่อสิทธิ ครอบครัวและสิทธิเจ้าบ้านซึ่งเป็นเรื่องส่วนตัวโดยแท้

(2) เหตุยกโทษให้เฉพาะตัว (Personlicher strafaufhebungsgrund)

เป็นบทบัญญัติถึงข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการกระทำความผิดโดยที่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนี้มีผลทำให้ “ความสมควรลงโทษ” (StrafwUrdigkeit) เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นที่ไม่สมควรจะลงโทษผู้กระทำความผิดต่อไป การบัญญัติเหตุยกโทษให้เฉพาะตัวนี้ก็ได้แก่ กรณีการถอนตัวจากการกระทำความผิด เหตุที่กฎหมายยกโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดและโดยการทำดีของผู้กระทำผิดตามข้อเท็จจริงที่กฎหมายบัญญัตินี้ทำให้วัตถุประสงค์ของการลงโทษนั้นเป็นอันตกไปด้วย (Vgl. Hans-Heinrich Jescheck, Lehrbuch des Strafrechts, Allgemeiner Teil, S. 486; Hans-Joachim Rudolphi, Sytematischer kommentar zum Strafgesetzbuch, Band 1, Allgemeiner Teil, S.)

กล่าวโดยสรุป ในเรื่อง “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” ตามกฎหมายอาญาเยอรมัน ก็คือการที่กฎหมายยกเว้นโทษให้ เนื่องจากว่ามีเหตุผลที่อยู่นอกเหนือโครงสร้างความผิดอาญาในการที่จะไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นเอง โดยที่บทบัญญัติเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นเป็นการพิจารณาถึงข้อเท็จจริงหรือเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งข้อเท็จจริงในเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นมีทั้งข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก่อนที่มีการกระทำความผิดอันมีผลทำให้กฎหมาย และข้อเท็จจริงหรือเหตุผลที่ห้ามลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งเรียกว่าเหตุห้ามลงโทษเฉพาะตัว เกิดขึ้นภายหลังการกระทำความผิดโดยการกระทำดีของผู้กระทำความผิด ทำให้ความสมควรในการลงโทษเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และการกระทำนี้เองทำให้วัตถุประสงค์ของการลงโทษตกไป ซึ่งเรียกว่า เหตุยกโทษให้เฉพาะตัว

ดังนั้นในการพิจารณาถึงเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นเป็นการพิจารณาเฉพาะเหตุผลที่อยู่นอกเหนือโครงสร้างความผิดอาญา ทำให้การพิจารณาเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นไม่ได้พิจารณาถึงเหตุเกี่ยวกับความรู้สึกผิดชอบ หรือการนำตำหนิได้แต่อย่างใด เพราะเหตุต่างๆ เหล่านี้กฎหมายอาญาเยอรมันจะนำไปไว้อยู่ในโครงสร้างความผิดอาญาในส่วนของความชั่ว (ชานนท์ ศรีสาตร์, 2545)

2.2 โครงสร้างการรับผิดกฎหมายอาญาเยอรมัน

ทฤษฎีเจตนา ทฤษฎีนี้ถือว่าเจตนาอยู่ในส่วนความชั่วของโครงสร้างการรับผิดทางอาญา ไม่ใช่อยู่ใน ส่วนองค์ประกอบเหตุที่เห็นเช่นนี้เพราะถือว่าตามหลักทฤษฎี KAUSALITAT ที่ถือว่าการกระทำของบุคคลนั้นสามารถแยกต่างหากจากเจตนากระทำ ส่วนความรู้ตามทฤษฎีนี้ต้องประกอบด้วยความรู้ในองค์ประกอบภายนอกของความผิดและรู้ว่าเป็นความผิด การกระทำโดยสำคัญผิดในเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจทำได้ ซึ่งทำให้ผู้กระทำเข้าใจว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้อง แม้ว่าผู้กระทำรู้ว่ามีข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบภายนอก แต่ไม่รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด จึงถือว่านั่นไม่มีเจตนา

ทฤษฎีความชั่วนี้มีความเห็นแตกต่างจากทฤษฎีเจตนาในเรื่องของตำแหน่งเจตนาตามโครงสร้างการรับผิด กล่าวคือเห็นว่าเจตนาอยู่ในส่วนองค์ประกอบของโครงสร้าง เพราะการกระทำไม่สามารถแยกออกจากความมุ่งหมายได้ เนื่องจากการกระทำทุกครั้งจะต้องมีความมุ่งหมายควบคู่เสมอ

ตามทฤษฎีกฎหมายอาญาเยอรมัน การวินิจฉัยความผิดตามกฎหมายเยอรมันนั้นว่าการกระทำของบุคคลนั้นจะเป็นความผิดตามกฎหมายหรือไม่นั้น การกระทำนั้นจะต้องครบโครงสร้างความผิดอาญา 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบ (Tatbestandsmassigkeit)
2. ความผิดกฎหมาย (Rechtswidrigkeit)
3. ความชั่ว (Schuld)

การพิจารณาว่าการกระทำของบุคคลจะเป็นความผิดอาญาจะต้องพิจารณาเป็นไปตามลำดับ กล่าวคือ การกระทำนั้นจะต้องครบองค์ประกอบความผิดกฎหมายและความชั่ว ดังนั้นเมื่อการกระทำครบโครงสร้างทั้ง ๓ ประการแล้วผู้กระทำจึงมีความผิดและต้องถูกลงโทษ แต่ถ้าปรากฏว่าการกระทำของบุคคลนั้นขาดข้อสาระสำคัญประการใดประการหนึ่งแม้แต่เพียงข้อเดียว จะทำให้การกระทำของบุคคลนั้นไม่เป็นความผิดอาญาแต่อย่างใด ซึ่งในการวินิจฉัยความผิดอาญาตามกฎหมายเยอรมันจึงต้องพิจารณาไปตามลำดับ กล่าวคือ (1) องค์ประกอบตามที่กฎหมาย บัญญัติ (2) ความผิดกฎหมาย (3) ความชั่ว เมื่อการกระทำของบุคคลนั้น ๆ ครบโครงสร้าง 3 ประการแล้ว ผู้นั้นจึงมีความผิดและต้องถูกลงโทษ

ดังนั้นโครงสร้างความผิดอาญาของเยอรมันนี้จะประกอบด้วยองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ ความผิดกฎหมาย และความชั่ว ดังนั้นเมื่อการกระทำของบุคคลดังกล่าวครบโครงสร้าง 3 ประการแล้ว การกระทำของบุคคลนั้นก็จะเป็นความผิดกฎหมายอาญาและตามหลักแล้ว บุคคลนั้นจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย แต่ในการที่จะลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมายอาญาได้หรือไม่ นั้นก็ต้องไปพิจารณาในเรื่อง “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” ซึ่งอยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญาอีกครั้งหนึ่งก่อน ซึ่งถ้าปรากฏว่าการทำความผิดของบุคคลนั้นมีเหตุยกเว้นโทษแล้วผู้นั้นก็จะไม่ต้องถูกลงโทษตามกฎหมายแต่อย่างใด แต่ในทางกลับกันถ้าปรากฏว่าบุคคลผู้ทำความผิดนั้นไม่มีเหตุยกเว้นโทษแล้ว บุคคลนั้นก็ต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย

โครงสร้างของความผิดอาญาของเยอรมัน ของนักนิติศาสตร์ไทยเราที่ได้นำเอา “โครงสร้างของความผิดอาญา” (Verbrechensaufbau) ของเยอรมันมาอธิบายกฎหมายอาญาของไทยเราเป็นคนแรกคือ ศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัย โดย ศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัย ได้เขียนบทความกฎหมายอาญาเรื่องหนึ่งขึ้นในปี พศ. 2483 โดยใช้ชื่อว่า “การวินิจฉัยปัญหากฎหมายอาญา

ในบทความเรื่อง “การวินิจฉัยปัญหากฎหมายอาญา” นั้น ศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัยได้กล่าวถึง “โครงสร้างของความผิดอาญา” (Verbrechensaufbau) ของเยอรมันไว้โดยตรง โดย ศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัย ได้กล่าวถึง “โครงสร้างของความผิดอาญา” (Verbrechensaufbau) ว่ามีส่วน คือ

- (1) การครบองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ (Tatbestandsmassigkeit)

(2) ความผิดกฎหมาย (Rechtswidrigkeit) และ

(3) ความชั่วร้ายหรือความชั่ว (Schuld) (คณิต ณ นคร, 2560)

2.3 เหตุยกเว้นโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย มีมาตรา

1. การกระทำความผิดของคนวิกลจริต ตาม ม.65

2. การกระทำความผิดด้วยความมีนเมา ตาม ม.66

3. การกระทำตามคำสั่งที่มีชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงาน ตาม ม.70

(โกเมศ ขวัญเมือง, 2550)

2.2 ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

คำว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology : IT) เรียกว่า “ไอที” ประกอบด้วยคำว่า “เทคโนโลยี” และคำว่า “สารสนเทศ” นำมารวมกันเป็น “เทคโนโลยีสารสนเทศ” และคำว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) หรือเรียกว่า “ไอซีที” ประกอบด้วยคำที่มีความหมายดังนี้

เทคโนโลยี (Technology) หมายถึงการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ในการพัฒนาเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ วิธีการหรือกระบวนการ เพื่อช่วยในการทำงานหรือแก้ปัญหาต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคล กลุ่มคน หรือองค์กร

สารสนเทศ (information) หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดจากการนำข้อมูลมาผ่านกระบวนการต่างๆ อย่างมีระบบ จนได้สิ่งที่เป็นประโยชน์มีคุณค่าและสาระหรือมีเนื้อหา และรูปแบบที่เหมาะสมตามความต้องการของผู้ใช้ ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทต่อชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก เช่น มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการทำงานใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูล หรือรับ-ส่งข้อมูลระหว่างกัน ตลอดจนใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ (mobile phone) หรือโทรศัพท์มือถือในการติดต่อสื่อสารองค์การทั้งภาครัฐและเอกชน ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารนักเรียนเข้ามาใช้งานในทุกระดับชั้นขององค์กร เช่น งานด้านการบริหาร การจัดการ และการปฏิบัติการ รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของระบบเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสาร จึงประกาศให้ปี พ.ศ.2538 เป็นปีแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศไทย มีการลงทุนเกี่ยวกับโครงการพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเป็นจำนวนมาก เช่น มีการขยายระบบโทรศัพท์ และขยายเครือข่ายการสื่อสาร มีการสร้างระบบฐานข้อมูล

ทะเบียนราษฎร์ และการสร้างระบบจัดเก็บภาษีอากรด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ยงยุทธ ชมไชย, 2566)

ตัวอย่างการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปใช้ในองค์กร ในชีวิตความเป็นอยู่ปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่างๆ มากมาย

ดังนั้นการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน เช่น

1. การเรียนทางไกลผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์
2. การสั่งซื้อสินค้าและชำระเงินด้วยบัตร
3. การเบิกเงินด้วยบัตรเอทีเอ็มจากตู้เอทีเอ็มของธนาคารต่างๆ

4. การส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออีเมล (electronic mail: e-mail) ซึ่งเป็นการส่งข้อความถึงกันผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ผู้รับสามารถเปิดคอมพิวเตอร์เพื่ออ่านจดหมายหรือข้อความต่างๆ และสามารถโต้ตอบกลับได้ทันที

ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็นการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างหรือจัดการกับสารสนเทศอย่างเป็นระบบและรวดเร็ว โดยอาศัยเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กร ทั้งนี้เทคโนโลยีสารสนเทศยังต้องพึ่งพาเทคโนโลยีด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม ซึ่งเป็นวิธีการที่จะส่งข้อมูลจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อการแลกเปลี่ยนหรือเผยแพร่ข้อมูล และสารสนเทศได้อย่างรวดเร็วทันต่อการใช้ประโยชน์ ผ่านอุปกรณ์สื่อสาร เช่น วิทยุ โทรศัพท์ เครื่องโทรสาร คอมพิวเตอร์ คลื่นวิทยุและดาวเทียม

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประเทศไทย พ.ศ. 2545-2549 หมายถึง เทคโนโลยีที่เกี่ยวกับข่าวสารข้อมูลและการสื่อสาร นับตั้งแต่การสร้างการนำมาวิเคราะห์หรือประมวลผล การรับและการส่งข้อมูล การจัดเก็บและการนำข้อมูลกลับไปใช้ใหม่ เช่น

1. การเรียนทางไกลผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์
2. การสั่งซื้อสินค้าและชำระเงินด้วยบัตรเครดิตผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์
3. การเบิกเงินด้วยบัตรเอทีเอ็ม
4. การส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออีเมล (electronic mail: e-mail)

2.3 องค์ประกอบของระบบสารสนเทศ

ระบบสารสนเทศ เป็นระบบที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร ระบบสารสนเทศประกอบด้วย

2.3.1 ฮาร์ดแวร์ (hardware) หมายถึง ตัวเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วงต่างๆ เช่น คีย์บอร์ด (keyboard) เมาส์ (mouse) จอภาพ (monitor) จอภาพสัมผัส (touch screen) ปากกาแสง (light pen) เครื่องอ่านรหัสแท่ง (barcode reader) เครื่องพิมพ์ (printer) ฮาร์ดดิสก์ (hard disk)

2.3.2 ซอฟต์แวร์ (software) หมายถึง โปรแกรมหรือชุดคำสั่ง (instruction) ที่ใช้ควบคุมการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วงต่างๆ เพื่อให้ทำงานตามคำสั่งของผู้ใช้ โดยทั่วไปโปรแกรม หรือชุดคำสั่งจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่คือ

1) ระบบปฏิบัติการ (Operating System: OS) เป็นซอฟต์แวร์ที่หน้าที่ควบคุมการทำงานของอุปกรณ์และซอฟต์แวร์ทั้งหมดภายในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยจะทำหน้าที่ดูแลและจัดทำให้ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ติดตั้งอยู่ทำงานประสานกันอย่างเป็นระบบ ตัวอย่างระบบปฏิบัติการ เช่น วินโดวส์ (windows) ลินุกซ์ (Linux) และแมคโอเอส (mac OS)

2) โปรแกรมอรรถประโยชน์ (utilities program) เป็นโปรแกรมที่ช่วยเสริมการทำงานของคอมพิวเตอร์ หรือช่วยโปรแกรมใช้งานอื่นๆ ให้มีความสามารถใช้งานได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น เช่นโปรแกรมที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล (file manager) โปรแกรมที่ใช้งานได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น เช่น (back and restore) โปรแกรมที่ใช้ในการบีบอัดแฟ้มข้อมูล (file compression) และโปรแกรมที่ใช้ในการจัดพื้นที่ของดิสก์ (disk defragmenter)

3) โปรแกรมขับอุปกรณ์ หรือไดโวลฟ์ไดรฟ์เวอร์ (device driver) เป็นโปรแกรมที่ช่วยในการติดตั้งระบบเพื่อให้คอมพิวเตอร์สามารถติดต่อหรือใช้งานอุปกรณ์ต่างๆ ได้

4) โปรแกรมแปลภาษา เป็นโปรแกรมที่ทำหน้าที่แปลโปรแกรมที่เขียนขึ้นด้วยภาษาคอมพิวเตอร์ระดับสูงให้เป็นรหัสที่อยู่ในรูปแบบที่เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถทำงานได้ ตัวอย่างตัวแปลภาษา เช่น ตัวแปลภาษาจาวา ตัวแปลภาษา C

ซอฟต์แวร์ประยุกต์ (application software) หมายถึง ชุดคำสั่งที่เขียนขึ้นเพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานตามวัตถุประสงค์เฉพาะอย่าง ซอฟต์แวร์ประยุกต์อาจเขียนขึ้นโดยใช้โปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์ เช่น เบสิก (basic) ปาสคาล (pascal) โคบอล (cobol) ซี (C) ซีพลัสพลัส (C++) และจาวา (Java) ซอฟต์แวร์ประยุกต์แบ่งตามกลุ่มการใช้งานได้

2.3.3 ข้อมูล(data) ข้อมูลจะถูกรวบรวมและป้อนข้อมูลเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์โดยผ่านอุปกรณ์ของหน่วยรับเข้า เช่น คีย์บอร์ด และ สแกนเนอร์ (scanner) ข้อมูลต้องมี

โครงสร้างในการจัดเก็บที่เป็นระบบเพื่อการสืบค้นที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ข้อมูลจะถูกจัดเก็บอยู่ในหน่วยความจำ (memory unit) ก่อนที่จะถูกย้ายไปเก็บที่หน่วยเก็บข้อมูล (storage unit) เช่น ฮาร์ดดิสก์ และแผ่นซีดี (compact Disc : CD) การป้องกันข้อมูลเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์

2.3.4 บุคลากร (people) บุคลากรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของระบบสารสนเทศ ในที่นี้หมายถึงบุคลากรที่เป็นผู้พัฒนาระบบสารสนเทศ

2.2.5 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (procedure) ระบบสารสนเทศต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นลำดับขั้นชัดเจน เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจได้ง่าย และดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ฉุกเฉิน

คู่มือการใช้งานองค์กรต่างๆ มีการลงทุนจำนวนมากในการจัดหาระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำมาช่วยงานทั้งด้านการบริหารและการจัดการงานทั่วไปขององค์กร โดยเน้นที่คุณภาพของระบบสารสนเทศและความคุ้มค่าในการลงทุน การใช้ระบบสารสนเทศจะเริ่มจากการนำข้อมุลป้อนเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์จะทำการประมวลผลข้อมูลเหล่านั้น แล้วจึงส่งผลลัพธ์ออกมาให้กับผู้ใช้ ผู้ใช้ระบบสารสนเทศจะนำสารสนเทศนั้นไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หากผลลัพธ์ที่ได้จากการประมวลผลไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ ก็ต้องย้อนมาพิจารณาเริ่มต้นที่ขั้นตอนการป้อนข้อมูลใหม่อีกครั้งว่าข้อมูลเข้า และขั้นตอนอื่น ๆ มีความถูกต้อง สมบูรณ์หรือไม่

2.4 ประโยชน์และตัวอย่างของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีส่วนทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในปัจจุบันมีความสะดวกสบายมากขึ้น ทำให้คนในสังคมมีการติดต่อสื่อสารถึงกันได้ง่ายและรวดเร็ว มีการทำกิจกรรมหลายสิ่งหลายอย่างร่วมกันง่ายขึ้น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น

2.4.1 ด้านการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการบริหารด้านการศึกษา เช่น ระบบการลงทะเบียน และระบบการจัดตารางสอน

1. การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ทำให้ผู้ที่อยู่ห่างไกลหรือไม่สะดวกในการเดินทางสามารถได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับผู้ที่อยู่ในเมือง

2. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ยังช่วยเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ เช่น ฟิสิกส์ เคมี ชีวะ ภาษาต่างประเทศ ทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจมากขึ้น และเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น

3. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ให้กับผู้พิการทางสายตา หรือหู เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทต่อการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทางด้านการศึกษได้เป็นอย่างดี ทั้งในและนอกสถานศึกษา หน่วยงานต่างๆ ใช้บทเรียนออนไลน์ในการฝึกอบรมพนักงานเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติม นอกจากนี้อินเทอร์เน็ตยังเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่ทั้งครูและนักเรียนหรือบุคคลทั่วไป ใช้สำหรับค้นหาข้อมูลเรื่องต่างๆ ในการทำรายงาน หรือเพื่อศึกษาหาความรู้ เว็บไซต์สำหรับค้นหาข้อมูลที่ใช้กันมากในปัจจุบัน

2.4.2 ด้านการแพทย์และสาธารณสุข เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้เริ่มตั้งแต่การทำทะเบียนคนไข้ การรักษาพยาบาลทั่วไป ตลอดจนการวินิจฉัยและรักษาโรคต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ

2.4.3 ด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม เช่น การจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการเกษตรและพยากรณ์ผลผลิตด้านการเกษตร นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาความก้าวหน้า ด้านอุตสาหกรรม

2.4.4 ด้านการเงินการธนาคาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้ในด้านการเงินและธนาคาร โดยใช้ช่วยงานด้านบัญชี การฝากถอนเงิน โอนเงิน บริการสินเชื่อ แลกเปลี่ยนเงินตรา บริการข่าวสารการธนาคาร การใช้คอมพิวเตอร์ด้านการเงินการธนาคารที่รู้จักและนิยมใช้กันทั่วไป

2.4.5 ด้านความมั่นคง มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกันอย่างแพร่หลาย เช่น ใช้ในการควบคุมประสานงานวงจรสื่อสารทหาร การแปลรหัสลับในงานจารกรรมระหว่างประเทศ การส่งดาวเทียมและการคำนวณวิถีการโคจรของจรวดไปสู่อวกาศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติของประเทศไทยมีศูนย์ประมวลข่าวสาร มีระบบมีระบบจัดทำระเบียบ ปิน ทะเบียนประวัติอาชญากร ทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว

2.4.6 ด้านการคมนาคม มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในส่วนที่เกี่ยวกับการเดินทาง เช่น การเดินทางโดยรถไฟ มีการเชื่อมโยงข้อมูลการจองที่นั่งไปยังทุกสถานี ทำให้สะดวกต่อผู้โดยสาร

2.4.7 ด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการออกแบบ หรือจำลองสภาพการณ์ต่างๆ เช่น การรับแรงสั่นสะเทือนของอาคาร

เมื่อเกิดแผ่นดินไหว โดยการคำนวณและแสดงภาพสถานการณ์ใกล้เคียงความจริง ตัวอย่างซอฟต์แวร์การเกิดแผ่นดินไหว

2.4.8 ด้านการพาณิชย์ องค์กรในภาคธุรกิจใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการ เพื่อช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับองค์กรในการทำงาน ทำให้การประสานงานหรือการทำกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละหน่วยงานในองค์กร หรือระหว่างองค์กรเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.5 แนวโน้มการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2.5.1 ด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เมื่อพิจารณาเครือข่ายการสื่อสารทั่วไปจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เห็นได้ชัดว่ามนุษย์ใช้อุปกรณ์การสื่อสารแบบพกพามากขึ้น เริ่มจากวิทยุเรียกตัว (pager) ซึ่งเป็นเครื่องรับข้อความ มาเป็นโทรศัพท์เคลื่อนที่ อุปกรณ์สื่อสารชนิดนี้ได้ถูกพัฒนาจนสามารถใช้งานด้านอื่นๆ ได้ นอกจากการพูดคุยธรรมดา โทรศัพท์เคลื่อนที่รุ่นใหม่สามารถใช้ถ่ายรูป ฟังเพลง ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ บันทึกงานสั้นๆ โทรศัพท์บางรุ่นมีลักษณะเป็นเครื่องช่วยงานส่วนบุคคล (Personal Digital Assistant : PDA) ซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้ อีกทั้งยังมีหน้าจอแบบสัมผัส ทำให้สะดวกต่อการใช้งานมากขึ้น ดังนั้นอุปกรณ์สำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในอนาคตมีแนวโน้มเป็นดังนี้คือ มีขนาดเล็กลง พกพาได้ง่าย แต่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เช่น เก็บข้อมูลได้มากขึ้น ประมวลผลได้เร็วขึ้น ใช้งานได้หลากหลายมากขึ้น โดยมีการผนวกอุปกรณ์หลายๆ อย่างไว้ในเครื่องเดียว (all-in-one)

อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในอนาคต สำคัญอุปกรณ์เหล่านี้ต้องใช้งานง่ายขึ้น รวมถึงสามารถสั่งงานด้วยเสียงได้ นอกจากนี้ ยังมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดีขึ้น โดยอาศัยลายนิ้วมือหรือจอมาแทนการพิมพ์รหัสแบบในปัจจุบัน

2.5.2 ด้านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในอดีตมักเป็นระบบที่ใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เชื่อมต่อตรงเพียงชุดเดียว ต่อมามีการเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์เข้าด้วยกันภายในองค์กร เพื่อให้สามารถใช้อุปกรณ์ร่วมกัน หรือใช้เครื่องพิมพ์ร่วมกัน จนเกิดเป็นระบบรับและให้บริการ หรือเรียกว่าระบบรับ-ให้บริการ โดยมีเครื่องให้บริการ และเครื่องรับบริการ คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เชื่อมต่อตรงเพียงชุดเดียว การให้บริการบนเว็บก็นำหลักการของระบบรับ-ให้บริการ มาใช้ช่วยให้การทำงานง่าย สะดวกรวดเร็ว เพราะสามารถทำงานจากที่ใดก็ได้โดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยมีเว็บเซิร์ฟเวอร์ เป็นเครื่องให้บริการบนเว็บ

โดยใช้หลักการของระบบรับ-ให้บริการ เมื่อการใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นไปอย่างแพร่หลาย การพัฒนาระบบเครือข่ายเพื่อให้ผู้ใช้สามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้โดยตรง โดยที่เครื่องให้บริการมีหน้าที่เพียงแค่เก็บตำแหน่งของเครื่องผู้ใช้งานที่มีข้อมูลนั้นๆ อยู่ เพื่อให้เครื่องอื่นสามารถทราบที่อยู่ที่มีข้อมูลดังกล่าว และเข้าถึงข้อมูลนั้นได้เรียกระบบแบบนี้ว่าเครือข่ายระดับเดียวกัน (Peer-to-Peer network: P2P network) เครือข่ายระดับเดียวกัน (Peer-to-Peer network: P2P network)

2.5.3 ด้านเทคโนโลยี ระบบงานอัตโนมัติที่สามารถตัดสินใจได้เองจะเข้ามาแทนที่มากขึ้น เช่น ระบบแนะนำเส้นทางจราจร ระบบจอดรถ ระบบตรวจหาตำแหน่งของวัตถุ ระบบควบคุมความปลอดภัยภายในอาคาร ระบบงานอัตโนมัติเช่นนี้จะเข้ามาแทนที่การทำงานของมนุษย์ในอนาคต

2.6 หลักธรรม

“โอวาทปาติโมกข์” เป็นหลักธรรมอันเป็นหลักหัวใจสำคัญในพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าแสดงธรรมให้แก่พระอรหันต์ทั้ง 1,250 รูป ในวันมาฆบูชา ได้แก่ การทำความดี ละเว้นความชั่ว และการทำจิตใจให้บริสุทธิ์ เป็นหลักการ วิธีการ อุดมการณ์ ในการดำเนินชีวิตของพระภิกษุทั้งในอดีตและปัจจุบัน พระภิกษุทั้งหลายใช้หลักการนี้ ให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าในด้านเผยแผ่ธรรมโดยการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศกับศาสนานั้น มาปฏิบัติก็จะแคล้วคลาดและปลอดภัยจากโทษในทางอาญา เพราะโทษในทางอาญาจากลัทธิผู้อื่น โดยการพิมพ์หรือการเผยแพร่สื่อสารด้านเทคโนโลยีต่างๆ นั้น มีคำใดๆ ซึ่งไปเข้าองค์ประกอบความผิด เช่น ดูหมิ่น หรือหมิ่นประมาทผู้อื่น จะอาศัยความเป็นพระภิกษุแล้วให้ยกเว้นโทษหาทำได้ไม่ ซึ่งจะต้องได้รับโทษในทางอาญาเช่นเดียวกันกับประชาชนทั่วไป

สรุป

เรื่องความรู้ที่พระภิกษุควรจะมี ในสถานการณ์ความเจริญก้าวหน้าในยุคดิจิทัลนี้ คือเหตุยกเว้นโทษในคดีอาญา ให้สอดคล้องกับเหตุยกเว้นโทษในพระธรรมวินัย ในกรณีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้ในข้อมูลและการสารสนเทศ คือความรู้ที่แฝงอยู่ในข้อมูลสารสนเทศที่มีรูปแบบน่าสนใจ เป็นเรื่องจริงสำหรับข้อมูลใหม่หรือรูปแบบใหม่ ที่พระภิกษุจะ

หลีกเลี่ยงความเจริญนี้ไปไม่ได้ เพราะเป็นพัฒนาการไปสู่ยุคดิจิทัลที่ก้าวหน้า การใช้สารสนเทศจึงต้องทำให้เกิดเป็นความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้และไม่กระทบสิทธิของผู้อื่น

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน ทำให้ในแต่ละวันมีการผลิตข้อมูลขึ้นมาจำนวนมากสู่สังคมไทยและทางพระพุทธศาสนา ซึ่งข้อมูลบางส่วนจะถูกนำมาประมวลผลเพื่อผู้คนบนโลกนี้นำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ กัน ซึ่งอาจจะตรงกับบริบทความเป็นอยู่ ทั้งสายงานต่างสาขาอาชีพอย่างล้นหลามล้ำสมัย และสะดวกรวดเร็วในแต่ละวัน สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลเหล่านี้ได้ และในทางกลับกันก็อาจส่งผลเสียได้เช่นกัน ถ้าล่วงล้ำละเมิดสิทธิเสรีภาพบุคคลอื่นโดยการแสดงออก ทางข้อความ รูปภาพ หรือวีดิทัศน์ รวมถึงการโต้ตอบการแสดงออกโดยใช้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีนี้ จะส่งผลในทางกฎหมายแก่พระภิกษุให้ได้รับโทษในทางอาญาเหมือนกับประชาชนทั่วไป โดยความเป็นพิเศษเฉพาะหรือการเป็นพระภิกษุ ก็ไม่อาจกล่าวอ้างให้ได้รับการยกเว้นโทษ พระภิกษุจึงควรระมัดระวังในการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการสื่อสาร การแสดงออกด้วยหลักธรรมทางศาสนา คือ ละชั่ว ทำดี ทำใจให้บริสุทธิ์ ตามหลักโอวาทปาฏิโมกข์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ พระภิกษุก็จะอยู่รอดปลอดภัยนำพาพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงถาวรสืบต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาวิจัยเหตุยกเว้นโทษในคดีอาญาเปรียบเทียบกับเหตุยกเว้นโทษในพระธรรมวินัยต่อไป เพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมในยุคดิจิทัล ผสมผสานเพิ่มเติมกฎหมายทั้งทางโลกทางธรรมอันจะเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคมในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง

- โกเมศ ขวัญเมือง. (2550). กฎหมายอาญาชั้นสูง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ วิทยุชน, หน้า 87.
- คณิต ณ นคร. (2529). โครงสร้างความผิดอาญาและข้อถกเถียงทางวิชาการเกี่ยวกับ Mens Rea. วารสารนิติศาสตร์, 16(3).
- คณิต ณ นคร. (2560). เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว. วารสารนิติศาสตร์, 16(2).

- คณิต ฒ นคร. (2563). กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ชานนท์ ศรีสาตร์. (2545). ปัญหาเจตนาในกฎหมายอาญา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปลื้ม โชติขจร. (2559). คำบรรยายกฎหมายคณะสงฆ์, พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, หน้า 47-48.
- ยงยุทธ ชมไชย. (2566). เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. เรียกใช้เมื่อ 30 มกราคม 2566
จาก Saraburiwitthayakhom Schoo:
<https://sites.google.com/site/kruyutbw/-thekhnoloyi-sarsnthes-laea-kar-suxsar>.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2535). ข้อถกเถียงทางวิชาการ เกี่ยวกับเหตุยกเว้นโทษ. วารสาร
นิติศาสตร์, 22(1), หน้า 76.
- หยุด แสงอุทัย. (2483). การวินิจฉัยปัญหาคดีอาญา. กรุงเทพมหานคร: บทบัณฑิตย์ เล่ม 11.
- หยุด แสงอุทัย. (2548). คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127, พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต

วารสารกฎหมายและสังคมรังสิตเป็นวารสารวิชาการของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าทางด้านกฎหมายและสังคมและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา เพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยและงานวิชาการในมหาวิทยาลัยรังสิต และจากสถาบันและภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขานิติศาสตร์ และสาขาสังคมศาสตร์ เปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน บทความที่เสนอจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อพิมพ์ลงในวารสารอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะระบบการอ้างอิงและรูปแบบการนำเสนอ

ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มาให้ถูกต้อง กำหนดออกวารสารปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน – ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับกฎหมาย สังคมศาสตร์ สังคมศาสตร์ทั่วไป

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 9 - 15 หน้ากระดาษ A4 หรือ B5 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK เท่านั้น ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน และ Email.

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ประมาณ 300-350 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น(ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุปมีความกะทัดรัด และสั้น

2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัยกรอบแนวคิด และระบุวัตถุประสงค์การวิจัย

3) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการ ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การ วิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปแบบตารางหรือแผนภูมิ

5) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความ เชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบาย รูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่ สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถ เท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้อง ของเอกสารอ้างอิงทั้งหมดก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้อง ของ การอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการ

อ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาคมนวัตกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)
- 2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ธานี วรภัทร์, 2557)
- 3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (ธานี วรภัทร์ และ อิงคริต ดลเจิม, 2561)
- 4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ธานี วรภัทร์ และ คณะ, 2563)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Kiarash, A., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.//สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธานี วรภัทร์. (2558). หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่ย่อ).// สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุริยา คงคาไหว. (2560). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย ใน ปวีตร ว่องวีระ. *ทฤษฎี และวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม*. (หน้า 112). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลข หน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธานี วรภัทร์. (2563). มาตรการทางกฎหมายในการลดอันตรายจากการใช้กัญชาทางการแพทย์. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 5(2), 35-49.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่ ย่อ, หน้า เลขหน้าที่ ย่อ). สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิท อาจพันธ์. (2560). หม้อคอคาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมือง ฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Sturgeon, T. (2010). Sciencefiction. In *The encyclopaedia America*, (Vol. 24, pp.390-392). Danbury, CT: GrolierPress.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2560). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น.13.

(7) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.//ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์/ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์

ตัวอย่าง :

ธานี วรภัทร์. (2552). กฎหมายบังคับโทษในประเทศไทย:การบังคับโทษจำคุก. ใน ดุษฎี
นิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ธานี วรภัทร์. (2564). ห้องบริโกคยาเสพติด. ใน รายงานการวิจัย. กองพัฒนานวัตกรรมการ
ยุติธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).//ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้
สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

คณิต ณ นคร. (31 ต.ค. 2560). กระบวนการยุติธรรมกับระบบทุนนิยม. (ธานี วรภัทร์, ผู้
สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.//เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริจจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation
เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsoc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป
ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้

เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.//ปีพิมพ์.//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1 (6 เมษายน 2560).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานาชาติ.

ธานี วรภัทร์ และอิงครัต ดลเจิม. (2562). กระบวนการยุติธรรมกับระบบทุนนิยม. ใน รายงานการวิจัย. สำนักพระตำหนักในพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา.

พระสุตริภักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตริทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13.

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 21 ก หน้า 1 (18 กุมภาพันธ์ 2560).

วิชา มหาคุณ. (2549). การใช้เหตุผลทางกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helpgiving practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

Elizabet, B. (1990). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Sandel, Michael J. (2010). *Justice*. U.S.A.:Penguin Books.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต ได้ที่ www.rsu.ac.th/law เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : RJLS@rsu.ac.th

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความ

วิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสาร ลิงค์ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt)ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

.....(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1..... (16 pt).....

2..... (16 pt).....

3..... (16 pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt)..... ระบุรูปแบบของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt).....ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16 pt).....ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย..สังเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt).....สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดได้ใจความ.....พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย.....และการนำผลการวิจัยไปใช้.....รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ
กรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและ
ความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง

.....
.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt)

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

.....(16 pt).....

.....(16 pt).....

110 p.

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....